Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

Axxix Lan

3656/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

RGII,
i,

M

LV-

NVO

sci-
eius
na-
nti

I.

68495

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

IOANN. LANGII LEMBERGII,
V. Palatinorum Electorum archiatri,

EPISTOLARVM MEDICINALIVM VOLVMEN TRIPARTITVM, DENVO recognitum, & dimidia sui parte auctum.

Opus varia ac rara cum eruditione, tum rerum scitu dignissimarum explicatione refertum: vt eius lectio non solum Medicinæ, sed omnis etiam naturalis historiæ studiosis plurimum sit emolumenti allatura.

Cum INDICE rerum & verborum copiosissimo.

HANOVIÆ,
Typis Wechelianis, apud Claudium Marnium & hæredes Ioann. Aubrii.
MDCV.

68495

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

CL. V.

D. GEORGIO WIRTHIO Medico excellentissimo.

QVantum promeruit laudis, qui lucis in oras
Edidit hoc, magni nominis auctor, opus:
Semideum fauor heroũ, celeberrime WIRTHI:
Debetur meritis gratia tanta tuis;
Auspice quo, dulces iterum producta sub auras,
Ingeniosa vident hæc monumenta diem.
Magnus honor rerum certas inquirere causas,
Naturæque latens nosse potentis opus.
Maior honos, eadem toti mysteria mundo
Prodere, ne tenebris hæc tegat vlla dies.

M. Martinus Prætorius
Suidnicensis Silesius.

AD

WELLCOME HISTORICAL MEDICAL LIBRARY

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

AD CLARISSIMVM EXCELLENTISSIMVMQVE VIRVM, D. GEORGIVM WIRTH, Philosophiæ & Medicinæ Doctorem, olim CAROLI V. AVG. CÆS. & PHILIPPI II. Regis Hispaniarum Medicum, cognatum suum cariss.

PRÆFATIO NICOLAI REVSNERI Iurisconsulti.

QVEMADMODVM *omnes bonæ artes, vir amplissime, ceu fontes (vt Xenophon loquitur) præclarorum operum, à Deo ortum suum trahunt: ita Medicina vere est Dei quoddam munus, & inuentum, vel natura, vel diuina quadam sorte hominibus concessum. Neque enim ea ars ingenio excogitata humano, sed ipsius Dei munere ac beneficio singulari monstrata est mortalibus: quæ in corpore potißimum humano tuendo versatur. in cuius profecto fabricatione omnia sunt plena & artis, & consilii. Hinc*

& veteres illi ſapientes Medicinam à Deo, quamuis Dei veri ignari, profectam eſſe ſenſerunt. Apud Aegyptios quidem, vt auctor eſt Diodorus, Medicinam volunt primum à Mercurio inuentam fuiſſe: & ab Iſide plurimum amplificatam. Alii Libero patri hoc ſtudium acceptum ferunt: plerique vero Apollini Pythio aßignant: qui & apud Ouidium de ſe ipſe gloriatur his verſibus:

Inuentum Medicina meum eſt: opiferque per orbem
Dicor; & herbarum ſubiecta potentia nobis.

Sed de eo multo certius diuinæ vocis exſtat oraculum in Eccleſiaſtico: Honora (inquit Siracides) Medicum, quia propter neceßitatem creauit eum Dominus. A Deo eſt omnis Medicina: & Reges honore Medicum afficiunt. Ars Medica caput exaltat artificis: eumque reddit magnum apud Principes. Altißimus è terra creauit remedia: eaque vir intelligens non aſpernatur. Altißimus hanc artem communicauit hominibus: quo opera Dei miranda celebrentur: nam ipſe dat Dominus, quicquid boni eſt in terra. Semper igitur ſummo in honore fuit præclaræ artis illius cognitio: quæ quidem ſectatores habuit ſuos, non modo alios priuatos, ſed etiam reges ac principes. Sic à Zamolxide Rege & Deo Thra-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

Thracum, qui Medicinæ auctor fuiſſe perhibetur, è ſchola eius qui prodierunt, Medici Zamolxidis fuerunt appellati: quorum tanta fuit auctoritas, vt homines quoque ἀποθανατίζειν, hoc eſt, immortalitate donare dicerentur. Sic Aegyptiorum ſacerdotes, vt & Græcorum, omnes vna cum Magia, Medicinam exercuerunt: ipſo teſte Homero & Platone: à quibus Pythagoras, Empedocles, Democritus, & ipſe Plato artem hanc quoque didicerunt. Sed & conſtat à ſummis regibus ac Principibus præſtantes Medicos ſumme cultos & honoratos fuiſſe omnibus ætatibus. Sic Ezechias rex in honore habuit Eſaiam Prophetam Medicum: Sic Darius Democedem Crotoniatam; ſic Phalaris Policletum; ſic Alexander Magnus Philippum; ſic Antigonus Aſiæ rex Dioclem & Philippum Epirotam: ſic Auguſtus Cæſar Antonium Muſam ſummo cultu honoris & gratiæ veneratus eſt. Præmia quidem Medicis decreta à regibus & principibus ſemper fuerunt maxima, & longe ampliſſima; quorum etiam ſtipendium in ſingulos fuiſſe annos C C L. ſeſtertia ſcribit Plinius. Quanta porro dignitas, & quanta auctoritas fuerit Medicorum apud veteres: ſatis hoc declarat Idomenei iudicium illud apud Homerum, ad Neſtorem ſic loquentis de Machaone vulnerato:

εἷς ἰητρὸς ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων.

Tum vero argumento huius rei esse potest perpetua artis illius possessio in familiis praecipuis: vt quod de Asclepiadarum familia proditum est, eos ab Aesculapio parente, qui à patre Apolline artem medendi acceperat, familiariter institutos, postea Medicinam docuisse: atque in hunc modum artem successione quadam hæreditaria à parentibus fuisse propagatam in liberos, ad Hippocratem vsque, qui & ipse ab Hercule & Aesculapio oriundus fuit. Atque hæc sane res tanta religione & fide culta fuit, atque obseruata apud veteres: vt non liceret cuiquam eam artem communicare, qui ab eodem genere non esset ortus: ac proinde peritos artis illius τῶν ἰατρῶν παῖδας, *id est, medicorum liberos vocitabant. Quod & in aliis artibus ac disciplinis obseruari ita solitum fuit. Nam & Strabo quodam in loco scribit, Arabes patria instituta mordicus amplecti: ita vt ne aliam quidem artem liberi exerceant; quam cui parentes suos deditos fuisse sciant. Et Herodotus memorat, in eo Lacedæmonios congruere cum Aegyptiis; quod eorum præcones & tibicines & coqui, in paterna succedant artificia: & coquus è coquo, & tibicen à tibicine, & præco ex præcone gignatur. Sic Romæ eloquentiæ studium genti Curionum fami-*

familiare fuit, & veluti per manus à maioribus traditum, & à nepotibus per imitationem confirmatum. fueruntque in vna Curionum domo tres continua serie Oratores clari, sicut in vna Fabiorum familia tres continua serie extiterunt Senatus principes. Sic & tres Senecæ ex Annæorum familia Cordubensi, quæ etiamnum hodie floret, & quidem fratres tres prodierunt doctrina & moribus clari: quorum scripta immortalitati consecrata æternæ, in manibus omnium versantur. Sic Vbaldi tres fratres, patre Medico Perusino nati, Iureconsultorum maximi, vno floruerunt tempore: qui deinde & ipsi nepotes patri, & pronepotes Iurisconsultos dedere. Celebris etiam & nobilis familia Patauii sancta Sophia adhuc exstare dicitur: quæ continuata serie septem Philosophos, eosdemque Medicos illustres protulit, vt quasi prodigii loco haberi possit gentis huius cognomen: quando sicuti Sophiæ nomine decoratur, sic etiam reipsa in ea tamdiu perfusus Sophiæ splendor illuxerit. Possem equidem, si facto opus esset, multa hoc loco de Medicinæ auctoribus, eorumque successione, deque familiis quibusdam præcipuis, præsertim Germaniæ nostræ, in quibus præclaræ illius artis infinito quasi tempore continuata perdurauit possessio, non incommodè fortassis, aut inutiliter ac-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

cumulare: ſed ne modum epiſtolæ excedat iſta Præfatio, conſulto ea omitto: & ad rem ipſam, cuius cauſa hæc potiſsimum fuit inſtituta oratio, propius accedo. Satis enim, vt arbitror, vir clariſsime illuſtre exemplum huiuſce rei communis noſtra gens ſuppeditat, & familia: de qua deinceps, cum propter auctorem operis huius, tum propter te ipſum, cuius ſtudio & beneficio opus iſtud hoc modo renatum denuo, & maxima ſui parte auctum eſt atque collocupletatum, pauca quædam percenſenda ſunt potius, quam commemoranda. Fuit ergo gens iſta & familia noſtra (abſit dicto inuidia) à multis iam annis retro, cum aliorum in omni doctrinæ genere præſtantium virorum, tum vero inprimis Medicorum celebrium ſobole ac propage erudita hactenus nobilitata: in quorum numero (vt alios prætercam) fuit patruus ille tuus cognominis GEORGIVS WIRTH I. *qui Philoſophiæ Magiſter primo Lipſiæ renuntiatus: ac deinde Medicinæ, quæ naturalis* Philoſophiæ *quædam eſt propago,* Doctor *creatus Bononiæ, artem feliciter exercuit in Carinthia: munere poſt Archiatri ſplendidiſsimo functus in aula* LVDOVICI *Boiemiæ & Pannoniæ quondam Regis inclyti: qui non ita multo poſt infeliciter dimicans cum Solymanno Turcarum tyranno, & Chriſtiani nomi-*

nominis hoste infensissimo, intra Albam Græcam, quæ veteribus Taurunū putatur, & Mogatum, transiturus in fuga vadum amnis non magni quidem, neque celebris, miserabiliter periit: heros ille optimus, & eximius adolescens; destitutus & prudentium virorum consiliis, & fortiū bellatorū copiis: etiā, vt à quibusdā proditum est, circumuentus fraude atque insidiis suorum: de quo plura hoc loco dicere non est necesse. Fratrem GEORGIVS *habuit* PETRVM, *(qui alter fuit patruus tuus) Philosophiæ & sacrosanctæ Theologiæ* Doctorem, *Canonicum Vratislauiensem ac Lignicensem, Beatæ virginis collegam in Academia Lipsica; in qua ipse & Decani artium, & Rectoris vniuersitatis munere ac dignitate perfunctus est, summa cum laude & commendatione omnium: Romæ postea mortuus, & in Campo sancto sepultus: cuius posthuma adhuc exstat memoria in Commentariolo illo pulcerrimo Psalmorum & Hymnorum sacrorum annis superioribus edito, ac publicato. Cuius sane tu, vir maxime, vtriusque patrui præclaram imitatus industriam &, gloriā veluti æmulatus, iisdem Philosophiæ & Medicinæ studiis, in quibus summum dignitatis & honoris gradum adeptus es, summe excultus, atque eruditus, antiqui generis honestam (vt verbo veteri vtar) prosapiam ornando & amplificando adhuc*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

quidem magis auges quotidie, ac tueris: ante hac quidem in aulis & castris militaribus summorum Monarcharum CAROLI *V. Augusti*, & PHILIPPI *filii Hispaniarum Regis, medicinam laudabiliter fructuoseque per octennium integrum faciendo: apud quos & peregrinas terras adeundo, & longissima itinera conficiendo, & multorum hominum perlustrando mores ac vrbes, plurimarum rerum, vt fit, prudentem vsum & experientiam consecutus es. Sed & exemplo maiorum, ac præsertim tuo alter cognominis* GEORGIVS WIRTH, *propior sobrino tuus, cum quo ego olim ceu cognato & propinquo, eodem vsus conuictu atque contubernio in Academia Witebergensi vixi coniunctissime, ad supremam artis Medicæ dignitatem, virtutis & eruditionis commendatione, in Italia progressus: sed (eheu) paucis post annis morte præmatura, adhuc florente ætate, Viennæ Austriæ medicinam quum exercere cœpisset, rebus exemptus humanis, magnum sui desiderium omnibus, & propinquis suis dolorem omnino reliquit maximum. Cuius patruus* MICHAEL WIRTH, *cui tu natura & cognatione frater patruelis, sed pietate & caritate pater fuisti optimus, per omnes honorum Academicorum gradus, ad sum-*

summum fastigium dignitatis excellentis in Philosophia & Iurisprudentia conscendit: neque solum Decanus, sed Rector quoque magnificus inclytæ Academiæ Lipsicæ bis legitimis creatus suffragiis: Ius in ea ciuile professus, magna auditorum frequentia & vtilitate: primo quidem Institutionum Imperialium, ac deinde Codicis Iustinianei Antecessor ordinarius constitutus: post etiam ab illustrissimo Principe AVGVSTO Saxoniæ Electore in iudicio supremæ Curiæ Septemuiralis Aduocatus, & Senator: ac demum eiusdem Principis voluntate & auctoritate, aulæ Saxoniæ Coburgicæ Cancellarius ordinatus: qua in dignitate ita se gessit hactenus, vt non solum reprehensionem euitarit, sed omnium bonorum laudem ac prædicationem sit promeritus. Sed hos quidem omnes de quibus dixi, familia paterna, & stirps virilis proximis annis protulit: protulit vero eiusdem familiæ alter sexus, ipse quoque præclarus & laudatus, non pauciores cognatos, iisdem artibus & studiis præstantes, & summa dignitate præditos. E quibus (vt priscos omittam) fuit nostra ætate consobrinus ille tuus, & patruelis meus frater BARTHOLOMÆVS REVSNERVS, artium & Medicinæ Doctor ce-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

leberrimus: quod ſcripta eius in publicum edita teſtantur: quibus non rem Medicam ſolum, ſed etiam inprimis Theologiam ſacram, contra impoſtores quoſdam, ac præſertim Tartareæ neſcio cuius Medicinæ ſectatores, plurimum aſſeruit, atque illuſtrauit: morte (heu) præpropera, ante annos ſedecim, Zittauiæ Luſatiorum oppido, ad Sudetes Boiemiæ ſito, pie ſancteque defunctus: menſibus ante tribus præmiſſo ad cœleſtia gaudia fratre CHRISTOPHORO REVSNERO, *celebri Iuriſconſulto, & patriæ Reipub. prudenti Syndico. Cuius filius* HIERONYMVS REVSNERVS, *tot maiorum ſuorum & cognatorum inſiſtens præclaris veſtigiis, ipſe quoque vtriuſque Medicinæ Doctor Baſileæ nuncupatus ante annos aliquot; & exculti ſui ingenii, doctrinæque exquiſitæ lucubrationibus iam paſſim celebratus; hoc quidem tempore Curiæ Variſcorum publico ſtipendio exercet Medicinam: magna cum laude non modo ciuium, ſed etiam popularium.* De me, *& fratribus meis partim Medicinæ, partim Iuriſprudentiæ ſtudio deditis, quos & ipſos propiores ſobrinis agnoſcis, hoc loco dicere neceſſe non habeo: ſed vt de bono iſto familiæ & genti noſtræ gratulor; eoque ceu diuinæ benignitatis quodam munere lætor maxime: ita eo, diligentius virtuti ac laudi operam nobis dandam eſſe iudico: vt acceptam à maioribus*

bus boni & præclari nominis hæreditatem, non modo tueri, ſed cumulatam etiam indies magis induſtria noſtra relinquere nobis liceat futuræ poſteritati. Cæterum cognatæ familiæ veluti quidam princeps & anteſignanus merito habendus eſt operis huius Epiſtolici auctor egregius IOHANNES LANGIVS, *amitæ quondam tuæ magnæ filius: qui præ cæteris propinquis te ceu filium amore & ſtudio perpetuo complexus, quo ad vixit: ex voto & teſtamento hæredem ſuum eſſe voluit: heredem, inquam, non modo opum & fortunarum ampliſſimarum: ſed etiam inprimis doctrinæ ac virtutis: ad cuius præcipue ſtudium indefeſſum, ille veri glorioſique itineris præmonſtrator ingenium tuum æmulatione domeſtica ſuccendit. Is igitur eadem ortus patria, qua cæteri, quorum hactenus facta eſt mentio (Ea vero Sileſiæ ciuitas eſt* LEOBERGA, *non modo antiquitate & ædificiorum ſtructura, ſed & Republica prudenter conſtituta, & inprimis cultu religioſæ pietatis ſincero, & denique prouentu præſtantium in omnibus artibus & diſciplinis ingeniorum vbere ac copioſo, neutiquam ignobilis, & obſcura) ea inquam ciuitate ortus* LANGIVS: *& ad vberiorem ingenii cultum aſſequendum, poſt patriæ ſcholam, ablegatus Lipſiam: multos in ea Academia annos & diſcendo, & docendo publice priua-*

timque vtiliter exegit: Philosophiæ & artium liberalium Magister creatus à consobrino suo (de quo paulo ante habita est mentio) PETRO WIRTH *Decano; quo in loco, præter professionẽ publicã, aliarum quoque functionum publicarũ munera laudabiliter sustinuit, ea fide & diligentia; vt omnib. carus & acceptus haberetur. Præter alios habuit eo tempore assiduum auditorem, magnũ illũ & magni nominis virum* IOACHIMVM CAMERARIVM, *communem præceptorẽ nostrum: qui profecto* LANGII *doctoris sui, in explicando præsertim Plinio, quem delicias suas appellare solitus fuit, solertiam & industriam sæpissime pro lectione prædicauit: vt non parũ se tunc opera illius fuisse adiutũ publicæ contestaretur. Sed cum is maiorum exẽplo, Philosophiæ cognitioni, Medicinæ postea studium adiunxisset: (neque enim aliter facere decebat eum, cuius auita stirps Medicis semper celebris fuisset) Pisis postea summum Docturæ gradum consecutus in Italia: post reditũ suum in Germaniam demũ Palatii Rhenani Septemuiralis archiatrus factus: Heidelbergæ medicinã cum laude fecit multis annis; non eo solum nomine de Republica Christiana præclarè meritus; quod summis & maximis Principibus quinque, & sacri Roman. Imperii Electoribus à cura corporis fuit: verum etiam de tota re literaria in eo sane meritus quam optime,*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

me, quod tot culti ingenii sui monumẽta reliquit posteris; quibus & patriam celebriorẽ multo reddidit: & nominis famam ac gloriam sibi conciliauit immortalem: vere ille ἰατρὸς φιλόσοφος adeoq́ diuini Hippocratis iudicio ἰσόθεος: quod Medica eius & Philosophica aduersaria in medio relicta abũde testantur. Quorum in numero sunt Miscellanea ista EPISTOLARVM MEDICINALIVM, varia ac rara eruditione, tum etiam rerum omnis generis scitu dignissimarum explicatione referta: antea quidem sæpius ea excusa: sed nunc denuo recognita, & plus quam dimidia sui parte, opera potissimum & fide tua, aucta & collocupletata: vt merito editio ista noua, & veluti παλιγγενεσία operis huius, tuo præcipue ingenio & genio accepta referri debeat. Sane non ignoro, complures in hoc scriptorum genere præclaram posuisse operam: similibus Epistolis Medicinalibus conscribendis, atque publicandis: in quibus præcipuam laudem & commendationem merentur IOANNES MANARDVS, ALOYSIVS MVNDELLA, IOANN. BAPTISTA THEODOSIVS, PETRVS ANDREAS MATHIOLVS, NICOLAVS MASSA, VICTOR TRINCAVELLIVS, & si qui præter hos nominatos sunt alii, quorum nomina comperta non habeo. Sed ex Germanis (nam hi, quos nomi-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

naui, omnes Itali sunt) solus, nisi fallor, LANGIVS *hoc scriptionis genus felicißime tractauit: tanto etiam magis, vt arbitror, præferendus cæteris: quanto est antiquior, atq; experientior. Nam ætatis suæ octogesimo anno completo è viuis excessit: mortuus Heidelbergæ, & in æde sancti Spiritus sepultus. Quamobrem recte omnino & prudenter abs te factum est, vir amplißime; quod præclarum istud Epistolarum Medicinalium opus, studio & labore tuo incredibili denuo recognitum, & magna accessione locupletatum, iterum lucem videre voluisti: & quidem lucem accipere nouam in præcipua Germaniæ nostræ officina* We-*cheliana: quæ & typorum elegantia & operarum industria, & operum denique ipsorum delectu singulari, laudem & commendationem hactenus meretur eximiam: vt nihil ea possit esse ornatius, aut vberius. Neque vero dubitare mihi posse videor: operam hanc & fidem in redintegrando opere isto tam præclaro & egregio præstitam, non modo* Rei-*publ. literariæ vtilem ac fructuosam, sed & Medicinæ ac Philosophiæ, præsertim naturalis, adeoque totius literaturæ politioris studiosis, omnino gratam & acceptam futuram: vt eo nomine multa & magna vobis ab omnibus gratia referri merito debeat. Quod*

reli-

reliquum est, vir clarißime, & cognate carissime, Deum Opt. Max. obtestor & oro: vt te, cum familia tota & gente vniuersa, quam diutißime saluum & incolumem esse: & vsque ad extremam senectam per omnes ordines ætatum & annorum, bene & feliciter agere, benigne concedat ac largiatur. Ienæ ex Academia. Calendis Februarii, anno pub. salutis MDXIC.

IN EFFIGIEM IOANNIS LANGII, AVLÆ PALAT. ELECT. *Archiatri.*

HAc facie ſpectandus eras, clariſſime Langi,
Quum tibi ſupremũ dicerem iuuenis vale.
Nunc canus tua buſta, pater cineresque ſaluto,
Poſt luſtra quinque redditus Nicro meo.
Officioque tuo ſublimi fungor in aula:
Vtinam pari cum dignitate & gloria.
Fama tuas reſonat laudes, tua ſcripta leguntur,
Audiſque vates pariter & Medicus bonus.

Iohan. Poſthius M.D.f.
Heidelbergæ, Anno domini 1588.

EFFI-

Effigies
CL. V. D. IOANNIS
Langii Lembergii
Medici, Archiatri Palatini
Electoralis.

Archiatrum facit Heidelberga: Sophum facit ante
Lipsia: sed Medicum Felsina docta bonum.

N. R.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

IOHANNIS LANGII EPISTOLARVM MEDICINALIVM LIBRI primi Elenchus & Argumenta.

Epistola *Pagina*

Præfatio, qua Langius candido Lectori suam scribendi Epistolas Medicinales occasionem recenset 1

1 *In pseudomedicos, qui suis imposturis sacram Medicinam infamant.* 8

2 *Quam ægre Medicina ab inueterata errorum opinione & superstitione vindicari possit* 12

3 *Chirurgicorum in curãdis articulorum vulneribus, phlegmone obsessis, ignorantia inexpiabilis* 15

4 *Audax Chirurgicorum Germaniæ in cura Causonis temeritas* 20

5 *Eorundem in cæca cranei fractura curanda, cæca ignorantia.* 24

6 *De fungis, in vulneribus capitis, atque aliis Galeni explicatio* 29

7 *Oculus cultro discissus, à Langio, illæso visu, curatus* 31

8 *Qua temeritate Chirurgi phlebotomatos sanguinem absorbere tremulum cogant* 32

9 *Methodum rectam curandi vulnera pyrobolis cum glande plumbi aut æris facta, ignorare Chirurgos, qui vanum in extinguendo pulueris nitri ardore sibi negotium facessunt.* 34

10 *Quare vulnera temporum periculosa, & illorum*

rum venæ sectio steriles faciat 37

11 *De medicis veteratoribus qui ex solius vrinæ indicio, de morbi substantia statuere, & temere pronunciare audent, & nec ob triobolaris scorti precium nugari erubescunt* 44

12 *An pharmaca morborum materiam & humores concoquere, aut rectius naturam eos digerere asseramus.* 49

13 *Caloris vtriusque differentias, species ac vires, & substantiam declarat.* 54

14 *De virtute informatiua, & quid Aristoteles de ea senserit: eiusque cum Platone suo præceptore concordia* 61

15 *De causa morborum coniuncta, & duplici eorum constitutione* 65

16 *An & quando in cura exanthematum, quæ Arabes variolas & morbillos indigitant, aut scabie, vel morbi Gallici pustulis, bubonibus aut erysipelate, phlebotomia vel purgatio competat* 68

17 *An & quando phlebotomia pharmacis purgatoriis sit præferenda* 73

18 *An curandæ pestis methodus, tam per phlebotomiam, quam pharmacum, euacuationem exigat: & quæ illarum sit alteri præmittenda* 76

19 *De causis sudorulentæ Britannorum febris, & an sit veterum febris illa typodes, & fuerit antiquis medicis cognita.* 82

20 *De coacta & nullius momenti in febre sitis tolerantia* 86

21 *De morbo virgineo* 89

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

22 *De cardiaca paßione* 93
23 *De matricis præfocatione* 95
24 *De erotico amoris affectu* 100
25 *De apoplexiæ, epilepsiæ, cari, comatis, catochæ, catalepsiæ, lethargi, phrenitidis, morborum capitis differentia* 104
26 *De senum vigilia* 110
27 *De vini cum sale & aqua maris conditura* 112
28 *De maris salsedine & pinguedine* 116
29 *De salubriore poculorum materia* 117
30 *De crapala, siue ex mero cephalalgia* 124
31 *De frigidæ potu* 126
32 *De falsa erysipelatis cura* 130
33 *De magia, & rerum naturalium sympathia* 134
34 *De physicis medicorum ligaturis, annulis, & periaptis* 143
35 *An diuinatricis Astrologiæ obseruationes, & Mathematicæ ephemeridum tabulæ, Medicis in ægrorum cura sint obseruandæ* 150
36 *De Astrologiæ ephemeridum origine* 160
37 *De crisis etymologia* 163
38 *De prodigiis, & dæmonum in morbis præstigiis* 166
39 *An in vniuersali febrium principio competat euacuatio* 169
40 *De sanguinis sputo, vomitu, & ex mortuis effluuio* 172
41 *De primariis dolorum causis* 176
42 *De causa doloris, & osium apostematione, in dolore morbi Gallici* 180
43 *Hydrargyri virulentia dentes vacillare, ossa putresce-*

trescere, strumas & tubera nasci: cerebri, epatis, ac neruorum vires vitiari: apoplexiam & paralysim solo eius vapore excitari 189

44 *De plumbeis aquæ ductus canalibus, & salubris aquæ indiciis* 197

45 *De ventriculi in nephritide anatropa, & crurium stupore* 200

46 *De ardoris vrinæ & stillicidii causis* 204

47 *Ex cantharidum potu dysuria, earumque virulentia, & partium vsus* 208

48 *A quartana hydrops & illius encomium* 211

49 De *sterilitatis scrutinio, & veteri obstetricum officio* 217

50 *De veteri balnearum fabrica & vsu* 222

51 *Olei & strigmentorum veteris palæstræ precium & vsus: ac in ea, balnearum structura* 232

52 *Quo gestu illa apud Hippocratem exercitia, acrochirismus, chironomia, crocimachia, & alindesis, constabant* 240

53 *De origine Alchimiæ, & distillationis aquarum ac olei modis & viribus* 243

54 *De siriasi puerorum, & à cerebro cordis æstu ac refrigerio* 250

55 *An prandium cœna frugalius esse, & quando expediat* 256

56 *De siligine veterum, & panis speciebus, & de azymi confectione* 256

57 *De ptisana, omelisi, & polenta* 273

58 *Quid sit cyceon, & ius album: de cerebro nonnulla* 278

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

59 De garo, muria, & alece 281
60 De piscibus saxatilibus, ad Georgium Wirth 287
61 De carne suilla, Hippocratis & veterum sententia 290
62 De laserpitio, benzoin & myrrha 298
63 De nouis Americi orbis insulis, ante Vesputium & alios regum Portugalliæ naucleros, ab Hannone Carthaginense perlustratis, ac Geographiæ vtilitate 304
64 De exoticis Arabum medicamentis sero à Græcis cognitis 316
65 De sanguine draconis, ac cinnabaris speciebus 322
66 De scincis, salamandra, myrobalanis, iuiubis, sebesten, & sericis 327
67 De malobatro, vnguento pholiato, netopo, oleo spano, malis persicis, citriis, & carnis leporum vires 341
68 Obscura de venatoriis Gallorum & Ægyptiorum venenis problemata, & venenorum nomina 356
69 An veneno alta, vel capta, edendo sint 368
70 De varia stirpium, frugum, arborum, animalium, & hominis sexus metamorphosi 371
71 An Iudæi sanguine humano vtantur. 378
72 Veteres ex Aegypto philosophos diuina herbarum medicamenta magica & anili superstitione turpiter defœdasse & infamasse 393
73 De necessaria medicamentorum simplicium, & erronea ea cognoscendi ratione 401
74 De

74 De pæonia, scolopendria, & sesamoide 404
75 De periculoso gagatis & succini suffitu 411
76 De absurda & affectata medicamentorum citra methodum compositione 414
77 De emplastris barbaris & enæmis 419
78 Quid sit apud Galenum lex adrastiæ, & equi Prasiani ac Venetiani 422
79 De naturali vitæ periodo, & an prolongari possit 429
80 De clysterium usu 436
81 De pityocampis, picearum erucis 447
82 De recta luxata instaurandi methodo 453
83 De differentiis signorum, quibus Medici morbos discernunt, & futura præsagiunt 459

LIBRI SECVNDI ELENCHVS, ET ARGVMENTA.

Epistola prima nuncupatoria.

Epistola Pagina
1 De senilis Atheniensium muli immunitate, ad illustrissimum Principem Othenricum Comit. Palat. sacri Romani Imperii Electorem, utriusque Bauariæ Ducem 467
2 De Medicinæ Aegyptiorum, Chaldæorum, Græcorum, Arabum, ac Latinorum origine, & in naturæ calumniatores Apologia: ad D. Georgium Wirth consobrinum suum. 471
3 De veterum Medicinæ, aliarumque faculta-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

tũ bibliothecis & Chalcographia, ad illustriss. Principem Othenricum Bauariæ Ducem, Cō. Palatin. sacri Romani Imperii Electorem 497

4 Qua methodo contusionis & adustionis vulnera, machinis πυροβόλοις inusta, curentur: ad D. Georgium Wirth consobrinum. 508

5 De triplicis Gonorrhœæ dinotione & cura, Galeno veteribusque Medicis ignota 515

6 An scolymus caprum sub alis curet, & cur ephebi hircum oleant 520

7 De variciformibus vasorum spermatis anfractibus & illius concoctione, & occultis à cerebro per lumbos meatibus 524

8 De viro portentoso, cui masculus agnatus caput intus reconditum habuit, reliqua corporis membra è pectore pendula prominebant: & aliis sine sexus compare aut semine parturientibus 530

9 De variis infœcundi spermatis masculorum causis 535

10 De menstrua mulierum hæmorrhagia 539

11 De grauioribus mulierum morbis, ex vtraque, vel altera tantum, menstrui purgatione obstructa ortis 544

12 De admirandis muliebris picæ historiis & causa 548

13 De nouis morbis 551

14 De Stomacacia, & Scelotyrbe, & morbi Gallici tuberibus 556

15 De noua Italorum febre Lenticula 560

16 De καταῤῥευμάτων, id est defluxuum concoctione 561

ne 561

17 *Ex eodem simplicis alimenti chilo, eodemque calore, omnes quatuor humores in epate generari* 564

18 *De occulta purgantium pharmacorum proprietate, & potentia attractiua* 567

19 *De temerario purgantium pharmacorum vsu, & fructibus artis opera laxatiuis, ad Cyrlerum suum* 573

20 De *speciebus ellebori, ad D. Georg. Fursterum* 578

21 *De eryngii, secacul, & carlinæ radicibus* 584

22 *De olusatrii & smyrnii radicibus* 588

23 *De pestis à febrili ardore & synocha dinotione & signis* 590

24 *De Arabum ex lachryma ceruorum bezohardt* 596

25 *De febrium periodi causa* 599

26 *Sudoris calidi & frigidi discrimen* 602

27 *De triennali omnimoda puellæ Spirensis inedia* 604

28 *Quæ fuerint antiquorum alima & adipsa, famis & sitis remedia* 616

29 *An caseus edendo sit salubris, ad Philippum Melanchthonem, virum eruditione & pietate clarum* 621

30 *De noxia quarundam arborum vmbra* 625

31 *De sanguinis concreti virulentia* 627

32 *De salis speciebus, veterum vsu & condimento* 633

33 *De contrariis medicamentorum simplicium, rhabarbari, myrobalanorum, rosarum, vrticæ & aceti viribus* 639

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

34 *An dæmones corpora humana morbis affligant, & qua methodo exorcismi recte curentur* 643
35 *An animæ vel dæmones obsessorum exaucto-rati, procellas in aere vel vndis concitent* 650
36 *De fascino, & corporum ἀποῤῥοίαις, & aue cha-radria* 656
37 *De alysso, & herba Britannica* 662
38 *De torminibus à febre habita derelictis, & ab-sinthii viribus* 664
39 *De matrice adempta, & admiranda fœtus mor-tui excretione* 667
40 *De puris per lotium, ex pulmonis, epatis, renum, aliorumque viscerum vomica erumpentis, per meatus nobis ignotos, naturæ cognitos, ex-purgatione: ad Doctorem Geryonem Sei-lerum, Augustanæ vrbis medicum expertissi-mum* 673
41 *Quæ vrinarum, morbi concoctionem vel crudi tatem indicet. Et an morbo indigesto, purgatio competat: ad peritissimum Medicinæ docto-rem Iohannem Echtium* 677
42 *De pterygio: syrenum, dracontii & vermium in phtiriasi vlceribus* 682
43 *De anhelitus & deglutitionis ex gulæ vitio difficu tate, & recta remediorum stomachi applicatio-ne* 687
44 *De epiglottidis functione, & pulmonis per potum humectatione* 691
45 *De somnifera pedum lotione, de insomniis & noctambulis* 694
46 De

45 *De magica Aegyptiorum medicina, & magiæ speciebus* 700

47 *De emplastris ex metallorum mineralibus in mortario plumbeoque pistillo maceratis, ad vlcera Chironia & phagædenica, cæteris efficacioribus* 707

48 *Quæ fuerit Aegyptiorum purgandi vtrunque ventriculum ratio, quam Hippocrates Syrmaismum appellat. Ad Doctorem Sebastianum Meisner Iurisconsultum, & illustrissimi Principis Othenrici à consiliis* 710

49 *An auri, argenti, gemmarumque vsus in Electuariis ac tragæis sit salutaris: ad Guihelmum Rascalonum, medicinæ candidatum* 715

50 *An Hippocrates recte omnes morbos vlcera dixerit, & de eius breuiloquii charactere* 723

51 *An merum pueris atque puellis, vel aqua dilutum, sit salubre: ad D. Christophorum Prob iureconsultum & Principis Palatini Othenrici Elect. à consiliis* 726

52 *De causa feruoris thermarum, & perpetuo in sacris Ethnicorum igne, & vnde illarum vires emanent* 731

53 *De variis* καταῤῥευμάτων *à capite morbis: ad Philip. Bechium Medicum Basiliensem* 741

54 *De naturali ac perfecta, & artis illius æmula mixtione* 744

55 *De admiranda rerum naturalium in macrocosmo & membrorum microcosmi in morbis sympathia* 747

56 *Rhapontica, centaurium maius, ac ſymphytum aut conſolida, ſint ne eiuſdem radicis nomina, vel ſuccidanea* 753
57 *De calculis in renibus, veſica, folliculo fellis, ac pulmone genitis* 756
58 *De medicamentis ex puluere vitri, & aue troglodytide* λιθοντρόποις, *id eſt lapidem atterentibus* 759
59 *Quid ſint in magia naturali* ἴϋγγες, *& auis* ἴϋγξ *venefica* 762
60 *De tempeſtiua in febribus venæ ſectione, purgatione & criſi, contra* ἰατρομαθηματικοὺς, *& horum Ephemerides: ad Petrum Lotichium Secundum, Medicinæ Doctorem* 764
61 *De penna marina: ad Ioan. Moibanum Medicinæ Doctorem* 775

LIBRI TERTII ELENCHVS, ET ARGVMENTA.

Capita *Paginæ*

De ſecretis remediis ad Georgium Wirth Medicum Cæſareum conſobrinum ſuum Epiſtola 1, 777
1 *De aquis ſtillatitiis* 778
2 *De decoctis* 790
3 *De infuſionibus* 804
4 *De ſyrupis* 806
5 *De Iulepis* 814
6 *De pulueribus trageis & rotulis* 819
7 *De electuariis & Loch* 839

8 De

8 *De pillulis* 855
9 *De trociſcis* 862
10 *De oleis* ibid.
11 *De vnguentis* 865
12 *De emplaſtris* 869
De tremore brachii & cordis palmo à puerperio ad Bartholomæum Reuſnerum Lembergiũ Medicum, cognatum ſuum, Epiſt. 2. 878
De cura adoleſcentis à ſupremo domus tabulato nouem orgiis alto ſupraſtratum lapſi, ad Michaelem Wirth I. V. Doctorem Cancellarium Coburgenſem conſobrinum, Epiſt. 3. 881
De ſtrumarum, ſteatomatum, atheromatum, aliorumque ex pituita abſceſſuum hiſtoria & cura prophylactica, ad Balthaſarum Githlerum Medicum Lembergium, Epiſt. 4. 886
De apoſtemate in perinæo & fiſtula, ad Georgium VVirth Medicum Cæſareum conſobrinum ſuum, Epiſtola 5. 893.
Medicum de Republica ſympoſium. Ad Generoſum Eberhardum Comitem ab Ertbach Palatinatus Archipincernam, Epiſt. 6. 902

Ex Elogiis Iconicis N. Revsneri.

IOHANNES LANGIVS *Leoberga celebri Silesiæ oppido natus, anno* MCCCCXXXCV:
Magister Philosophiæ creatus Lipsiæ, anno MDXIV: *Petro Wirthio consobrino, Collegii Philosophici existente Decano*:
Qua in Academia postea & bonas literas frequenti auditorum consessu professus:
Et publicis per aliquot annos perfunctus muneribus:
Magna cum laude doctrinæ, virtutis, sapientiæ, pietatis, industriæ:
Medicinæ demum studium, maiorum suorum exemplo, amplexus:
Bononiæ Medicis honoratus clarißimis:
Pisis Hetruriæ summum Doctura gradum consecutus, anno MDXXII:
Tandem Illustriss. Elect. Palatinorum V. Archiatrus, alter ceu Podalirius:
Magno & sibi, & familiæ, & patriæ fuit ornamento ac honori:
Monumentis ingenii sui excellentis, varia ac rara cum eruditione, tum rerum omnis generis scitu dignissimarum explicatione refertis post se relictis quam plurimis:
Præsentibus carus, posteris etiam admirandus:
Obiit Heidelbergæ senex anno salutis MDLXV. *Aet.* XXC. *Iunii die* XXI.

IN MEDI-

IN MEDICINALIVM EPISTOLARVM MISCELLANEA D. IOANNIS LANGII Lembergii Præfatio.

LANGIVS CANDIDO Lectori ſuam ſcribendi epiſtolas Medicinales occaſionem recenſet.

ELAPSIS iam plus minus triginta, candide Lector, annis, quum relictis cultioribus Encyclopædiæ Muſis, quas tum Lipſiæ profitebar, animum ad paulo ſeuerius Medicinæ ſtudium appuliſſem, & ne (quod Seneca inertis eſſe ingenii teſtatur) relictis fontibus riuulos ſectari viderer, dum diuini Hippocratis, ac fidi eius interpretis Galeni, opera diurna nocturnaque lucubratione perluſtrarem, reperi Galenum à ſuis de ſalubri victus ratione præceptis, Germanos, his ſeueris verbis, ne dicam conuiciis, excludere: Apud Germanos, inquit, ne nutriri quidem infantes contenderim, qui nuper editos infantulos, etiam ab vtero adhuc calentes, in flumen egelidum deferunt. verum, inquit, nos neque Germanis, neque aliis agreſtibus aut barbaris

Cur Galenus Medicinam Germanis non ſcripſit. lib. 1. de ſalubri vi.

hominibus, hæc prodimus: non magis equidem quam vrsis, apris, leonibus, aut aliis id genus brutis: sed Græcis, & iis qui tametsi genere sint barbari, Græcorum tamen æmulantur studia.

Cæterum quum Germanos virilis animi fortitudine, ac corporis robore Græcis vel præstare, vel saltem non impares esse, ingeniique præclaris dotibus ad bonas capessendas literas nullis nationibus esse secundos, probe scirem: arbitrabar Galenum his verbis saltem barbarum in educandis infantulis Germanorum morem incessere, quos Strabo & diuus Gregorius Nazianzenus tradunt, exploraturos an fœtus legitimo thoro conceptus sit, infantem fasciis constrictum, in Rheni fluentis alueum præcipitare: qui si pessum iuerit, pro notho ac spurio repudiatur: si vero sospes emerserit, pro legitimo educatur. Vnde Nicobolus ad patrem ita scribit:

Agrestis infantulorum Germaniæ educatio. Strabo in Geograph. In Epigrāmat. Gregor. Nazianzeni.

---εἰ δὲ κακοῖσι
τερποίμην, παίδων με τεῶν ἄπο τηλόθι ῥῖψον,
ὡς νόθον, εὐγενέος Ῥήνου κριθέντα ῥεέθροις.

id est: ---*Si vero malis*
Delecter è liberis me tuis procul abiice,
Velut spurium, nobilis Rheni probatum fluentis.

At postquam ex Bononia, sacro tum bonarum artium, tum medicinæ ac iurisprudentiæ Musæo, in Germaniam redieram, comperi quosdam Medicos, mira artis ostentatione elatos, ex solius putridi lotii inspectione, velut vatidicas ex crystallo anus, de substātia & interna morbi causa temere pronunciare ausos: ac de ægrotantis salute vel exitio, tanquam ex Delphica Apollinis tripode, vaticinari, ne dicam perfricta

fronte

fronte nugari: in discernendis vero morborum causis, ac ex horũ indicationib., in recta curationis methodo instituenda, quam Hippocrates & Galenus docuerunt, adeo cæcutire & aberrare, vt Galenum illis nõ sua medendi præcepta scripsisse, nec ea hos logiatros vel saltem per trasennam vidisse, recte iurares. Comperi quoque de Medicorum sorte, aliud crudele Chirurgicorum vulgus, omnium literarum ignarum, ac prorsus ἀναλφάβητον, qui nec vllis instrumentis luxata mẽbra instaurare norunt: quæ si forsan quouis violento impulsu, vel carnificis industria, forte fortuna instaurauerint, tum videas, quanta tyrannide, & contra omnem veterum methodum, etiam sine glossocomio (quod nec vnquam viderunt) membra reducta quotidie adeo contorquere atque diuellere pergant, vt non raro rursus de suo acetabulo excidant. Certe hac ratione eos non luxata, sed intolerabilem dolorem instaurare, rectius affirmares. Quid multis? Certe id quod de adulatoribus quidam dixit, in eos recte detorqueri potest: Præstare incidere coruos, quam huius farinæ Chirurgis vitam, vel corpus committere. Atqui quum ignorantia nihil sit audacius, longe atrocius illorum videas facinus, qui cum linguam ægrotantis febrili causonis ardore arescentem & fuscam conspexerint, quem morbum ob linguæ fuscedinẽ, in qua morbi causam subsistere arbitrãtur, die Breün appellãt: hic neglecta febris ægrũ interẽpturæ cura, tædet & pudet me referre quã male olentib. medicamẽtis scabriciẽ linguę detergere ac humectare singulis

Temerarium Medicorum ex vrina vaticinium.

Chirurgicorum imperitia & crudelitas.

De glossocomio Hippocr. lib. 2. de Fracturis.

Nam corui solum mortuos lancinant, sed Chirurgici viuos.

Exitialis Chirurgicorum in causonis cura error. Der Empiricorum Breun,

non extincta febre, fruſtra ſatagunt: hic ſtercoris equini diluto, alter è contuſis cancris cremore, linguam eluit: & panno rubro, & aſpero quidem, non tam defecat quam excoriat. Mehercle, ſi Poëtis credere fas eſt, vultures apud inferos Tityi amatoris iecur non ita diuellunt, vt iſti balatrones linguam febricitantium continuo affrictu lancinant, & emacerant.

Empiricorum in cura eryſipelatis, id eſt, Roth Lauffs, amentia.

At, bone Deus, ſi ſtulta illorum in phlegmonis eryſipelatodis, vel in ipſius eryſipelatis puri curatione conſilia, ſeuerus ille morum cenſor Cato, aut Craſſus ille ἀγέλαστος (qui ſemel tantum in vita, dum ſpinoſos duris labris aſinum edentem carduos vidiſſet, riſiſſe fertur) audirent, certe à riſu ſibi temperare non poſſent, etiamſi labra mordicus apprehenderent. Nam ſi alicui macula vel exanthema rubeum eruperit, etiam citra febrem, quæ cum eryſipelate & bubone ſępe coincidere ſolet, quod ipſi à colore *Rothlauff* indigitant: confeſtim ægro in perpetuum humectatione, lauacris capitiſque lotione interdicunt. Vnde crebro habebis quoſdam proceres impexis capillis obuios, qui in viginti annis caput nõ abluerint: & ægros ita ſordidos, qui in tota vniuerſali ęgritudinis periodo nec manus lauerint, nec recens lota, quantũuis ſicca, linteamina ſibi ſubſtrauerint.

Chirurgicorum in curandis articulorũ cum phlegmone vulneribus temeritas.

At ſi quis in cubiti gibbero, vel genu, aut quouis alio neruoſo corporis articulo, cæſim vel punctim ſauciatus fuerit, & tandem ob doloris acuitatem phlegmon vulnus, ex humorum affluxu, obſederit, laſuſque febre ita æſtuet, vt calor naturalis vigorſque membri humorum alluuium concoquere non poſſint: quum ex vulnere pro vera ſanie

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

ra ſanie alba & lactea, aquoſum ἰχῶρα ſero lactis ſimilimum emanare viderint, mox exclamant, eſſe genuini ex articulo humoris effluuium, quē *Glied Waſſer* appellant: quum in omnibus totius corporeæ molis articulis non tantum ſubſit humoris, quantum vno die & nocte ex tali vulnere apoſtemoſo effluit. At hic non curata prius (quod recta Methodus exigit) vulneris phlegmone, nec habita febris ratione vlla, inſignem videas illorum in ſiſtendo ichoris profluuio amentiam. hic, vnguentum de baccis populi nigræ, in ſartagine feruefactum, vulneri infundit: ille exemptis de equorum ephippio capreolarum pilis, vlceris oſculum obſtruit, quo fit vt humor ille crudus ſubter cutem totum membrum perreptet, neruoſq; putrefaciat, & muſculorum thoros exedat. Non diſſimili dementia in pulueris ex halinitropyrii extinctione deſipiunt, quo ſphærulas ex ære cyprio vel ferro conflatas machinis pyrobolis in hoſtes eiaculamus: quorum nulla ratione efficta remedia, in Epiſtolis noſtris ſatis ſuperque confutauimus.

Der vngelehrten VVundartzeté falſch Glied VVaſſer.

Der Scherer Puluerleſchung.

At illorum execrabilis in curanda occulta cranei fractura error, eſt iſto longe periculoſior: quod, ſi cute illæſa, ictu lapidis, vel teli obtuſi, aut ex alto & præcipiti loco caſu ita diſruptū aut fiſsū fuerit, vt per cranei rimulas ichor ſanguinis ſuper cerebri pāniculos deſtillauerit, niſi cute ad X characteris effigiem diſſecta, craneū trepano ἀβαπτίστῳ perforaueris, vt influxi humoris vapores exhalare, ac noxia ſuppurationis recrementa cerebrum eructare poſſit: certè neceſſe eſt, prohibita tranſpiratione, humores intra cra-

Chirurgicorum in curanda cranei fractura, ignorantia.

Quid sit cerebri sphacelus, Hipp. lib. 7. Aphor. 50. Multa milia hominum, Empiricorum temeritate quot annis perire Empiricorum temeritas plures in sudore Anglico, quã morbus interimit.

neum computrescere, & ægrum cõuulsione aut sphacelo perire. Hæc quidem, quum sint omnium bonarum artium ignari, & hirundinibus indociliores, doceri non possint: necesse est inexpiabili horum inscitia, præcipue in bellis, multa hominũ milia perire quotannis. Proinde candide Lector, sancte deierare ausim, nõ raro, quũ inter milites causon vel dysenteria grassatur, vt nuper bis in Vngaria accidit, aut si febris aliqua Epidemialis, qualis sudor ille Anglicus, incrudescit, plures Empiricorum temeritate, quam morbo, aut hostis gladio interimi. Tuam, Lector, obtestor fidem, dic quæso, quot hominum milia credis illum sceleratum chirurgicum occidisse sua nephanda curandæ febris illius sudorulentæ methodo, quam in morbi ignoti principio, temerario ausu, inuulgauerat? Numerus omnẽ fidem superat. vrbs Parisiorum populosissima non tot alit incolas. Quis non ab imo pectore ingemisceret, Medicinam, tam sacrosanctum Dei donum, auaritia & ignorantia pseudomedicorum in hominum perniciem conuerti: salutare summi Dei donum anus vatidicas, sycophantas quoque, & agyrtas, suis imposturis, arte Magica & idololatriæ superstitionibus ac incantamentis, ita prophanare & conspurcare, vt nulla sit artium, quæ tot impiis scateat superstitionibus.

Syncera Medicina, Magia, superstitione & idololatria defœdata. Magistratus δωροφάγοι, id est, munerum deuoratores.

Quis pius bonusque æquo feret animo?
Certe nullus: nisi præfecti aut magistratus δωροφάγοι, qui accepta turpi pecuniola, hæc Medicinæ monstra, & Iudæos perfidos, in per-

perniciem

nicíem ſubditorum alunt, fouent, & tuentur: quibus ſolis fas eſt, ſubditorum marſupia fœnore exhaurire: & corpora Chriſtianorum per medicamenta inexperta, vita, vel ſanitate ſaltem ſpoliare: & ſollicitos ægrorum animos, eorum incantamentis & ſceleratis ſuperſtitionibus, à veri Dei cultu, qui omnium ſanat languores, ad idololatriam, perfida recuperandæ ſanitatis ſpe, deflectere. Miſertus itaque ægrorum, quos è tonſtrina Chirurgici cauticis eorum medicamentis & crudeli luxata inſtaurandi carnificina adeo efflictim emacerant, vt ſubiecti quęſtionibus carnificis torturam leuius ferrent: quos denique indocti & barbari ex pagis & monachorum cœnobiis, ac Iudæorum ſynagoga, pſeudomedici, ſua imperitia & ignotis medicamentorum viribus, ita impune conniuente magiſtratu, perimunt, vt hos quiſpiam in Germania funeſto & lugubri infinitorum mortalium fato libitinam exercere recte dixerit: vt igitur miſeros hos ægros ab illorum carnificina & fraudulentis impoſturis aſſerere poſſem, quamuis negotiorum cumulo pene obrutus, & ærumnoſis ægrorum curis multifariam diſtrictus, has quas vides Medicinales epiſtolas obiter conſcripſi: in quibus quoſdam his triobolaribus Medicis, quorum tota ars ex vrinæ indicio dependet, ignotos morbos, rectamque curandi methodum declarare ſtatui: & pernicioſas veteratorum in medendo fraudes, quibus loculos decumbentium exhauriunt, mortemque ægrotantium intempeſtiuam accelerant, detegere:

Pſeudomedici, monachi, & parochiani, medendo libitinam exercẽt & promouent.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

Inuidia, studii & virtutis calcar & incitabulum. Auctoris in doctos Medicos confidencia.

& nihil illorum obtrectationes, conuicia, aut calumnias veritus, me illorum inuidiæ libenter exponere, quę mihi virtutis studiiq; calcar erit. Verum confido ad tam pios & reipublicæ vtiles ac necessarios conatus, operam, fauorem & studium Medicorum, qui candide & syncere docti sunt, non defuturum: qui singulari eorũ, & satis dudum spectata eruditione, qua medicinam barbarorum & sophistarum nugis conspurcatam, plurimum illustrarunt, etiam hanc meam operam non promouere modo, sed enixe adiuuare poterunt. Vale.

Ioannes Langius Lembergius ex Schlesia Medicus.

IN PSEVDOMEDICOS, *qui suis imposturis Medicinam defœdant, Epistola prima.*

NVDIVS TERTIVS ad cœnam mihi in horto tuo condictam libens accessi. in qua cum nõ modo animi conuiuarum omnifaria florum, herbarum & fructuum amœnitate, Musicesque harmonia refocillarentur, sed & corporis vires lauto ferculorum apparatu reficerẽtur: ac dum secundæ mensæ bellaria afferrẽtur, tum Aristarchus conuiuiorum commoda dicturus, Non temerè (inquit) Homerus, meus ille amasius toties conuiuia in Troiano bello inter Heroas celebrata cõmemorat: & Lycurgus, vt Laconum

num

num iuuentus in publico ſobrie conuiuaretur, edixit. Eſt ſane conuiuium commilitonum homilia, alacritatis animi pabulum, amicitiæ philtrum, & beneuolentiæ parens. Ob idque Brachmanas Indorum philoſophos, antequam cubitum concederent, ex phiala Tantali, quæ ex eius ſtatua iugi liquoris ſcaturigine referta ſemper fuit, inſtaurandæ amicitæ gratia bibiſſe fertur. Itaque vt vno verbo (inquit Ariſtarchus) dicam, conuiuium ſobrie inſtitutum, præſens animi corporiſque eſſe pharmacum teſtabor. Quanam igitur quæſo medela, affectus animi edaces, morbis corporis grauiores, melius quam φιλοποσίας poculis curabis? proinde ait Zeno philoſophus, vt lupini amari crebra aquarũ aſpergine macerati, dulceſcunt: ſic animus vino irrigatus miteſcit, & Galenus, λύπας ἀπάσας καὶ δυσθυμίας κουφίζει οἶνος πινόμενος: Triſtitiam & mœrorem vinum ſobrie bibitum alleuiat omnem. Præterea vt ellychnium lampadis olei fomento conſeruatur: ſic genuinus humani corporis calor, humiditas, & vires, quæ cõtinua & occulta corporis exhalatione fathiſcunt, ſalubri potus & cibi pabulo conſeruantur: quibus vel maxime inculpata corporis ſanitas conſtat, qua nihil præſtãtius excogitari poteſt, quam nec cum omnibus Crœſi diuitiis, vel auriferi Tagi arenis commutare poſſis. Cuius pæana & laudem Amphion Sicyonius poeta his verſibus ſcite decantauit:

Philoſtrat. lib. 3. & Hieron. contra Iouinianum.

Galenus in lib. Animam corporis ſequi temperaturã.

Sanitatis encomiũ.

Athen. lib. vltim. Dipnoſoph.

Μετὰ σεῖο μάκαιρα ὑγεία τέθηλε πάντα,
καὶ λάμπει χαρίτων ἔαρ, σέθεν δὲ χωρὶς
Οὔτις εὐδαίμων ---- id eſt:

O beata ſanitas, te præſente amœnum
Gratiis ver floret, abſque te nemo beatus.

In confeſſo igitur eſt, ſanitatem ſalubri conuiuiorum diæta conſeruari, & Medicorum pharmaciis defectam inſtaurari. Ob id Erophilus: φάρμακα, inquit, ἐὰν τὸν χρώμενον ὀρθῶς συνετὸν σχῆ, οἷον τῶν θεῶν χεῖρες εἰσί. Id eſt: Pharmaca, ſi quis illis vtens recte prudens contigerit, auxiliares sũt deorum manus. Quare ô coepulones percbari, inquit Ariſtarchus, vt tantis, tamque præclaris conuiuiorum donis recte frueremini, nunquã à cõuiuiis veſtris deberet abeſſe Medicus, qui ſalubrẽ victus rationem, & obſoniorũ vires vobis præſcriberet: quo munere, ſuo more, Langius in hoc conuiuio præclare defunctus eſt. Tandem ego: O Ariſtarche, reſpondi, nõ me, nec alios Medicinæ peritos huius vel officii vel laboris tæderet, ſi non vulgus, pſeudomedicorũ impoſturis perculſus, à conſiliis Medicorum ita abſterreretur, vt non prius, quam iam animã efflaturus, cum morte conflictetur, medicos conſulat. Iſtos ſane perſonatis tragœdiarum hiſtrionibus ſimilimos Hippocrates recte aſſeruit. Nam vt illi habitu, geſtibus, veſtituque perſonã regis aut heroũ referunt, quos non eſſe conſtat: ſic illi pſeudomedici veſte oloſerica, annulis, rubroque pileo decori, falſa & ficta artis oſtentatione apud ignobile vulgus, indoctoſque proceres, titulum perſonamque Medici ſibi vendicant: quam ſi illis exutis ademeris, ſub illorum perſona aut Iudæum perfidum, aut monachum apoſtatam, vel omnium bonarum ar-

Pharmaca deorum manus. Gal. lib. 6. de compoſ. phar. κατὰ τόπους

Scita pſeudomedicorum cũ tragœdiarum Perſonis comparatio. Hipp. in Lege ſua.

tium

tium ignarum parochianum, agyrtas, ardelionem, aut anus incantatrices, ac id genus farinę hominum, latere deprehendes: qui nihil nõ audent, quo ab afflictis ægris per fas & nefas pecuniam emũgant. O sceleratum pecuniæ aucupiũ quid nõ mortalia pectora cogis audere? Hi sacro sanctam Medicinam, præclarum summi Dei donum, temerariis ex vrina de morbis vaticiniis ac nefariis superstitionum nugis & incantationibus, conspurcare non erubescunt. His accedit tandem Magia, quæ astrologiam & medicinam in suum asciuit consortium: quos non obsecro morbos curare, quæ denique præstigia & intempestates, herbarum, radicum, lapidumque viribus, sub stato lunæ & stellarum ortu adaptatarũ, sese non efficere posse promittant? His fascinare, his dæmones cogere, his denique irata deorum numina litari pośse, perfricta fronte nugantur. Si Gygis quæris annulum, quo rex ille se inuisibilem reddidit: promissus quidẽ, sed citra fidem, non deerit. His Magiæ nugis Medicina adeo defœdata est, vt nulla sit artium, quæ adeo confertim errorib. & superstitionibus scateat. ac illa nobis cœlitus data Medicina. Hercules certe minori labore, Augeæ purgauit stabulum, quam aliquis, quantumuis doctus, Medicinam à tot mendis elueret & expurgaret. His dictis, Symposiarcha vnâ cum omnibus conuiuis petebat, vt id laboris subirem: sed ob quas causas id facere distulerim, sequens explicabit epistola.

Medicina Magiæ permixta. Pli. lib. 30. ca. 1. & lib. 29 cap. 1. & lib. 28. cap. 2. Philostrat. li. 7. in vita Apollonii. Nicodemus in suo Euangelio Orpheus in libel de Lapidibus & Thebi. philosophus.

De Gygis regis Lydorum annulo, Plato lib. 2. de iusto. Philostrat. in vita Apollonii.

EPISTO-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

EPISTOLA SECVNDA

docet quam difficile sit, Medicinam ab erroribus & superstitionibus vindicare.

GRAVITER quidem, mi Francisce, proximis tuis literis expostulasti mecum, quid ita præter promissa cũctarer, Medicinam ab erroribus & imposturis & superstitionib. vindicare. Fateor quidem, id me facturum, in symposio quodam recepisse: sed cum promissa præstare vellem, non experta prius operis difficultas, me ob has causas deterruit.

Prima deprauatæ Medicinæ ratio.

Primũ, quod bona pars Medicorum in falsis barbarorum opinionibus adeo consenuerit, vt scirrum quamuis durum citius digeras, quam inueteratas illorum opiniones, à puero cõceptas, ex animo eriperes, Quo sane semel odore testa recens imbuta fuerit, hũc non facile elues.

Gal. in lib. 1. de cog. & cura paß animæ. Lib. 2. de dyspnœa.

ἔστι δ', ait Galenus, οὐδεμία βαφὴ δευσοποιὸς οὕτως, ὡς τὸ τῶν ἄνευ λογισμοῦ πρὸς τὰ μοχθηρὰ δόγματα πάθος. οὐ γὰρ ἔστι μεταπεῖσαι τοὺς ἐν αὐτοῖς τραφέντας: Nulla est tinctura adeo ineluibilis, vt ad falsa, citra rationis iudicium, dogmata animi affectio: quæ in his educatis, dissuadere non poteris.

Quintilianus.

Non temere Timotheus, celebris Musicus, à discipulis prius male instructis, geminam postulabat mercedem, quum geminum docendi & dediscendi laborem subire cogeretur: quam Medicus æquius à discipulis Medicinæ, perperam instructis, efflagitaret. Nam quum Medicina omnifaria ingenuarum artium eruditione, longæua rerum experientia cõfirmata, constet: Musica vero sola concinna vocum & numero-

rũ harmonia & proportione perficiatur: quis nõ fatebitur, Medicum, dũ recte docet, falsa corrigit, bisque quaterque plus laboris, ne dicam periculi, quam musicum sufferre? Nemo plane negabit, nisi rationis impos. Deinde quum magistratus & proceres, acceptam à Iudæis & reliquis Medicis δοξοσόφοις parua pecunia, libere in corpora subditorum grassari, eosque non tondere, sed deglubere permittant: hac magistratuum indulgentia effectum est, vt nulla sit lex (teste Plinio) quæ capitalem Medicorum inscitiã puniat: solique Medico hominem occidere & Iudæis in corporibus Christianorum experimenta per mortes agere, impune liceat. Hac impunitate freti monachi, apostatæ, agyrtę, ambubaiarum collegia, balatrones, anus incantatrices, denique carnifices, & qui paterna obligurierint bona, instar Æschinis Socratici, ex arte Myrepsica alimoniã quærentes in hanc sacram Medicinæ professionem gregatim irrepserunt: quam suis incantationibus, superstitionum præstigiis & nugis, adeo defœdarunt, vt nulla sit artium, quæ ex illorum ignorantia tot sit superstitionibus & erroribus referta. Cuinam, obsecro te, Æsculapius, vel ipse Medicinæ inuentor Apollo, tantas ingenii suppeditabit vires, vt illorum aniles opiniones, magicasque superstitiones & errores homicidii sanguine pollutos, extirpare posset? arenas maris citius enumerares, quã illorũ inscitiam densa ignorantiæ caligine obseptam emendares. Οὕτω γὰρ, inquit Gal. δυσσοποιόν τι πρᾶγμα ἐστὶν ἀμαθία σφόδρα, καὶ μᾶλλον ἀλαζονία μιχθεῖ: Adeo ineluibile vitium est ignorã-

Altera deprauatæ Medicinæ ratio.

Plin. lib. 29. cap. 1.

De Æschine Socratico Athenæus in fine lib. 2.

Gal. hæc lib. 13 Therapeuticæ aut Methodi.

tia magna, præcipue si arrogantiæ permixta fuerit. His sane sciolis arrogantiores esse scio nullos,

Tertia deprauatæ Medicinæ ratio difficilis correctionis.

qui ita de suis glorientur remediis, ac sua adulatione ignobile inescare vulgus, suamque ignorantiam incessus grauitate, annulorum ostentatione, vestium fastu celare possint. His recte cum Phauorino dicere possis: Pallium & barbam video, Medicum philosophum non video. Postremo, quæso te, qua ratione illorum morbo aut ignorantiæ medeberis, qui ex composito eam celant? Vadimonium deserere (crede mihi) minoris

Doctos non pudet fateri errorem.

æstimant, quam ignorantiam ingenue fateri. id quod maxime illorum inscitiam prodit. Quo enim quisque est doctior, eo minus errorem fateri eum pudet. Nam & Hippocrates, ille Medicorum coryphæus, se suturis cranei deceptum fuisse, fateri non erubuit: More (inquit Cornelius

Corn. Celsus lib. 8. 4. cap. Quintilianus lib. 3.

Celsus) magnorum virorum, fiduciam & peritiã magnarum rerum habentium. Nam leuia ingenia. quia nihil habent, nihil sibi detrahunt. Magno ingenio, multaque nihilominus habituro, conuenit etiam simplex veri erroris confessio. Nam his, cum sint in barbarorum sectis educati, totiusque philosophię expertes, ignorantia ita aciem mentis & rectum rationis iudicium perstrinxit, vt suam ignorantiam agnoscere nõ possint,

Galen. in principio lib. 8. de Compositione phar. κατὰ τόπους.

& in veri cognitione plane cæcutiant. Ψευδεῖς γὰρ δόξαι προκαταλαμβάνουσαι τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων οὐ μόνον κωφοὺς, ἀλλὰ καὶ τυφλοὺς ἐργάζονται. Id est, Falsæ opiniones obsidentes animas hominum, eos nõ modo surdos, sed & cæcos reddunt. Hæc dum in animum reuoco, promissi me pœnitet. Tamen beneuolentia doctorum virorum fretus, cotis

vice

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

vice fungar: & si promissa non præstitero, erit tamen aliquid prodire tenus, si non datur vltra: & viri boni, voluntate mea saturabuntur.

DE CHIRVRGICORVM *in curanda vulnerum apostematione imperitia. Epistola tertia.*

TVIs igitur admonitus literis, vela ventis cõmittam, tu vero oram soluenti fœlix auspicium precare: auspicaturus à vetustissima Medicinæ parte Chirurgia, quam primum Æsculapius, deinde eius filii Machaon & Podalirius, ac Chiron Achillis præceptor, Troiani belli tẽporibus magno mortalium commodo domi forisque in bello professi sunt: quæ cum multarum rerum peritiam, tum maxime humani corporis constitutionis notitiam requirit: sine qua nullus luxata instaurare, fracta coadunare, venam aut apostema recte incidere potest. Ob id post Hippocratem Herophilus & Erasistratus, tanto studio humani corporis fabricam scrutati sunt, vt latrones morti addictos à regibus ex carcere impetratos, viuos inciderint, quo vitali adhuc micante in corpore spiritu, illius organorum actiones, officia, colligantias, & constitutiones exacte dignoscerent. At nostri seculi Chirurgici, quum semel vitulum aut porcellum lanium exenterare viderint, totius anatomiæ imperiti, non verentur ineffabili quadam tyrannide in corpora hominũ vrendo & secãdo grassari: quod cum in aliis morbis, tum maxime

Corn. Celsus in Prolog. lib. 1.

Viuorum & mortuorum Anatomiæ necessitas.

in curanda vulnerum phlegmone, eorum imperitiam videre licet. Nam ſi quando forte fortuna caput aut finis muſculorũ, tendo, circa articulos, arbitrarii motus organa ligamẽtis circumſepta, punctim vel cæſim lęſa fuerint, tum ob dolorem & humorum colluuionem vulnus phlegmone inflammatur: qua niſi prius recte curata, fruſtra vulneri medeberis: & membrum læſum nõ tabeſcet modo cancræna, aut ſphacelo putreſcens emorietur, ſed & putridos per arterias & venas ad cor & cerebrum exhalans vapores, & patiens inſomnis delirabit, & tandem ſpaſmo conficietur. Cæterum cum nemo incognita curare poſſit, oporæprecium erit, ſingula apoſtemationis vulnerum accidentia pathonomica ex Damocrate referre.

Ὅταν μυὸς τρωθέντος, ἢ νεύρων τινῶν
ἢ περινυγέντος ὑμένος ὀστέυ
μετὰ τὴν τετάρτην ἡμέραν πύκνοι πόνοι
καὶ φλεγμοναὶ, πυρετοὶ μετὰ συμπτωμάτων,
πολλῆς ἀγρυπνίας, παρακοπῆς, δίψους σφοδροῦ,
κατὰ γλώττης γένηται πρόσθεσις,
καθ᾽ ἡμέραν ῥέποντα πρὸς τὰ χείρονα
ἰχὼρ τρυγώδης, λεπτὸς, ἐρυθρὰ τραύματα,
ταῦτ᾽ ἐγγὺς αὐτῶν πάντα ἔχοντα σώματα
Ὀργὰς, διατάσεις, φλεγμόνας, οἰδήματα.

Quamuis bona pars Medicorum cauſam phlegmonis vulnerum in corporis cacochymiam referunt, Damocrates tamen (me iudice) rectius in dolorem refert, qui ex muſculorum neruis & tendinibus vulneratis oboritur circa articu-

los,ſenſus & arbitrarii motus organa: quæ cum fere nulla carne ſint cooperta, acutius ſentiunt, & ob id maiori dolore, quam epigaſtrii muſculi carnoſi affliguntur: qui velut cucurbitula omnifariam humorum alluuiem ad vulnus pellicit, quo tãdem vulnus intumeſcens, tertio, aut plurimum quinto die phlegmone & aliis ſymptomatibus corripitur. Ob id Hippocrates lib. 4. de Morbis inquit: Vlcera ſi curentur, maxime in diebus imparibus inflammantur. venit enim tum humor ad omnes venas, cum criſi turbatur: venæ autem repletæ, dolorem & calorem toti corpori inducunt. Proinde recte tradit Damocrates, poſt quartum diem non ferendos dolores in neruorum articulorumque vulneribus, cum grauiſſimis ſymptomatibus incrudeſcere: qui dolores quum humorum affluxum ad vulnus proritent, quibus venæ arteriæque circa articulorum muſculos infarciantur: quid obſtare poterit, quin doloris exacerbatione & ſanguinis alluuio vulnus rubore, œdemate & phlegmone turgeat, & putredinis doloriſque æſtu adeo efferueat, vt putridus ille calor per venas & arterias cordi præcordiiſque communicatus, tãdem febrem continuam incendat, & linguam continua ſiti & ariditate emaceret? Nec cerebrum ab illius contagione intactum manet: quippe cum muſculorum nerui à cerebro & eius medulla propagentur, neceſſe eſt id, lege conſortii, muſculorum & neruorum apoſtemationi compati. Quare dum morbus & dolor ingraueſcit, patiens vigilia & delirio affligitur, & tandem ſpaſmo diuellitur. quæcuncta Galen. de Prænotionibus

Vis doloris attractiua.

ex pulsu libro qurrto his verbis scitè complexus est; quæ, quum Græca Latinis plus energiæ & leporis habeant, hic inserere placuit: οὐδὲν (ait) θαυμαστὸν οὐδὲ διότι τοῖς κατὰ ἐπιγάστριόν τι καὶ θώρακα μυσὶ φλεγμήνασι πυρετοὶ ἑτοίμως ἕπονται. καὶ διὰ τοῦτο καὶ οἱ σφυγμοὶ μεγάλοι γίγνονται, καὶ ταχεῖς καὶ πυκνοί. τῶν δ' ἐν πήχει καὶ κνήμῃ μυῶν φλεγμαινόντων, καὶ μάλιστα καθ' ὃ μέρος αὐτῶν ἐκπεφύκασιν οἱ τένοντες, ἑτοιμον μὲν ἁλῶναι καὶ σπασμῷ, ῥᾶστα δ' οἱ σφυγμοὶ τείνονταί τε καὶ σκληρύνονται, σαρκώδεις μὲν γὰρ οἱ περὶ τὸν θώρακα καὶ γαστέρα, νευρώδεις δ' ἱκανῶς οἵ τ' ἐν χερσὶ καὶ ποσί. ἔτι δὲ μᾶλλον εἰ τενόντων φλεγμαίνει τῶν κατὰ χεῖρας ἄκρας ἢ πόδας, ἑτοίμως μὲν σφυγμὸς αὐτοῖς γίνεται σκληρός, ἑτοίμως δὲ σπῶνται. Expositam satis clare arbitror apostemati vulneris naturā, & symptomata, illorumq; causas: ex quibus Medicus physicus facile totius curę & remediorum indicationes depromere potest. Circa quæ mira Chirurgicorum imperitia manifestatur Nam quum (teste Galeno) in curādo vulnere nihil sit prius, quā prouidere ne phlegmone corripiatur: hi nō modo quid phlegmō sit ignorant, sed nec musculorum aut tendinum aut articulorum compaginē & situm nouerunt. Nec principio neruorum, ne spasmo corripiatur, prouident: nec febris, qua totum corpus tabescit, rationem habent, quū vulneratis merum bibere vinum, cibariisque aromatum conditura præparatis libere vesci permittāt: nec vulneris apostemationem agnoscunt, donec pro sanie bene cocta liquorem feculētum, oleagineum, & instar seri lactis tenuem vbertim emanare viderint, quem Damocrates perbelle appellat ἰχῶρα τρυγώδην λεπτὸν, Cornel. vero Celsus hydropem & meliteram appellat: Est inquit, quædam sanies, quæ vel hydrops, vel melitera

Galen. lib. 6. Methodi id tradit.

Pollux. lib 4. hæc eadem. Gal. in lib. de Tumoribus præter naturā. Corn. Celsus lib. 5. cap 26. de saniei speciebus.

appellatur. hydrops tenuis, ſubalbidus, ex malo vlcere exit: maxime vbi neruo læſo, inflammatio ſubſecuta eſt. Melitera, graſſior & glutinoſior, ſubalbida, mellique albo ſubſimilis fertur: hæc quoque ex malis vlceribus, vbi nerui circa articulos læſi ſunt, inter hæc loca maxime ex genibus profluit. Quem liquorem, aut ſi mauis ἰχῶρες, noſtrates Chirurgici ineptiſſimo vocabulo Aquam articulorũ appellant, & eſſe arbitrantur: licet ex omnibus ſane articulis totius corporeæ molis, non tantum liquoris eliceres, quantum vel vna die & nocte ichoris ex vulnere apoſtemato profluit. At noſtrates ſcioli, hunc eſſe arbitrantur articulorum mucilaginẽ, quem natura (teſte Hippocrate) illis indidit, ne continuo motu exſiccarẽtur, & vt illius muci lubricitate facilius & ſine offenſâ promouerentur. Audi obſecro illorum dementiam. Ne igitur talis ichor, quem ipſi congenitum articulis humorem arbitrantur, effluat incaſſum: pilis capreolarum, quibus ephippia equorum infarciuntur, oſculũ vulneris, appoſito ſpleniorum faſciculo obſtruunt: quo fit, cum ſanies illa effluere non poſſit, vt ſubtercutanea totum perreptet membrum. tandem hoc ſemiputridum, obſtructis vitalis ſpiritus meatibus, ſphacelo emoritur. Dicere me pudet, ſed dicam: quod hiſce oculis vidi Ambergæ chirurgum, vnguentum populeonis in patella feruefactum, bulliens adhuc, vulneris oſculo infundentem. à quo quum remedii rationem ſciſcitarer, Malis mala curari oportere, reſpondit, tũ patiens effuſis lacrymis: Certe, inquit, tua remedia non mala tantum, ſed peſſima eſſe ſentio.

Chirurgicorum Glied VVaſſer.

Lib. de Locis in homine, & de fracturis oſſiũ.

Ridicula & perniciola in vulnerum apoſtematione Chirurgicorũ medicamenta.

cui ego post biduum, abſciſſo ſerra brachio medebar. Hi ſi ſcirent, calorem naturalem, omnis humorum concoctionis in corpore & saniei in vlceribus digeſtionis eſſe opificem, facile intelligerent, quaratione tanta crudorum humorum copia, ex inflammatis articulorum & neruorum vulneribus efflueret. Nam perinde ac in corpore hominis morituri, vlcera effœto calore naturali, nulla ſanie bona madida, liueſcunt: ſic in his vulneratorum corporibus, in quibus congenitus corpori & membro calor, febris & phlegmonis æſtu obrutus languet, nullam bonam poſſe produci ſaniem fateberis: quam ſublata vulneris phlegmone & febre facile producerent, vt tandem vulnus facile curare poſſis. Sed quæ ſit vera curandi vulnerum inflammationis methodus, referre, Epiſtolæ compendium non fert: quam Hippocrates, & fidus illius interpres, cum paſſim alibi, tum in libro quarto de Articulis, ac lib. 3. & 4. ac ſexto Methodi, te docebunt: quam etiam in Conſiliis noſtris propediem publicandis leges. Vale, & de his boni conſule quæſo.

Vlcera morituri cur ſicca liueſcunt.

Corn. Celſus lib. 5.

IN CVRA CAVSONIS *Chirurgicorum temeritas. Epiſtola quarta.*

NVPER tuis literis, Baro generoſe, petiiſti, vt quisnã fuiſſet morb., qui duce Friderico comite Palatino (in cuius caſtris vterq; noſtrũ merebat) cõtra Machometicæ factionis Imperatorem in bellũ profecto, in exercitu Romani Im-

ni Imperii ita populatim grassatus esset, vt fere plures eo tum morbo quam hostis gladio perierint, tibi iterum in bellum profecturo declararem. Quum itaque commilitoni amico mos gerendus sit, te celare non possum, fuisse alteram causonis speciem, veteribus Medicis melius quam nostratibus cognitam. Cuius prima species, si aeris sicca calidaque cõstitutio χολοποιὰ præcesserit, tunc ab ortu Pleiadum vsque ad solstitium æstiuale magno mortalium exitio ingrauescit. cuius interna causa fertur cholera sanguini commixta, in maioribusque circa cor, epar, ventriculum, ac non raro circa pulmonem in venis putrescens, feruentem illam febrem ab vrendo καύσονα dictam, parit: cuius æstu lingua adusta nigrescit, patientemq; sæuissimis symptomatib., nempe cephalalgia, delirio, hæmorrhagia, phrenitide, & tandẽ ventris torminibus & diarrhœa emacerat: & magis interne circa præcordia, siti intolerabili, quam in extremis æstuat. At altera notha ei⁹ species hyberna, plurimũ ab æquinoctio autumnali vsque ad Pleiadum occasum, si australis aeris cõstitutio præcesserit, ingrauescit: cuius humore & frigore cholera, eius in venis fomes, pituitæ permixta mitescit, ac longe præfatis mitiora symptomata parit, curatuque altera est longe facilior: & cum huius febris causa procatarctica sit aeris constitutio, qui teste Hippocrate, cõmunis est Epidemialiũ morborũ causa, & hãc esse Epidemiæ aut Endematis morbũ, cõtagionis lue infectũ, quis inficiabit? nemo. Hic est ille morbus, qui autũni tẽpore in Pannonia milites præteritis annis toties debel-

Prima causonis species æstiua, Hipp. & Gal. lib. 1 & 2. Epidem. & lib. 1. de Morb. ac. lib. 4. Reg. acut. libr. 5. de Loc. affectis. Gal. Diocles Charist. ad Antig. regem.

Altera causonis species brumalis & hyberna.

Hipp. libr. 1. de natura ho. & Galenus eius interpres lib. 1. Epid. & li. 2. de Diæta acutorum.

lauit & crebro populatim in Rheni acolas ſæuit: quem vulgus ab accidēte modo cephalalgiá, modo ob nigricantis linguæ colorem, fuſcedinē ineptiſſime appellāt. Sed cur quotānis hoc morbo tot hominum millia pereunt, in prōptu cauſa eſt. Nam dum hæc Epidemialis febris lues ſæuit, tum præcipuè in caſtris, non naturæ & morbi peritus Medicus, ſed indoctiſſimus quiſque chirurgicus, qui nec cauſam nec ſubſtantiá morbi nouit, accerſitur. Itaq; in ſola huius morbi cura millies chirurgicorū imperitia plures, q̃ hoſtis gladio interimi, ſancte deierare auſim. Qui cum cauſam morbi & necis in fuſco linguæ colore ſubſiſtere arbitrentur, quam (Deus alme) fœda excogitant remedia, quibus linguá expoliant. Hic expreſſo de cancris ſucco, os patientis colluit: alter diſſoluto equorum ſtercore, illius colatura linguam ægroti eluit. Taceo quod nefas eſſe ducunt, alio quam fuſci aut rubei coloris panno, aut alio quam prunorum fuſci coloris ligno, linguam abſtergere: ac ſi ſpecialis in coloris ſimilitudine ſubſiſteret ſympathia. O ſtulti, quando accidens, neglecta illius & morbi cauſa, curare ſatagitis: vmbram quoque corporis creta dealbare fruſtra laborabitis. Hæc illorum temeritas, ſane eos prodit ignorare, quis ſit in complicatis affectibus, quos Græci διαθέσεις appellant, curationis methodus, & indicationum ordo ac ſcopus: quorum primus à cauſa affectuum & morbi ſumitur interna, quæ ſui ablationem per contrarium indicat. Conſtat autem, morbum eſſe ſuotum ſymptomatū cauſam. Proinde febris illa feruens, cuius ardor ſali-

Der vngelehrten. Feldtſcherer Breun.

Delira chirurgicorum in cura cauſonis remedia & imperitia.

Gal. lib. 3. Methodi, hos tres curationis ſcopos vberius declarat.

Primus curandæ cauſonis ſcopus.

ſaliualē linguę humiditatē, qua ex adenib⁹ irrigatur, exſiccat, atra incēſi ſanguinis fuligine linguā obfuſcat, nigredinis linguæ cauſā eſſe, fateri oportet. q̄ niſi extinxeris, citius Æthiopē dealbabis, q̄ linguā, niſi prius ablata febre, ab hac nigredine vindicaueris: qua nō ſolū in cauſone, ſed in quouis interno epatis eryſipelate & inflāmatione inficit̃. Vnde Galen. γλῶσσα, inquit, μελαίνεται διὰ τὴν ἄμετρον θερμασίαν, ὥσπερ τοῖς ἡλιθεορῦσι τὸ δέρμα.

De hac nigredine linguæ Gal. lib. 4. de Diæta ac. & lib. 5. de Locis affect. lib. Epid. lib. 8. de doctrin. Hip. & Plat.

Alter vero curationis ſcopus, eius ſine quo nō habet. Sic puritas ac repletio in cura ſordidi & caui vlceris, rationem eius ſine quo non habet: niſi id à ſordibus primum expurgaueris, & deinde carne bona impleueris, fruſtra vlceris conſolidationem molieris: & niſi prius ablata phlegmone, vulneri inflammato fruſtra medeberis.

Alter generalis curationis ſcopus.

Tertius vero curationis ordinū ſcopus, vrgentiū & accelerantiū, curamq; ad ſe attrahentiū affectuum rationem habet: vnde homini præcipue imminet periculum, hic curam primum ad ſe allicit: vt ſi ex puncto muſculi capite immedicabilis conuulſio oborta fuerit, nerui per tranſuerſum inciſio, & in venę aut arteriæ hęmorrhagia, totius vaſis per tranſuerſum præciſio, curā vulneris anteuertit. Pariter, ſi luxatio cum vlcere, præcipue phlegmone obſeſſo, in aliquo maiorū articulorū inciderit, vuln⁹ ſanam⁹: & luxationē intactā relinquere, periculū cōuulſionis nos vrget: ſic ſyncopis & lipotomia primas curationis partes ſibi deſpondent. Atqui cum lingua in cenſu naturalium vitæ membrorum non ſit, eius diſcoloratio nec cauſæ eius ſine quo non, vel vrgentis, rationem habere poteſt. Quip-

Tertius curationis ſcopus, &, indicationum præſtantia. Cor. Celſ. lib. 5. & Hippoc. lib. de Artic. & lib. 3. de Fracturis, & medici vulnerarii officio.

pe cum non equis modo, ſed hominibus periuris linguam clauis affigere trunco, illiuſque primam præcindere partem, non in Germania tantum, verum & Bononiæ & in Hiſpaniis citra noxā vidi: & Galenus lib. 1. de Differentiis morborum refert, quendam in magna corporis conuulſione primam linguæ partem mordicus abſcidiſſe, & demorſam citra ſanitatis offenſam deglutiſſe. At id æquè animaduerſione dignum, quū in huius febris cura, poſt leuē alui deiectionē, & phlebotomiam, nulla in præcordiis exiſtente phlegmone, præcipue ſi concoctionis ſigna apparuerint, paulo liberaliori aquæ frigidæ, prius tamē, ne circa præcordia moretur, decoctæ potu, nullum ſit præſentius remedium: ipſi vero tanta ſiti ægros temere macerant, qua nec maiorem ſitibundus ille Tantalus apud inferos ferre cogitur. Quid multis? Præſtaret incidere coruos, quam ſe tam imperitis committere Medicis. illi in cadauer inſenſibile ſæuiunt, at iſti in viuos graſſantur: quos homicidii reos peragere merito magiſtratus deberet. Verum cūm curandi cauſonis rectam methodum præter Arabes medicos, Hip. li. 3: Epidemiarum, & lib. 4. de Ratione victus in morbis acutis, Galē. in methodo, & eius ſimia Paulus Ægineta docte conſcripſerint, præter Epiſtolæ decorum foret, eam hic repetere. Vale.

IN CVRANDA CÆCA CRAnei fractura, cæca chirurgicorum amentia.

Epiſtola quinta.

SCRIBIS, mi Auerbachi, amicorū optime, nuper

per oborto inter aulicos dissidio, equitem quẽdam Francisci tui affinis caput, iactu lapidis satis ponderosi sauciasse: quo ictus in terram prostratus, aliorum subsidio eleuatus, quum domum rediisset, nares & aures illi cruentasse. Et quamuis vulnus quantitatem fabæ vix excederet, chirurgusque tantillum vulnus ne pili quidem faceret, tertio tamen die choleram patiẽtem euomuisse, oculos eius caligasse, linguaque balbutiente, pedes obtorpuisse, & corpus sensim febre lenta incaluisse: chirurgicum vero horum omnium causam non in vulnus, sed paulo liberaliorem vini compotationem retulisse. Deinde vero quinto die ingrauescente, febre, patientem epilepsiæ spasmo correptum, & toto sinistro corporis latere resoluto, soporifero veterno obtorpuisse, nec sibi tum mente cõstitisse: at tandem septimo die plane delirãtem, subito sideratum, obiisse: chirurgumque eum non ob malam vulneris affectionem, sed apoplexia perditum, passim proclamasse: verum defuncti hæredes autorem vulneris, compedibus adhuc detentum, homicidii accusatum in ius vocasse. At reus pro tribunali causam dicturus, vulnus non fuisse mortis causam, chirurgum testatus est. Hæredes vero chirurgum id dicere, vt fortasse suæ curationis imperitiam celaret, asseuerasse. Et quum Iurisconsultus non tantum de partu decemmestri, sed & de lethalis conditione vulneris Medicos doctos consulendos statuisset, affines interempti, ab Empirico medicos physicos appellasse.

Historia de symptomatib. fracturæ cranei occultæ.

Iurisconsulti in plerisque causis Medicorum iudicio egent.

Proinde petis, senatus nomine, vt meum de

causa mortis tui affinis iudiciũ declarare velim. Et cum senatus de me sit bene meritus, id laboris detrectare non possum: simulque vt is intelligat, quantum intersit reipublicę, doctos habere & alere Medicos, rem paulo altius repetam.

De differẽtiis fractur. cranei Celsus libro. 8. cap. 4. Gal. in Diffini lib. 6. Methodi lib. 2. de Causis morborũ Cæcæ cranei fracturæ.

Multifarias esse in capitis vulneribus & contusionib. fracturarũ cranei differentias & nomina Medici docti nouerunt: quarum vna, quæ cæteris est periculosior, Cæca appellatur, quod detrimenta eius, visui non sint palam obuia, nisi cute prius transuersis instar X literæ lineis incisa, locũ cranei affectũ detexeris, ad pericraneum vsque. Quæ vt plurimum accidit, quum quis ab alto in caput ceciderit, aut id pauimento aut parieti cadẽs alliserit, aut lapide, fuste, teloue quouis obtuso ictum, conquassatumue fuerit. quo fit, vt cute adhuc integra, vel parũ vulnerata, caluaria cerebri & sensus organorum conclaue, ictu depressa, ad cerebrum subsideat, illiusque mẽbranam suturis cranei adhærẽtem, eiusque neruos comprimat. quo fit, vt lingua & membra arbitrarii motus organa, ad quę nerui coarctati à cerebro vergunt, & spiritum animalem deferunt, παραλύσει torpeant, & æger obmutęscat, donec incisa cute caluaria tripodis instrumenti terebra attracta, eleuataq; fuerit. At si caluaria casu vel quauis plaga conquassata & rupta dehiscit, tũ nullo vel angusto existẽte cutis vulnere, sanguinis ἰχὼρ & sanies supra cerebri duriorẽ pelliculã defluit per rimas fracti cranei: quorũ alluuione cerebrũ & eius panniculus, asperitate partiũ fracti cranei læsus, phlegmone corripitur; & eo magis, si intus capitis cõcussione vena rupta sãguinem

Sanguinẽ extra sua vasa effusum, intra corpus coagulari, & putrescere, testãtur Galen. lib. 6. de Locis affectis. Hipp. lib. 1. de Morbis. & libro. 6. Aphoris. 19. Altera. occultę cranei fracturæ descriptio, & species.

guinē profuderit, qui extra ſua vaſa effuſus, repēte coagulatur, & putreſcēs virulētis ſuis vaporib. cerebrū illiuſq; arterias replet, & ſpiritum animalem ſua contagione inficit & alterat. inde fit, vt febris incrudeſcat, patienſque deliret: & ſpaſmo epilepſiæ crebro conuulſus, ſtomachus lege conſortii læſus, choleram euomat: patiēſq; obmuteſcens, tandem ſideratus moriatur. Proinde recte ait in Aphoriſ. Hippocrates: Quibuſcunque cerebrū præciditur, his neceſſe febrem & bilis vomitū accidere. Et lib. de Morbis 1. Si percuſſi, inquit, cerebrū conquaſſatum dolebit, percuſſus obmuteſcet, nec videre nec audire poterit: ſi vero vulneratum fuerit, febrem & choleræ vomitum ſuperuenire, ac aliquam corporis partem ſiderari ac perire neceſſe eſt. Hæc fracti cranei ſymptomata ſi inciderint, ſpes vitæ in anguſto erit: niſi tempeſtiue cute inciſa, depreſſa diſcooperti cranei oſſa tripodis terebra eleuaueris, exaſperata poliueris, fracta exemeris, ruptaque trepano ἀβαπτίστῳ perforata lēticulari ſcalpro excideris, vt tandē per ampliatū caluariæ foramē cerebrū, ſaniē & eius ſerū ἰχῶρα expurgare, & putridi vapores exhalare poſſint. Horū ſymptōmatū cauſas ſimulq; curādi methodū, Hippocrates Laconica ſui vernaculi idiomatis breuitate ita explicuit: ἢν δὲ τὸ ὀστέον ῥαγῇ, καὶ ῥωγμὴ ἐγγένηται, ἐπικίνδυνον ἐστὶ πρίειν, ὡς μὴ κατὰ τὴν ῥωγμὴν τοῦ ὀστέου ἰχὼρ ὁ ἐὼν, ὁ μὴ νῦν χασμήπῃ. ὥστε γὰρ κατὰ στενὸν μὲν ἐσιὼν, οὐδ' ἐξιὼν δὲ, λυπέει, καὶ μαίνεσθαι ποιεῖ, τὸν ἄνθρωπον οὕτως χρὴ ποιεῖν ὡς ἔσοδος ᾖ τῷ ἰχῶρι, μὴ μοῦνον ἔσοδος, εὐρέος διαπρισθέντος. καὶ φαρμάκοισι χρῆσθαι. ὅσα ἐφ' ἑαυτὰ τὸ ὑγρὸν ἕλκουσιν, καὶ λύειν. His verbis monet, os fracti cranei ſerra incidere, & foramen dilatare,

Symptomata & communia. fracti cranei, deſribit Cor. Celſ. lib. 8. ca. 4. Gal. lib. 6. Methodi. Hip. in lib. de Capitis vulneribus.

vt humores, ne his cerebri pellicula putreſcat, effluere poſſint, & hos pharmacis attractoriis eliciendos. Hac ego olim curationis methodo in Nouoforenſi Noricorũ ciuitate vſus, dum puer lanii trimus ex ſuperiori domus tabulato proſpiciens, pronus in ſtratum cecidiſſet, & in delapſu cecidiſſet, & in delapſu caput parieti prominenti alliſiſſet: qui quum in domum patris ſemianimis deferretur, primũ bilem euomuit, & ſpaſmo epilepſiæ bis cõuulſus, obmutuit, & tã brachio q̃ crure ſiniſtri lateris reſolut⁹, cõmate deprehẽſus iacebat. ex quibus ſignis facile coniicere potui, offenſam per craneum ad cerebrum vſque penetraſſe. Quare altero die mox caput concuſſum primum in occipite non longè à ſuturæ interuallo, & vtroque latere aperui, vnde quotidie cruor ſanie permixtus, vbertim profluebat: & cum per hæc caput expurgatum fuiſſet, puer (vel hodie ſuperſtes) citra omnem membrorũ & loquelæ offenſam, Deo auſpice, conualuit. Quandoquidem ex commemoratis à te accidẽtibus, conſtat cæcam cranei fracturam vulneri capitis, non illæſo cerebri panniculo, vna cum phlegmone coniunctam fuiſſe: quam ſi medicus prædicta ratione ab diuino Hippocrate tradita, & à Galeno ſummopere probata, curare neglexerit: tum nec percuſſorem, nec Medicum culpæ mortis immunes ſtatuo: nempe quum vulneris autor morti occaſionem dederit, vulneris vero curator mortis remedia neglexerit: vnde occaſio mortis facta eſt deterior, quam ſuis remediis extirpare, non erat impoſſibile. Ex his iudex, quis, & qualem commeruerit pœnam,

Hiſtoria pueri in fractura cranei per Langium curati.

At ſi licet ridicula, attamen vera, ſeriis miſcere, quid mihi nuper contigerit, paucis commemorabo. Nuper cum quibuſdam empiricis in conuiuium accerſitus, & vt id genus hominum eſt gloriabundũ, ſingulis ſua chirurgiæ inſtrumenta partim Auguſtæ partim Nurbergæ, ex Norico ferro & calybe facta, commendantibus: tum ego ab illis ſciſcitabar, Ecquis illorum trepanum ἀβάπτιστον, cuius Galenus meminit, haberet, aut vidiſſet vnquam? Obſtupeſcebãt omnes, attentique ora aperta tenebant. tandem vnus ait: Langi doctor, fruſtra quæris in Germania abaptiſta. Non enim chirurgicorum inſtrumenta nobiſcum, ſed campanæ & pueri baptizantur. Tum ego ſubridens, aiebam: Me Romæ, viuente Leone pontifice, apud Vigonem Iulii ex Liguria pontificis chirurgicum, trepana ἀβάπτιστα non vidiſſe modo: ſed etiam qua ratione, ne in perforatura cranei panniculum cerebri offenderent, aut pungerent, indemerſibilia conficerentur, didiciſſe. Tum cæteri, Romæ ea ob præſentiam Pontificis facile baptizari poſſe annuebant. Ego vero, quum riſum continere non poſſem, illis valedixi. Hæc Senatum tuum, ob pleraque in me collata beneficia, celare nolui. Vale.

De trepano abaptiſto Gal. lib. 6. Methodi. Corn. Celſ. lib. 10. cap. 3. & 4.

De Fvngis, Qvi Fracto craneo & aliis vlceribus adnaſcuntur. *Epiſtola ſexta.*

Galeni de Locis affectis, locus obſcurus declaratur de fungis capitis.

PETIISTI à me certior fieri, quare fungos in vulneribus capitis naſcentes, nõ inter fra-

ctæ caluariæ ſymptomata enumerauerim, quum tamen Gal. in 1. lib. de Locis affectis, eos non obticuerit, dum ex agnatis (vt ait) aliquando locus affectus quoque cognoſcitur. Agnata enim ſubſtantiæ proprietate participant, quemadmodum in capitis fractura fungi, quando membrana cerebri, μήνιγξ Græcis dicta, læſa fuerit, & patitur. Simul quoque oras, vt quales hi fungi ſint, tibi declarem. Nihil certe tam arduum, modo ſit noſtræ opis, noui, in quo non libenter tibi obſecundarem: ob id & in hoc libens tua iuſſa capeſſam. Primum quod fungorum non memini, id à me dedita opera factum ſcito. Non enim apertę cranei fracturæ & vlceris ſymptomata, ſed cæcæ & occultæ accidentia recenſere libuit: in qua raro, vel fere nunquam fungi naſcuntur. Quemadmodum ſane in ſtipitibus arborum, humores ſemiputridi per corticem extuberantes, in fungos coaleſcunt: ſic vulnerato cranio, humores cerebri affluunt, qui (teſte Alexandro Aphrodiſeo) oſſis frigore condenſati, in ſpeciem fungi concreſcunt: qui in ſuperiori parte ampliuſculi, infra vero prætenues, pro ratione loci perficiuntur. Vnde Galen. libro Epidem. tertio ait, τοῦ πάχους τῶν χυμῶν τὰς τοιαύτας ἐπιφύσεις ἐργαζομένου, καλοῦσι δ' αὐτὰς οἱ πολλοὶ μύκητας: id eſt, Denſitate humorum tales in vulneribus adnaſcentias efficiente, quos multi fungos appellant. quos quum noſtrates chirurgici in capitis vulneribus enatos vident, ſubſtantiam cerebri eſſe arbitrati, aut ægros tanquam deploratos relinquunt: aut ſi forte fortuna eos curauerint, vulnera cerebri ſeſe curaſſe, tantillũque de cerebro fruſtum exemiſſe gloriãtur,

De fungis in vulneribus capitis naſcentib. Alexand. Aphrod. lib. 2. Problemate 86. & Gal. in tertium Epid. Hippocrat.

tur. Quid igitur ſint fungi, & qua ratione in vlceribus quoq; naſcātur, te intelligere puto. Vale.

OCVLI DISCISSI, VISV *illæſo, curatio. Epiſtola ſeptima.*

MAGNOPERE petis, vt qua methodo oculum ciuis Ambergenſis cultello diſſectum, viſu illæſo curauerim, tibi enarrem: quod vt acciderit, paucis ita accipe. Ciuis erat Ambergæ, cui nomen Neudegker. hic debita exacturus, in quendam pagum peregre ibat. & dum cultello, oblongo rapum ex agro proximo euulſum excorticaret, & ob itineris lubricitatem pedibus vacillaret, pronus cum oculo in cultellum cadens, oculum ab inferiori palpebra ad ſuperciliumvſq; per medium diſſecuit. Chirurgici vero accerſiti, ne putredo intra craneum ſerperet, oculũ excidere ſtatuerant. id ciuis citra mei abſentis conſilium fieri nolebat. Veſperi vero, quum domũ ab ægro, quem in oppido Sulczbach inuiſeram, rediiſſem, vidi oculum ad oui galinei magnitudinẽ intumuſſe. quare quamprimum, ne oculos ob dolorem & humoris alluuium phlegmone corriperetur, eum vnguento de alabaſtro illeui: & albumen oui, addito caphuræ momento, cum oleo & aqua roſarum diſſolutum, & othoniis exceptum, ſupra oculum applicui: quibus tumor deſidebat, & tandem oculi recens vulnus, citra phlegmonem & ſuppurationem conſolidaui. Noſti ſane, quam frugiferum ſit in omniũ vulnerum phlegmone coercẽda, vnguentum illud,

Hiſtoria oculi vulnerati à Langio curati.

Vnguenti de alabaſtro vtilitas.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

quod ex alabaſtritide marmore, frigidæ & ſiccæ conſtitutionis, Beneuenutus Hieroſolymitanus, in libello de Oculorum morbis, conficere docet. Similem vero diſſecti oculi curam, Galenus de cauſis ſymptomatum libro quarto, his admiratur verbis: Equidem vidi incredibile quidpiam quod antea nũquam videre conſueuerã. Puer cũ iuxta pupillam ſtylo pungeretur, effluẽte protinus humore albugineo, imminuta eſt pupilla, ac ceratoides tunica omnino corrugata videbatur: qui mox curatus, viſum recuperauit, inſtaurato ſcilicet paulatim humore, qui antea effluxerat. Sed huiuſmodi euentus raro videntur. Et noſter quoque patiens viſum recuperauit plenarie, vno relicto ſymptomate, quod temulentis quoque accidere ſolet: omnia viſa gemina eſſe illi apparebant. Pupilla ſane oculi ad inferiorem palpebram agglutinati, depreſſior altera ſtabat. Cryſtalloides quippe humor, ſi ad ſuperiora vel ad inferiora declinat, tum (inquit Galenus) quicquid cernitur, id duplum videtur. Sed tandem oculus frequenti motu, quem illi indixeram, ab inferna relaxatus palpebra, à geminati viſus fallacia liberabatur. Hæc non eo nomine tibi petenti ſcribo, vt mihi honorem, quem Deo acceptum refero, arrogare velim: ſed vt noſtrates chirurgicos admoneam, quo rationali methodo vulnera curare diſcant. Vale.

Hiſtoria oculi vulnerati, curati à Galeno. cauſam geminati viſus, refert Alexan. Aphrod. Plutarchus & Ariſtotel. in Problema. ſect. 31. & Gal. de Vtilita. parti. lib. 18.

Aliam curam docet Albucaſis parte, 2. ca. 14. & 15.

CHIRVRGI QVARE PHLEBOTOMATOS *ſanguinem ſorbere cogunt.*

Epiſtola octaua.

ALIAM vero æque temerariam chirurgicorum

rum inſcitiã te celare non poſſum: qui cum muſculos temporum, frontis, genæ, aut maxillarum, ab intercutaneo aere diſtentos, contremiſcere vident, illic mox hominis animam, & vitam latere, veluti ergaſtulo incluſam, proclamant. Pariter quoque, quamuis nulla corporis per pharmaca euacuatio, ſit magis ipſa phlebotomia periculi expers: attamen cum ſecta vena ſanguinem in lebete, ob flatulentum incluſum ſpiritum, contremiſcere vident, vitam cum ſanguine effuſam ſuſpicantur: quem ob id repente, antequam tepeſcat, patientem abſorbere cogunt. O audax chirurgicorum ignorantia, qui neſciunt, aerẽ, vitalis & animalis ſpiritus fomentum, nõ modo per arterias cerebri, pulmonis & cordis cauernas, ſed per occultam quoque inſpirationem & poros, vniuerſos corporis artus perreptare. qui ob arteriarũ cum venis coadſtomoſim, ſanguini quoque permiſceretur: quem etiam ex flatulento & viſcoſo humore non in muſculis modo, & omnibus quæ diſtendi poſſunt mẽbris (nempe ventriculo, inteſtinis, iecinore, liene, ſepto tranſuerſo, ac in ipſo puerperarum vtero) crebro generari accidit, cuius tremulo motu matrix agitata, fœtum in vtero moueri puerperæ falſo ſuſpicantur. Hunc inquã tremulũ nõ in muſculis & aliis membris tantum, ſed præcipue in corde motum, Græci Palmũ appellant. Proinde Galenus inquit, ὥστε ἀνάγκη τὴν ἐργαζομένην τοὺς παλμοὺς αἰτίαν, ἀερώδη τινὰ οὐσίαν ὑπάρχειν. Et certe ſi magna paruis conferre fas eſt, quemadmodum ventus viſceribus terræ incluſus, erupturus terrã tremulo conquaſſat motu: ſic aer flatulentus muſculorum, aliarumque

Cauſas palmi deſcribit Galen. libr. 5. de Cauſis ſymptomarum, & libro 4 de differentiis pulſuum & lib. 3. de Prænotione ex pulſu.

De cordis palmo, Ga. lib. 5. de locis affectis, cap. 1.

corporis partium, quę distendi possunt, velamine circunseptus, eas palmo concutit, donec per distentum velamen eruperit. Huius causam quum vulgares illi chirurgi ignorent, illic subesse animam arbitrantur. Quare ne ab illis decipiaris, & sanguinem pro anima impurum deglutire cogaris, hæc te celare nolui. Vale. Cæterum quum phlebotomię à nobis facta sit mentio, nō intempestiuum arbitror, & hoc de chirurgicorum imperitia, velut κολοφῶνα adiicere: qui venam incidēdam exploraturi, primum frigido ex populi baccis vnguento inungunt: quod potius sanguinem ingrossare ac regerere, quā ad venam allicere potest. At veteres rectius, oleo tantum membrum incidendæ venæ irrigatum fricabant, vt eius tempore sanguinem fluxilem redderent. vnde Galenꝰ inquit, ὡς φλεβοτομουμένοις ἐπισταζόμενον ἔλαιον, εὔρυν ἐργάζεται τὸ αἷμα. Vides ne obsecro, quantū interest, aliquid ratione duce, quā sola imitatione fretum, facere? quod simiarum est peculiare: quibus illi iure conferuntur, nihilo illis sapientiores, quum fere omnia citra rationis iudicium agunt. Iterum vale.

Temere chirurgos vng. pop. venam incidendam inungere.

Veteres venam incidendam oleo vnxisse. Gal. lib. 2. de Simplici medi. & lib. 3. de Complexionibus.

VVLNERA EIACVLATORIIS IGNE † *tormentis facta, citra methodum a chirurgis temere curari. Epistola nona.*

ENIXE desiderasti, vt tibi in bellum contra Machometicæ factionis principē profecturo, aliquem vulnerariæ Medicinæ peritum mitterem, qui præcipue vulnera eiaculatoriis igne tormentis illata, ac ardorē pulueris, cuius impetu missiles

Brauasolus hæc tormenta ex Græco appellat pyrobolos.

missiles ex ære aut plumbo tormentorum globi eiaculantur, probe extinguere in vulneribus nosceret. Talis certe chirurgi operam libens conducerem, quem in bello ἄνδρα πολλῶν ἀντάξιον ἄλλων cū Homero æstimo: quales in Troianæ vrbis oppugnatione fuerunt, Podalirius, Machaon, & Chiron Centaurus. Verum quū hæc noua sint bellica, à Germanis, & mihi finitimis Bohemis reperta tormenta (nisi quis illis honorem inuidens, horum autorem olim Salmonea fuisse contendat, qui teste Virgilio, flammas Iouis & sonitus imitatus Olympi, demens, Nimbos & non imitabile fulmen cœli, ære simulauit) & nouam quoq; requirant curam, à veteribus speciatim non prius edoctam: ea, me iudice, in censum vulneris ex cōtusione facti recte referre, ac illorum methodo prius tamē ærea extracta glande, curare quis posset, quam Hippocrates more Laconum breuiter ita cōplexus est: εἴς τισδ' ὑπὸ τοῦ βέλους ἐθλάσθη τι καὶ διεκόπη σὰρξ, ταύτην ἰατρεύειν, ὅπως διάπυος ὡς τάχιστα γένηται, ἧττόν τε φλεγμαίνῃ. καὶ ἀνάγκη τὰς σάρκας τὰς θλασθείσας καὶ κοπείσας, πῦον γινομένας ἐκτακῆναι, ἔπειτα βλαστάνειν νέας σάρκας. Nā quæcunq; vulnera cæsim vel punctim telo acuto pręcipue in carnosa corporis parte facta, recens solis emplastris enhæmis & exsiccatoriis, citra putrefactionē, curari possunt, ob id etiā minus ardent. At quæ cōtusa sunt, primū putrescere, quod non sine ardore fit, oportet. quorum curationem ob id, vt quam celerrime, pręuia aliquali putrefactione, ad suppurationē promoueantur, exigere Hippocrates hic asseruit. At vulgares nostri seculi chirurgici, differentias & naturas vulnerum ignorantes, illorum curam

Cor. Cel. lib. 1. & 7. in prooemiis.

Methodum curandi vulnera contusionis, docet Gal. lib. 5. Methodi. Hip. in libello de Vlceribus.

nulla rationis methodo temere aggredi audent: quorum vniuersum curationis scopum in extinguendo vulneris puluerisq; pyrii ardore cõsistere arbitrabantur, quem ex puluere tormentorum incendiario (qui ex sulphure, carbonibus tiliæ, ac halinitro conficitur, cuius vix festuca aliqua cum glande missili vulneri ingeritur) oriri suspicantur: qui tam exigua, aut fere nulla virtute caustica participat, vt eo non scabiem modo, sed vlcera sordida & cacoethica abstergere & consolidare viderim. Taceo quod nitrum, & eius spumam aphronitrum, veteres Medici contra vẽtris tormina cum cymino, & buprestis fungorum, ac taurini sanguinis virus, in aqua dulci aut posca ebibendum dederint. Sed nostrates vulnerariæ medicinę seplasiarii, nihil prius ducũt, quam hũc puluerem halinitri quamprimum ex vulneribus eluere. quare hic vrinam pueri infantis, alter serũ lactis caprini vulneri instillat. At si ex Galeno didicissent, oleum quod sit salis expers, & aqua stillaticii rosarũ liquoris lotũ, ardorem ex thapsiæ vrticæ, aut squillæ applicatione factum, sedare: putredinem quoq; in vlceribus, sine qua contusa curari non possunt, promouere, id in principio rectius infunderent. externe vero ea quæ humorũ alluuionem & phlegmonem fieri prohiberent, quamprimũ applicarent: & deinde reliqua quæ ad vulneris suppurationem & abstersionẽ, incarnationẽ & consolidationẽ fieri vulneris ratio postulat, rite exequerẽtur. Talẽ si nactus fuero Medicum (qui nobiscũ cygno nigro est rarior) quãprimũ ad te mittam. Et tuum erit officium, vt illum suo merito stipendio & honore digneris. Nã frustra

De nitro hæc Dioscorides libro 5. cap. 85. & Plin. lib. 31. ca. 10 Gal. de Simpl. medic. lib. 4.

Galen. de oleo dulci hæc lib. 2 de Simplic. medic.

ſtra merere in caſtris & gratis mederi, par cenſetur eſſe vitium.

Vale.

QVARE VVLNERA IN *temporibus periculoſa, & venarum ſectio ſteriles facit. Epiſtola decima.*

SCISCITARIS, quamobrem alias caluariæ venas citra noxam incidi, eas vero iuxta aures ſectas, ſteriles facere, ac vulneratos in tẽporibus, ſpaſmo, apoplexia, delirio & febre corripi, Hippocrates tradiderit. Cauſa omnibus quidem Anatomiæ peritis, facile eſt obuia. Verum chirurgicos tuos, illius ignaros teſtaris: eã tibi cauſam explicare non cunctabor. Et vt ſimul intelligas, problema tuum plus in receſſu habere, quã fronte promittat, cauſæ ſcrutinium ab humani ſeminis natura & ſcaturigine paulo altíus repetitum auſpicabor. Sperma quidem Græci definiũt eſſe πνεῦμα εὔθερμον ἐν ὑγρῷ, ἐξ ἑαυτοῦ κινούμενον, καὶ δυνάμενον τοιοῦτο γεννᾶν, οἷον ἀφ' οὗ καὶ ἀφέθη: id eſt Sperma eſt ſpiritus calidus in humido, per ſe mobilis, potens tale generare, quale eſt à quo emittitur. Hic certe humani embryonis & fœtus in vtero matris primarum principium & opifex recte fertur: cuius ſubſtantiam, quamuis Philoſophorum Medicorumq; ſchola ab vtili & reliquo totius corporeæ molis & membrorum alimento, in viſceribus exacte concocto, vna cum ſpiritibus decidi affirmet: & Lucretius poeta id quoque fateatur, dum ait libro quarto.

Hipp. in li. de Sperm. de c. vul. de aere & aqua. Auicen. 20. tertii, cap. 3. Gal. in libro Definitionũ.

Lucretius Epicureus lib. 4.

Semen, adulta ætas quum primum roborat artus,
Per membra atq; artus decedit corpore toto.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

Potior tamen eius pars triplici ſpiritu turgens, ac cœleſti virtutis informatiuæ energia imbuta, à cerebro, corde, epate, & ſpinali medulla, genuina teſticulorum virtute attractiua, per vaſa ſeminaria, venæ chylis & arteriæ magnæ, inſtar capreolorum vitis intortas propagines: ex lumborum quoque venulis, in teſtiũ anfractus, chremaſteras & epidemiadas attracta, quum in ſinuoſis illarum anfractibus exactius coctum & dealbatum ſemen fuerit, tandem in Veneris cõflictu, per variciformes paraſtatas, velut per tubulos & elices, in canalem penis defertur, ac tandem in matricis loculos effunditur. in quibus virtutis informatiuæ adminiculo, ex vtriuſque parentis ſemine, & materno per acetabula in vterũ attracto ſanguine, fœtus ad parentum ſimilitudinem effingit: eoſque parentum, ac non raro proauorum næuis, cicatricibus, & ſtigmatibus, aut cogitationis ſimulacris, deſideratæque rei figuris inſignit. Nec mirum. nam perinde ac magnes ſuam virtutem per cohærentes ordine acus in quartam & vltra effundit: ſic natura virtutem animæ informatiuam de ſemine in ſemen diffundit. Hinc accidit, vt crebro auorum notæ in nepotibus eluceſcant, poſt plures affinitatis gradus. Redditur enim (ait Ariſtoteles) poſt plura genera ſimilitudo: vt in Helide, quæ cum Æthiope concubuerat, non filiam Æthiopi colore ſimilem enixa eſt, ſed natus ex filia Æthiops erat. Sic Niceus poeta Byzãtius, à candido vtriuſque parentis colore in auũ Æthiopẽ degenerauit. Quod Lucretius perbelle his verſibus teſtatur libro quarto:

Fit quoq; vt interdum ſimiles exiſtere auorum
Poſſint,

De iſtis vaſis ſpermaticis omnibus, ex acte Gal. lib. 14. de Vſilit. particul.

Admiranda virtutis informatiuæ energia.

Aſſimilationis prolis vera cauſa formalis.

Quare nepotes auis & non parentib. aliquando aſſimilẽtur.

Ariſt. lib. 1 de Gener. anim. cap. 18. Plin. li. 7. cap. 12. Lucretius lib. 4.

Possint, & referant proauorum sæpe figuras,
Propterea: quia multimodis primordia multi
Mista, suo celant in corpore sæpe parentes.

Et ne causam similitudinis, tantum in attentam mentis cogitationem referas, en in Cydone insula plurima Medica malus nascitur, quæ poma Priapo similima ferunt: harum semina in aliud solum sata, cum in arborem adoleuerint, quædam poma mentulæ hominis similima proferunt: alia vero in naturalem citrij mali similitudinẽ rursum degenerant. Quã in producenda prole & fructibus varietatem, dum causa materialis virtutis informatiuæ actioni resistit, accidere arbitror. has admirandas prolifici seminis vires, virtutis informatiuæ participes, Citieus Zenon Stoicus erudita breuitate in sua spermatis definitione singulas complexus est., his verbis: σπέρμα ἐστὶν ἀνθρώπου πνεῦμα, ὃ μεθίησιν ἄνθρωπος μεθ' ὑγροῦ, ψυχῆς μέρους ἅρπαγμα, καὶ σύμμιγμα τοῦ τῶν προγόνων γένους, οἷόν τε αὐτὸ ἦν, καὶ αὐτὸ συμμιχθὲν ἀπεκρίθη. Id est, Sperma est hominis spiritus, quem cum humido emittit, partis animæ spoliũ, & generis proauorum permixtio: quale enim ipsum erat, tale permixtum excernitur. Accipis iam, Zenonem, semen, ob eius virtutem informatiuam per se nobilem, esse partem animæ testari. quod ob id etiam esse animatũ, bona philosophorum pars affirmat, Et velut anima per vniuersos corporis artus dispersa, ipsa tamen cerebrum velut Palladis arcem præcipue incolit: sic & virtus informatiua cœlestis animæ dos, in plantarum & animalium singula membra diffusa, in cerebro præcipue residet. Vnde huius & prolifici seminis potiorem

Pererudita Zenonis Stoici de spermate definitio. Gal. libr. Diffinitionum.

De virtute informatiua Galen⁹ in fine lib. de Forma. fœtus.

Qua ratione genitura ex cerebro & spinali medulla ad vasa spermatica fertur Hip. lib. de Naturis ossium docet.

partem à cerebro, & ſpinali medulla, per venas & arterias temporum ac lumborum ad ſeminaria defluere vaſa indicium eſt, quod coeuntes in ſpermatis effuſione oculis nictant, & quod coitu cerebrũ exſiccatur. Vnde qui ſalaces ſunt, citius caluefcunt. Hinc illud in triumpho Iulii Cæſaris ſcomma proclamatum fuit: Romani ſeruate vxores, mœchum caluum adducimus. Et cuidam petulantiſſimo hiſtrioni, diſſecto poſt funus capite, exigua cerebri portiuncula reperta fertur. Quare ſpadones, quum coitu cerebrum eorum non exſiccetur, ac pueros nõ calueſcere, Hippocrates recte definiuit: & boues ectomi, ideſt, caſtrati maiora ferunt cornua: inde & paſſerum cerebrum, quum ſimile nutriat ſuum ſimile, ad ſalacitatem conferre, pleriſque perſuaſum eſt. Recte igitur Hippocrates ait, quibus prope aures venæ inciduntur, eos in Veneris actu quidẽ ſperma effundere, verum modicum, imbecille, & ſterile. Nam, inquit, plurima ſeminis pars à capite per venas iuxta aures in ſpinalem medullam defluit: quibus cicatrice obductis, genituræ meatus obſtruitur. Et proceres Scytharũ, inciſis iuxta aures venis ſterileſcere affirmat. Et illud Galenum, fidum Hippocratis interpretem, ignoraſſe, Auicenna mihi non perſuadebit. Cæterum illud magis admiratione dignum, quod idem Hippocrates prodit, ſecta quæ per tempora fertur vena, & vulneratos in temporibus, apoplexia, ſpaſmo, ac ſoporifero caro, delirio, & febre corripi. Qui vero temporum cranei, ex oſſibus, muſculis, neruis, venis & arteriis carotidibus conſtitutionẽ nouerit: hic plane cognoſcet, quare tã grauia ſymptomata vulne-

Quare eunuchi & pueri non calueſcãt, Hipp. & Gal. lib. 6. Aphoriſ. 28. docẽt.

De venis iuxta aures diſſectis.

Hæc Hipp. in libel. de Aere. & in lib. de Spermate.

Auicennæ in Galenũ calumnia, fen. 20. tertii cap. 3.

Hæc Hipp. lib. de cap. vulneri̇b. & 2. de Articul. Gal. lib. 2. de Vul. par-

vulnera temporum excipiant: quorum oſſa frontis oſſibus, cuneiformi ac iugali inſerta, ab vtroq; caluariæ latere, quia ſua canicie & macilentia ætatis annos produnt, tempora dicta ſunt. Vnde nec temere Homerus, homines à temporum canicie, πολιοκροτάφους appellat. Vt autem cauſam ſymptomatum exactius intelligas, ſcire primum debes, muſculum cæteris longe præſtantiorem in cauitate temporum recõditum, ab oſſibus vertici ac fronti ſupra aures finitimis, illorumq; additamentis & oſſe cuneiformi, Græce σφηνοειδὴς dicto, & iugali, cum breui, ſed robuſto tendine, in maxillæ inferioris proceſſum propagari: cui Maſſiter muſculus, ab iugali oſſe prognatus, in ore deliteſcens tam arcte implicatur, vt ægre vtrunq; ſecernere poſſis. Et vt illi ſuo officio, dilatandi & coarctandi os & maxillã, probe fungerentur, Natura, induſtrius humani corporis opifex, muſculo temporali robuſtas tertii & quinti paris neruorum cerebri, quinque propagines inſeruit: & vt plus roboris illi accederet, tertii paris neruorum cerebri propaginem & ſurculum circa os tẽporum, inſtar capreolorum vitis inuolucri intorſit: vnde tantum roboris maxillæ & mento accreuit, vt nuper in Auguſtanis comitiis viderim quendam hiſtrionem Italum σχοινοβάτην funambulum, trabem viginti pedum oblongam, mento impoſitam, nulla apprehendẽtem manu, ſed tantum in æquilibrio pendulam, prorſum ac retrorſum, manibus in coxas ſuffultis, geſtaſſe. & alterum in Schleſia, vas aliquot metretarum cereuiſiæ capax, mordicus apprehenſum, vltra caput poſt tergum proiicere vidi. Quid igitur mirum,

tib. Alex. Aphro. li. 1. Probl. 1. Temporalis muſculi propago. Gal. li. 4. Anatõ. Hipp. libr. 3. & 4. Prædi. & lib. 2. de articulis.

Alii à quarto pari neruorum deriuari aſſerunt hos neruorum ſurculos. Hiſtrionis Schœnobatis robur in geſtanda trabe, Auguſtæ. Gal. lib. 11. Vtilit. partic. & lib. 4. de Præs. ex pulſ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

tam insigni temporum musculo, quo nullus cerebro propinquior & neruosior, punctim vel cæsim læso vel contuso, patientem conuulsione, delirio, apoplexia, & febre affici, aut ex altero latere relaxari? An oblitus es, puellam in gynæcio nostro, pugno fatui ad tempora afflictam, quæ multis inde epilepsiæ paroxysmis conuulsa, tandem ægre meo consilio & opera conualuit? Quid tibi commemorem? Nam & tu, qui aderas, probe nosti, equitem in Noricorum Nouoforo, à stabulario iactu lapidis in temporibus, leuiter cute ad pericranium vsq; vulnerata, sauciatum: ad cuius curam septimo die ego accersebar. quum vero rationem, ac sinistri lateris brachium & crus labascere, & lingua ægrum titubare viderem, & chirurgum nulla opportune applicuisse remedia, breui moriturum prædixi: qui tandem 14. die cõuulsus obiit. Stabularius verò prognostico meo cautior factus, ne manus carnificis incideret, fuga sibi consuluit. Operæ quoque precium est hic obseruare, quam insignes arteriæ καρώτιδες, soporalis surculi & externæ venæ iugularis σφαγίτιδες dictæ soboles, per ossa temporum vario plexu dispersæ, in cerebrum & eius panniculos propagentur, per quas, velut elices, ad cerebri & spiritus animalis alimoniã, defecatior sanguis & spiritus vitalis copia in cerebrum defertur: quibus oblæsis, vel contusis, quid mirum, patientem cataphora, vertigine, aut soporifero caro corripi? Vnde hæ arteriæ Græce Carotides, & tempora in vernacula lingua Schlaff appellantur: quibus rectius Medicus peritus medicamina soporifera, quam fronti illiniret. Hic solers spectan-

Puella pugno ad tẽpora cæsa, facta epileptica.

Eques lapide in tẽporibus leuiter vulneratus obiit.

Temporũ venæ iugulares, & arteriæ soporales.

Hæc symptomata oblæsis tẽporib. accidere, Gal. lib. 2. de vtil. par. & Prænot. ex pulf. lib. 4. & in Hip. Prædictio. lib. 2. & 3. & de articulis li. 2.

da est indoctæ naturæ industria, quæ ne quid tẽporales musculi detrimẽti paterentur, eos omnifariis ossibus, & illorum agnatis processibus, velut lapidoso aggere vallauit. Hæc sane, quum alia caluariæ ossa, quæ densam cerebri membranam cooperiunt, poris fungosa & squamiformi ac serratili suturarum compage, ad cerebri expurgationem cauernosa affinxerit: temporum vero ossa, vt externis incommodis obsisterent, fere lapidea dotauit duritie: temporalesque musculos, tã præclari officii organa, osse cuneiformi & iugali (quod Pollux ζυγῶμα appellat) duro, medulla experte, ad patiendum obstinace sepiuit, quorũ additamenta vulgus medicorum ossa paris appellat: quum id scire, non modo chirurgicorũ, sed & iudicum (vt quæ vulnera sint lethalia statuere possint) intersit, te celare nolui. Vale. Nec certe ante & post Troianum bellum, vlla apud Græcos fuit bene instituta respublica, quæ non suos ex ærario publico conductos habuisset chirurgos. Ita sacerdos Æsculapii in Pergamo, Galen. nostrũ curandis gladiatoribus præfecit. At nostros imperitos chirurgos, agnita illorum imperitia vix Libitinæ, ad efferenda vulneratorum cadauera præfecissent. Haud vero isthæc in eos contentionis studio dico, sed vt mea lucubratio sementem frugi produceret, repastinandus erat ager, ne zizania luxuriaret. Reliquum erit Medicorum, quos Celsus physicos appellat, errorum sementa, quæ plus æquo altius radices egerunt, euerruncare.

Solers indoctæ naturæ industria.

De osse Zygomate Pollux li. 2. Gal. li. 2. Hipp. de articul. & lib. 2. de Vtil. part.

In Prologo lib 1.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

De medicis qui sola vrina indice, de morbi substantia temere pronunciant. Epistola vndecima.

Mirari s, mi compater, qui fiat, vt Medicorũ Germanię nomen apud exteros minus celebre sit, nec ab indigenis magnifiat: quum tamen, Deo auspice, Germania omnifariæ eruditionis fœcunda ingeniis, liberalium artium studiis maxime floreat (adeo vt olim generosus ille Picus, Mirandulæ, stemmate & eruditione vere admirandus Comes, Tiberim defluxisse in Rhenum testatus sit) sola vero medicina despecta iaceat. Causas, mi compater, in meo de Republica symposio recensui quamplurimas, quarum illa

De parte medicinæ diagnostica Gal. lib. 1. Hippoc. de vul. medici officio. Galen. lib. 2. Therapeu.

est præcipua: quod primaria medicinæ pars διαγνωστική, vel Simæotica, quæ ex suis signis & hypothesibus morbi naturam, causas & substantiam docet cognoscere, vel ignoratur: aut ob desidiã negligitur, dum vulgus Medicorum ex solo frauduléto putidi lotii indicio, morbi essentiã discernere studet. Atqui apud omnes Medicos in confesso est, principium inueniendę curationis morborũ methodi esse, morbi & loci affecti cognitionem,

Hæc Gal. lib. 4 de Pręnot. expulsu.

quæ non ex vrinæ tantũ indicio dubio, sed (vt Galenus ait) ἐκ τοῦ πεπονθότος τόπου ἐστί, καὶ τῆς ἐν αὐτῷ διαθέσεως: id est, Morbi cognitio ex loci affecti, & illius in ipso præter naturam diathesi vel dispositione habetur:

Quid sit diathesis, Gal. de Cura per venæ sect. li. 1. Meth. & 2.

quæ quũ sit interna morbi causa, vel ipse morbus, actionem lædens, nil mirum vtriusq; signa cognitionis esse ambobus communia. Sic morbus & locus affectus ex ipsius substantiæ partibus, & contentis, adhærentibus, actio-

Ex quibus habeatur

actione læsa, & morbi symptomatis dignoscitur. Ex substantiæ loci passi partibus; vt bronchion arteriæ tracheæ, tussi eiectum, pulmonis exulcerationem & phthisim indicat. A contentis certe: vt si chylus aut stercus per vulnus excernitur, ventriculum aut intestina vulnerata esse coniicies. Adnascentia quoque morbum & locum passum indicant. Nam si fracto craneo fungi, quos μύκητας vocant, protuberant, membranam, cerebri inuolucrum, affectam esse testãtur. Nec minus actionis læsio, eius organum affectum, & morbum ipsum prodit: vt vrinæ retentio, vrethrarum obstructionem, aut illius indigestæ profluuium, quod ad matulam hydropẽ appellant, renes affectos prodit. Accedunt adhæc locupletissimi morborum testes, illa inseparabilia morborum accidentia, ob id Pathognomica dicta, quorũ morbus causa est: vt pungitiuus laterum cum febre dolor, non pleuritida morbum modo, sed & membranam costas subcingentem esse phlegmone affectam arguit. His quoq; perplexas ex arteriarum pulsibus dinotiones, potius quam incerta vrinæ indicia adiunges: quæ non in vniuersum reiicimus: nec tantum illis, quantum Medici impostores; deferimus. Quanta vero diligentia Medici veteres in morborum cognitione desudauerint, vel ex hoc coniicere poteris: qui, vt humoris peccantis naturam deprehenderent, a sudores in balneis strigili exceptos, & aurium sordes, degustabant: nõ minus quã veterinarii Medici, equorum stercora, quos ob id Comicorũ lepidissimus Aristophanes σκατοφάγους appellat. Quid si, autore Hippocrate, corporis &

morbi & affecti loci cognitio. De fũgis in fract. cranei, Gal. libr. 1. de Loc. affect. & li. 3. Epid. Hip. Gal. lib. 1. de Crisi de Diabete, hęc nomina, & de loc. affectis li. 6. cap. 3.

De symptomatis pathognomicis, Gal. li. de artis const. & l. 6. de Cau. symp. ac l. 1. Hipp. de Medici vul. officio & lib. 4. R. acutorum.

a De sudoris, auris sordium & linguæ coloris indicio, hæc Hip. lib. 5. Epid. & Gal. li. 3. de Locis affect.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

Aristophanis in Pluto locus.

linguæ colorem certius humorum in corpore & visceribus dispositionem, quam vrinam indicare probarem? quæ, non viso ægro, vulgus Medicorum obseruare non potest. Nam vt croceus in arquato morbo corporis color, fellis obstructi humorem in corpus redundare: sic plumbeus pallidi corporis & faciei liuor, epar aut splenem affectum esse, vrina certius testatur: quos veteres

De linguæ colore, & gustu, hæc Hipp. li. 5. Epid.

Medici à calore plumbi Molibdochrotos appellabant. Nec minus id linguæ color, gustusque præstare potest. Nam qualis in ventriculo aut venis redundat humor, dum turget, tali illius

Sudor plus quam vrina de humoribus indicat.

sapore & colore lingua imbuitur. Quare docte venerandus ille ex Coo senex inquit, γλῶσσα οὖρον σημαίνει: Lingua, qualis sit vrina, & alii humores, significat. Quod si pertinacius mecum contendere velles, en Galenum, vt communem Medicorum præceptorem & iudicem appello, qui libr. 4. Salubrium, his verbis litem dirimet: ὁ μὲν ἱδρὼς τῶν κατὰ ὅλον τὸ σῶμα πλεοναζόντων χυμῶν ἐστὶ γνώρισμα. τὸ δ' οὖρον ἐκείνων μόνων, ὅσοι περ ἂν ἐν τοῖς ἀγγείοις περιέχονται. Quamuis hæc sint primariæ partis Medicinæ diagnosticæ, sine qua altera pars Therapeutica subsistere non potest, prima elementa, tanquam grauissimis conuicti testibus, tamen non cedunt, nec ista obseruant: sed

De Alexādriæ Medicorum desidia Gal. lib. 2. de Naturæ hominis li 6. Epid. & passim alibi.

solius vrinæ indicio freti, domi velut Alexandrinorum Medici desides, in solio, velut sacerdos Apollinis ex tripode, aut anus fatidica ex crystallo, non viso ægro, sed tantum inspecto lotii vitro, bone Deus quam ambigue, quam perplexe, de ægrotantis morbo, salute & morte pronunciate, & perfricta fronte (ob vile lucrum, quo

scor-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

ſcortum non mereret) nugari non erubeſcunt. Quanta hic (obſecro te candide Lector) opus eſt amphibologia, ne in nugis deprehēdantur? quod ſi ab anu afferente lotium deprehenſi fuerint, hic iam dic tu Quintiliane colorem. Sed forſan parum eſſet ex lotio nugari, ſi non ex libro remedia, de quibus nunquam periculum fecerunt, ægrotis non viſis, dictarent: quibus vetus illud adagium ἐκ βιβλίου κυβερνήτης, id eſt, ex libro nauta, recte obieceris.

Galeni adagium, in ſola lectione citra experientiam doctos: Ex libro nauta.

At Hippocrates, & auiti de genere Aſclepiadicorum Medici, non ad oſtentationem docti, non ex lotio de morbi ſubſtantia ſtatuerunt, niſi aliquando de ſubſtantia renum, aut veſicæ, aut in illis contenta, per vrethra vna profluxiſſent: ſed ex illius colore, ſubſtantia, & hypoſtaſi & enneoremate, virtutis naturalis in præcordiis robur, epatis affectionem & humorum in toto vaſorum venoſo genere cōcoctionem obſeruarunt: vt in febrilibus morbis illorum tempora ſcrutari, futuramq; criſim, an ſalubris aut exitialis ſit futura, præſagire, & purgandi per pharmaca tempus deſignare poſſent.

Quid vrina in morbis indicet & quid in ea obſeruandum.

Id quod Galenus fidus Hippocratis interpres, Medicos iuniores his verbis monet: ἐνδείκνυται γὰρ τὸ οὖρον διάθεσιν μορίων ἥπατος καὶ νεφρῶν καὶ κύστεως, καὶ τῶν τὸ αἷμα περιεχόντων ἀγγείων ῥώμην τε καὶ ἀρρωστίαν τῆς τοὺς χυμοὺς γεννώσης δυνάμεως. τῶν δὲ κατὰ τὸν ἐγκέφαλον, θώρακά τε καὶ πνεύμονα παθῶν, ἄλλα συμπτώματα ἐστὶ καὶ σημεῖα.

Hæc Galenus in principio 2. li. Prædictionum Hipp. & lib. 2. Progn. & lib. 1. de Criſi.

Accipis ne iam, alia eſſe morborum, qui circa cerebrum, thoracem, pulmonem, articulos, adde & inteſtina ſubſiſtunt, quam ex lotio cognitionis accidētia & ſigna? quæ omnia ab ægro prudens Medicus percontando explorare debet.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

Damascenus in suis Aphor. & Rasis Arabs lib. 6. Aphoris.

Recte præterea Damascenus in Aphorismis ait: De ægritudinibus non facile proferas iudicium, nec vrinam habeas, nisi postquam ægrum videris in præsenti, & de singulis eum interrogaueris, & examinaueris. Cui Rasis medicus Arabs his verbis perbelle in Aphorismis suis astipulatur: Decet magistrum, ægrum interrogare, vt causam ægritudinis interiorem cognoscat, vt postmodum rationale iudicium præstare possit: nec erubescat ægrum interrogare, vt sciat an ægritudo intra vel extra venas subsistat. At nostrates ex schola Alexandrinorum Medici sedentarij, ne à vulgo inscitiæ arguantur, qui Medicos ex lotio omnia nosse credit: de morborum causis & symptomatis ægrum percontari erubescunt. ac vt se temerario inertis vulgi iudicio accõmodent, de morbis ex vrinę indicio nugari non verentur. O vtinã illis veritas esset populari aura potior: & à Persio moniti, si quid turbida Roma eleuaret, illius iudicio non accederent: & quam fraudulentum, nugax & perniciosum sit, de morbis omnibus ex vrina iudicium, ab neotericis Medicis & impostoribus cum exsecrando mortalium exitio introductum, plebem ingenue docerent, & faterentur: tum morborum naturas ex illorũ causis, actione læsa, & signis pathognomicis diligentius scrutarentur. tũc certè plures curarent, celebriusque illorum nomen apud suos ciues & exteros in auras efferretur. Simulque à Medicinæ professione agyrtæ, circulatores, monachi apostatæ, perfidi & Christianis infesti Iudæi, indoctique parochiarum sacrificuli, chymistæ, & id genus nebulonum (anus quoque fatidicas fere

Persius Satyra. 1.

præter-

præteriissem) exploderentur. qui cum nec prima Philosophiæ naturalis aut Medicinæ rudimẽta didicerint, impune per hominum mortes experimenta agunt: quo nihil reipublicæ vtilius cõtingere posset, quam vt tandem Christianorum populus ab illorum impostorum latrocinio & tyrannide vindicaretur, qui vulgo ignota vrinæ obseruatione suam celant ignorantiam, & nomen Medici sibi vendicantes, in Medicinæ professionẽ, vt fuci in aliena apum aluearia, irrepserunt. Ex his tibi patêre causas arbitror, ob quas Medicina, & illius professores, sub nostro cœlo non magnifiant. Vale.

AN PHARMACA HVMO-

res in morbis concoquant. Epistola duodecima.

EX proxima Epistola te abunde intellexisse arbitror, quam necessaria sit ex lotio & aliis signis, præcipue in febrilibus morbis, digestionis humorum cognitio: quam nisi Medicus dedita opera obseruauerit, nec morborum purgationisque tempora noscet, aut in acutis morbis diætam constituere, aut salubres præsagire crises poterit. Non certe frustra diuinus ille Hippocrates, digesta medicari oportere, non cruda, nisi turgeant, edixit. Verum quum Arabum schola humorum concoctionem Medicis potionibus, quibus eorum libri referti sunt, quos Syrupos appellant, Etruscorum vero schola naturę viribus acceptam referat: petis, vt meum de hac contentione iudicium tibi declarem. qua petitione non tantum

Hipp. lib. 1. Aphoris. & lib. 2. Epid.

mihi es iniurius, sed etiam præter æquum, me senem, iam rude donãdum, qui à cunabulis cõtentionum litigia abhorruerim, nimis oneras. Cæterum quia & in hac de humorum digestionis contentione, tota prognosticationis & curationis morborum methodus & artificium consistit, & vt me doctioribus explorandæ veritatis in re tam magni momẽti calcar adhibeam, iterum tibi morem geram.

Triplicem quoque digestionem, non adeo diuersam ab hac distinctione, describit Galen. lib. 5. de Simpl. medic.

Primum omnium scito, trinam esse humorum in visceribus, vasis ac membris humani corporis digestionem. quarum prima est merè naturalis, animæ vegetatricis soboles, alimentum virtute caloris naturalis, & congenita membrorum temperie & proprietate in aliam substantiam alteratione transmutans: quæ non solius congeniti caloris & à corde influxi auxiiio, sed ingenita quoque solidorum & similarium membrorum temperatura & proprietate perficitur. quæ quum in diuersis corporibus & animalibus sit diuersa, inde accidit, vt alimentum sit illis quoque diuersum. Vnde hic caseum, alius vinum non concoquit & abhorret: coturnices & capræ elleboro, & sturni cicuta, quam Auerrois napellum vocat, vescuntur. De qua re Lucretius poëta Epicureus, ita docte cecinit:

De hac Arist. lib. 4. Meteororum & lib. 1. ac 2. de historia plantarũ. Hæc Auerrois. 4. Colliget. cap. 24 & Gentilis in quæst. de actuatione medici. Gal. lib. 2. de Alimẽtis Lucre. lib. 4. & 5. Pl. lib. 10. cap. 23. & 72 Arist. lib. 1. de Hist. plan. Gal. lib. 3. de Simpl. medic.

Est vtique serpens hominis quæ tacta saliuis
Disperit, ac sese mandendo conficit ipsa.
Præterea nobis veratrum est acre venenum,
At capris adipes & coturnicibus auget.
Quippe videre licet pinguescere sæpe cicuta(num.
Barbigeras pecudes, homini quæ est acre vene-

Quod si sola caloris virtute concoctio fieret, leo

leo ſtruthione longe calidior, aurum, ferrum, & æs quoque digereret: quæ quamuis ignis calore ſint inexpugnabilia, ſtruthiones tamen ex his conflata numiſmata in horto ducis Ferrariæ deglutire & cõcoquere vidi: & mures quum metallorum ſcrobem adeo appetant, metalla concoquere, & his nutriri merito ſuſpicabimur. quos Theophraſtus in Syaro inſula, expulſis incolis, ferrum quoque arroſiſſe tradit: quos arroſis Lauinii argenteis clypeis, Marſicum portendiſſe bellum: & magnam ad Chalybas, in ferrariis officinis feciſſe iacturam, conſtat. Ob hoc in aurariis metallis, ob auri ſcrutinium aluos eorum non raro excidunt. *a* Sed quis hæc ſolo calore, quæ vix igne domari poſſunt, in corporibus animalium confici poſſe credet? niſi congenita totius mẽbrorum ſubſtantiæ hęc coquendi proprietas ſuberit: cui & edendi conſuetudo quoque non paruum concoctioni momentum addit. Si enim lenta & moderata primum veſcendi venena & pharmaca conſuetudo acceſſerit, ea quoque in corporibus humanis digeri, & in alimoniam conuerti, nemo mirabitur: quum nihil nutriat, quod non prius naturæ viribus concoctũ ſit. Sic Thraſias pharmacopola, & plerique in Græcia paſtores, integros ellebori manipulos citra noxam deuorarũt, & concoxerunt: cuius frequentes potiones, ob pharmaci aſſuetudinem, Eudemum illum Chium nec vomitu, nec alui deiectione purgare poterãt. Noſti, puellam præſentiſſimo nepalli veneno nutritam, & puellari venere decorã, ab rege Indorum Alexãdro Magno, dolo, muneri datam. cuius ſcintillantes & ſerpentum more nictãtes, oculos,

Alexandr. in Prolog. l. 4. Probl. Auerrois 5. colliget. c. 24. Chriſtoph. Marcel. lib. 2. de anima. cap. 49. Pl. l. 8. c. 57.

Qua ratione venena & pharmaca alimentum fiant, Theophr. l. 9. de Hiſt plant. cap. 18. Pl. libr. 10. cap 72.

a Quare vẽtricul⁹ nomiſmata concoquit, quæ feruentis aquæ calor ventriculo calidior liquefacere non poteſt: Theophraſtus in li. de Igne, cauſam caloris ſiccitatem & ſubtilitatẽ refert.

De Thraſia & Eudemo hæc Theophr. lib. 9. de Hiſt. plan.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

quum Aristot. illius præceptor, vidisset: Caue tibi ab hac, inquit, ô Alexander: hac nempe tibi exitium paratur. Nec iudicio Aristotelis defuit euentus. Nam plerique proci virginis commercio intoxicati interierunt. Nemo tamen expertus inficiabitur, ea quæ substantiam & copiam caloris congeniti, & non qualitatẽ, nisi defectam, adaugent, stomachi quoq; concoctionẽ promouere: de quo genere sunt aromata deglutita, fomentationes, catapsasmata, exercitia, & frictiones ac balnea, & id genus temperati caloris fomenta: vt catellus aut puer senili stomacho accumbens. Sic Dauid septuagenarius, quum senili frigore torperet, nec pellibus coopertus incalesceret Medicorum consilio persuasus, spectati decoris puellæ Sunamiti Abysagh caste in eius amplexibus condormiuit, vt eius calore stomachi robur foueretur: quibus constat, calorem naturalem & à corde infusum, non modo esse spirituum, naturalis & vitalis vehiculum, sed præcipuum concoctionis organum, & virtutum animæ instrumentũ, vt Aristoteles lib. 2. de Anima testatur, text. com. XXXIII. *a* Est & alia in morbis dicta cruditatis humorum digestio, quæ vt prima in conseruatione sanitatis, sic ista in morborum cura à medico est summopere obseruanda: in qua alimentum in potentia, ob genuini caloris imbecillitatem, aut complexionis viscerum intemperiem, aut eius inaptitudinem, in humores putredini obnoxios concoquitur, qui tandem morborum alimenta fiunt: quorum digestio (vt Gal. ait

ca. 18. De virgine hac napello nutrita, Arist. in libr. de Regimine principum, & Auerrois in Procœ. 3. physicorum. Gal. lib. 3. de Nat. simp.

Quæ digestionem stomachi & cruditatis promouent, recenset Gal. lib. 2. Epidem. Hipp. & li. de Salubrib. & Meth. De pueris & catellis, hæc Gal. lib. 5. de Simp. medic. & in Therapeutica. De Dauide hæc Iosephus li. 7. Antiquitatum. ca 15. & Regum 3. ca. 1. ac diuus Hieronymus parte tertia Tractat. 3. epistola. 7. Secundæ digestionis descriptio. Hanc digestionem Gal. li. 5.

Gal. ait) est alteratio, cessare faciens putredinem, remanente substantia: quam calor naturalis, primarius omnis concoctionis opifex, in benignum corporis alimentum conuertit, & virtutis discretiuæ adminiculo benignum à putrido aut corrupto secernit: quod tandē natura per crisim, aut si ea defecerit, Medicus per pharmaca expurgat. In hac sane humorum concoctione Medicus naturę auxiliares manus cum diæta & pharmacis ferre potest, vt putrefactionis causa (quæ teste Arist. est in humido caloris naturalis, ab extranea caliditate destructio) facile extirpetur, & cesset putredo. nā si calor naturalis à pręternaturali dissoluitur, diæta & medicina frigorifera illi subueniet: si cruditate aut frigore languet, calidorū vsu fouebitur: si copia humorū aut crapula obruitur, abstinentia & exercitio exonerabitur. Si vero viscerum imbecillitas & intemperies cōncoctioni obstiterit, Medicus alterantib. & corroborantib. opē feret. Quod si ob prohibitam insensilem per poros transpirationē, & internā viscerū ac vasorum obstructionem (quæ non raræ sunt putredinis causæ) calor putredinalis efferbuerit, frictionibus, sudoriferis, & deopilatiuis Medicus naturæ subueniet. Et quamuis hæc non sint contemnenda concoctionis humorum subsidia, & putredinis remedia: nisi tamen calor naturalis præualuerit, pharmaca ne tantillum quidem efficient. & ob id pharmacorum exedentium actiones in cadaueribus torpent, nec piper inspersum ea calefaciet, *a* & vlcera morituri, quibusuis cooperta emplastris, nulla sanie madida, liuescere videmus: adeo nihil pharmaca citra na-

Hanc digestionem Gal. li. 5. de Simpli. medic. tertiam humorum alterationē appellat. Gal. in 3. Microtechni. digestionis definitio. De putredinis speciebus lege Gal. li. 1. de Diff. febrium. cap. 7. & 8. De virtute discretiua conueniētis ab inconueniēti, Auerrois secundo Colliget. cap. 7. & 9. & 3. Col. ca. 16 Putrefactionis definitionem ponit Arist. li. 4. Meteororum. Putredinis causæ & remedia.

a Signa morituri ex vlceribus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

turæ vires pollét. *b* Quare hanc quoque humorũ concoctionem non pharmacopolarum syrupis, vt Medicorum vulgus credit, sed naturæ acceptá referimus: quæ si euicerit, vt in abscessibus & tuberculis, pus album leue & concretum producit: sic in humoribus venarum & arteriarum hypostasim quæ in vrina subsidet, leuem & candidam, puri concocto similem producit. quæ præter alia est præcipuum digestionis & recuperandæ per crisim sanitatis signum. Vnde Hippocrates, πέπασμοί, ait ταχύτητα κρίσεως, καὶ ἀσφάλειαν ὑγιεινὴν σημαίνουσι. Et recte quidem veteres concoctionem humorum, quæ in conceptaculis venarum fit, apostematum digestioni contulerunt: in quibus nullam medicaminibus saniem concoctam producere poteris, nisi prius affecti membri inflammationem & intemperaturam sustuleris, & apostematis materia concoctioni apta fuerit: id est, à calore naturali euincibilis. Quare cancræna, elephantiasis, vlcera, & ipse cancer, nullis medicamentis ad maturationis suppurationem promoueri possunt: quæ ob id non curari, nisi sectione aut vstione, recte Hippocrat, admonuit. *c* Sic quoque si in venoso vasorum genere aut visceribus internis extraneus calor aut humorum cruditas caloris naturalis vires superauerit, aut materia morbi concoctioni reluctatur, vt in elephantiasi, nullam exactam humorum digestionem *a* vel in vrina laudabilem hypostasim produci videm⁹. *b* Tertia vero digestio est, humorum ad excretionem præparatio, quę maxime ante purgationem, operam Medici requirit, vt suis ex thymo, pulegio, yssopo, origano, & aliis melicrato incoctis potio-

b Digestio est opus naturæ, nō artis, aut syruporũ. Similem hypostasis & puris generationem declarat Gal. li. 1. de Differ. febriũ. cap. 7. & l. 2. Hippoc. de Fract. ossis. De signis digestionis Gal. in fine lib. 4. de Præn. expul. & passim in lib. 1. & 2. de Crisi. Hipp. 1. Epid. Quare cancer & elephantiasis vlcera non suppurentur, nec curentur.

c Id in Aphori. Hip monet.

a Huius digestionis præparatoriæ meminit Gal. li. 4. Salubr. & lib. 6. Epidem. Hi.

potionibus, humores crassos attenuet, lentos incidat, ac viscerum & venarum obstructiones aperiat, Nam vt Hippocrates ait *c* corpora cum quis purgare voluerit, oportet fluida facere. Hæc de digestione te latere nolui. Vale. & hanc postremam digestionis speciem artis industriæ debemus, quã Medici herbarum, radicum, & id genus medicamentorum simplicium decoctis, quæ Zulapia Actuarius indigitat, moliuntur. Iterum vale.

& lib. 1. Aphoris. penultimo Auicenna lib. 1. Fen. 1. doct. 6. cap. 3. *b* Tertia digestionis species. *c* Hip. libr. 1. Aphorismo penultimo.

DE CALORIS NATVRA-*lis substantia & differentiis. Epistola decimatertia.*

CONQVERERIS, mi compater, præcipua de causis naturalibus & naturæ operib problemata, ideo esse obscuriora, quod quũ frequẽs in illis fiat caloris naturalis & virtutis informatiuæ mentio, nulla tamen de illorum substantia & nominibus constans in Philosophorum & Medicorum scholis sit assertio. Hoc certe ideo fieri arbitror, quum calor ille, vna cum prolifici seminis virtute informatiua, sint præcipua in obeũdis naturæ operibus animæ organa, quod de animæ substantia, quam se ignorare Galenus fatetur, inter philosophos non conueniat, necesse sit & illos in rerum definitione & nominibus, quæ (teste Platone) à genuina proprietate rebus imponũtur, dissidere. Vnde Hippocrates & Galen. hunc calorem modo spiritum congenitum, animã, naturam: modo corporis temperaturam: non raro quoq; virtutem informatiuam appellãt. Proinde vt hũc scrupulũ tibi eximã, paucis caloris species

Gal. fatetur se animæ substãtiam ignorare libro de For. fœtus. & lib. 7. de Vtil. par. Galen. in libel. de Rigore. & de Marasmo. l. 1. Aphor. 14. & 15.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

Caloris simplicis diuisio & elementalis definitio.

& virtutis informatiuæ naturam tibi declarabo. Et est sane calor qualitas tactu perceptibilis, cœlesti & animarum virtute moderata, actionum naturalium opifex & organum. Ac quidam est simplex, alius vero compositus. Simplex vero in elementalem & cœlestem diuiditur: Elementalis verò, qui est edax ignis feruor, quum sit substantia λεπτομερέστατος, in cuncta eius obiecta penitius grassatur, eaque vel in substantiam suam commutat, vel depascitur. Quare solus de elementorum numero ignis nutriri & augeri creditur, qui nisi admixtione innati & cœlestis caloris mitigaretur, & ab animæ virtutibus coerceretur, alimoniam cunctarum rerum naturalium insumeret, quem ideo recte Aristoteles concoctionis & nutritionis causam aut organum esse negat, nullumque ex eo animal nutriri vel produci affirmat. Pleraq; tamen animalia in igne viuere posse, sed non ex eo nasci, de Animalium historia scriptoribus condonamus, vt pyraustam, *a* pennatum quadrupes in ærariis Cypri fornacibus per medium ignem volare & oberrare: salamandram quoque lacertam cute squamisque carentem, impune in igne versari & viuere non negamus. quem virulento suo frigore temperat vel extinguit. *b* Vnde Andreas Græcus inquit καὶ τῇ αὐτῆς ἢ χεῖρα ἢ ἐσθῆτα χρίσῃς, ἀβλαβὴς ἔσαι ἐκ πυρός. i. Si salamandræ sanguine manus aut vestes inunxeris, igne non adurentur. Vnde vulgus ex salamandræ pénis, quas nullas habet, mappas incombustiles fieri nugatur? quę ex amiantho *c* lapide netili, alũini scissili similimo, cõficiũtur, quarũ sordes ignis illęsa mapparũ substãtia abstergit & expurgat

Arist. li. 2. de Gener. animal. c. 3. Auer. 12. Metaphys. Com. 18.

a De pyrausta & salamandra hæc Arist. lib. 5. de Nat. anim. c. 19. & Pl. l. 10. c. 67. & l. 11. c. 35. Theophr. in l. de Igne

b Hæc Nicãdri interpres in Alexipha.

c De amiãto hæc Dioscor. lib. 5. c. 100. Pl. l. 36. c. 19. & l. 19. cap. 1.

Alius eſt ſimplex ille cœleſtis calor, qui ſiderum motu & lumine omnia corpora concauo lunæ orbi ſubiecta penetrat, viuificat, & fœcunda facit. Huius affluxu ver *d* & æſtas frugum & florum amœnitate, velut copiæ cornu exuberant: inſecta quoque, muſcæ, angues, ranæ, hirundinec, quæ brumali frigore ſemimortua rimis tabularum, medullis ſambuci, cauernis littorum, ac intra arborum caudices, ſeſe illatebrarunt, en reuiuiſcunt. At rurſus illius & ſolis à tropico cancri ad Antichthones diſceſſu, cuncta ſqualent & marceſcunt. Hic ille eſt viuificus calor, qui cœleſtia *e* cum terrenis ineffabili ſympathia & cognatione connectit admirationeque dignos effectus producit. Oriente nempa canicula, mare æſtuat, feruent & fluctuant in vaſis vina. A Pleiadum occaſu, ipſo brumali die, pulegium ſuſpenſum in tectis & coronis floret, murium iecora & fibræ augentur, folia in oleis ac populo pleraque malorum ſemina in pomorum meditullio ſeſe circumagunt, fides citharæ id temporis alieno ictu reſonant. Quid referam, pro lunari luminis motu, decremento & augmento oſtreas, cancros, conchilia, & id genus oſtracodermorum, adde & ipſa animalium cerebra, ælurorũ oculos, & ipſum cæpe humeſcere, vel augeri, aut tabeſcere? Quum nautæ nouerint, lunæ motu maris æſtus & refluxus gubernari. Recte Lucilius inquit: Luna alit oſtrea, implet echinos, murib. fibras & iecur addit. Minus ſane iſta mirabitur, qui herbam heliotropium, venerandam ſolis pediſſequam ad illius motum conuerti, eiusque flores ſole oriente expandi, & ſole occiduo rurſum

Calori cœleſtis & ætherei definitio.

d De hac cœleſti rerum natural. cum ſideribus ſyinpathia Ariſt. ſectione 20. Probl. 21. Cicero lib. 2. Diuinat. Pli. lib. 2. cap. 40. & 42. Gellius li. 9. c. 7. & li. 20. cap. 7.

e De calore cœleſti accuratiſſime ſcribit Franciſcus Picus lib. Prænotionum. 5. cap. 5.

De ætherei ignis aut caloris alimento hæc Cicero li. 2. de Natura deorum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

Macrob. de Somnio Scipion lib. 2. Lucret. lib. 5. Plin. lib. 2. cap. 9. & 10.

constringi obseruauerit. Hæc cuncta cœlesti siderum calori, qui diuinum solis & stellarum virtutis fertile est vehiculum, accepta referre oportet. Et si Cleanthi creditur, nec æthereus ille ignis suo fomento caret: cuius causa, oceanus ideo sub torridi cœli zona & zodiaco situs est, vt quum sol cæteris stellis erraticis comitatus, illius circuli latitudinem oberret, ex subiecto oceani humore habeat alimoniã. Illius ergo poëtæ Oceanum & Thetim, deorum & stellarum finxere parentes.

Æthiopes deorum hospites. Homerus passim. & libr. 1. Odyss.

Et Homerus, teste Macrobio, diuinarum omnium inuentionum fons & origo, finxit, Æthiopes oceani accolas, ac cœlestium epularum reges Iouem cum cæteris diis ad epulas inuitasse. Tertius

Tertia caloris species.

vero calor compositus, complexionalis, naturalis quoque dicitur, qui in generatione mixti, ex mutua elementorum actione, & primogeniarum qualitatum, pro suscipienda forma substantiali, refractione resultat: seminibus, plantis, & humido radicali, in omnibus animalium mẽbris, præcipue ex sanguine concretis, insitus. nec nisi mortua, vt in cancræna, deserit: qui, vt ignis in lampade oleo, sic ille in membris humido congenito, sanguine, spiritu, & cordis calore fouetur: qui quum sit actionum naturalium instrumentũ, & fere coadiutor per animæ vegetatricis vires, de potentia in opera concoctionis & nutritionis producitur, quas ex primis spermatibus concipit,

De caloris naturalis substantia, verba Galeni ex 2. libro ad Glauc. & ex 6. Ep. d.

& his (vt ferrum magnetis virtute) imbuitur. quẽ Hippocrates passim ἔμφυτον θερμὸν, id est, calorem innatum & congenitum appellat, qui (vt Galenus ad Glauconem, & nonnulli philosophi ac medici summi arbitrati sunt) fortassis substantia virtu-

tum

tum exiſtit, aut ſaltem primarium & maxime neceſſarium ipſarum inſtrumentũ. Et in Epidemiis ait, hunc τῆς ζωτικῆς δυνάμεως οὐσίαν, εἶναι τὸ ἔμφυτον θερμόν. Atqui Galenus de ſubſtantia animæ dubius, hunc calorem congenitum modo animam, aut naturam, ſiue corporis temperaturam, ac non raro ſpiritum appellat. Vt in 5. libro de Simpliciũ pharmacorũ virtute, ait: Oportet nos cognoſcere cõgenitum calorẽ ab Hippocrate dici, id quod in vnoquoque animali ſpiritum nominamus. Nihil quoque obſtat, ſanguineam & aeream ſubſtãtiam, vna cum ſpiritu congenitum calorem dici, quem Stoici ſubſtantiam animæ eſſe arbitrantur. Habes hic, mi compater, compendiariam triplicis caloris, ignei, cœleſtis, & congeniti, quem naturalem & in corporibus viuentium animalem quoque appellamus, explicationem: quorum differentias Cicero magis ab effectu, quam à ſubſtantia, aut ratione formali, in libro ſecundo de Natura deorum explicat. cuius verba, vt ſummi philoſophi atque oratoris, in ſcholis Medicorum non vereor adducere. Ergo, inquit Cleanthes, quum ſol igneus ſit, Oceanique alatur humoribus, quia nullus ignis ſine paſtu aliquo poſſit permanere: neceſſe eſt, vt ei ſimills ſit igni, ſcilicet elementali: quem adhibemus ad vſum, aut ad victum: aut ei qui corporibus animantium continetur. Atqui hic noſter ignis, quem vſus vitæ requirit, confector eſt & conſumptor, idemque, quocunq; inuaſit, cũcta diſturbat ac diſſipat. Contrà ille corporeus & vitalis & ſalutaris omnia conſeruat, alit, auget, ſuſtinet, ſenſuque afficit: cui ſolis calor ſimilimus eſt, quum is quoque effi-

Ex Cicerone, caloris ignei animalis & cœleſtis differentiæ.

ciat, vt omnia floreant, & in ſuo quæque genere pubeſcant. Hæc ex Cleanthis philoſophi ſentētia Cicero repetit, & probat. Verum præter naturalem & congenitum calorem, vt Galen. de Formatione fœtus refert, eſt alius in corporibus animalium calor, cuius vehiculum eſt ſpiritus vitalis ex defecatiori ſanguine in ſiniſtro cordis ventriculo genitus, cuius in animalibus cor eſſe fons & clibanus recte aſſeritur. Nam perinde ac ſolis lumine & tepore, reliqua ſidera cuncta illuſtrantur & calent: ſic hoc cordis calore, qui per arterias omnibus membris & præcordiis influit, ea fouentur & incaleſcunt, quo congenitus membrorum calor viget & conſeruatur. quod vel ex hoc coniicere potes: quamprimum cor narcoticorū frigore alget, reliqua cuncta corporis membra torpent & frigent. Quare & hic actualis à corde influens calor appellatur, qui innatum calorem membrorū de potentia ad actum excitat, & manifeſta & occulta corporis per arterias & pulmonē inſpiratione conſeruatur, ac vtraque corporis expiratione, à fuligine expurgatur. quare & aeris ſerenitas, ad illius & ingeniorum ac ſanitatis vigorem magnopere confert.

Quartus calor à corde influens dictus.

Hæc cum noueris, facile à contrario, quid ſit calor præternaturalis, aduentitius & putredinalis, ſtatuere poteris. Reliquum eſſet, vt te quoque, quid de virtute informatiua Philoſophi ac Medici ſtatuerint, & ego ſentiam, certiorem redderem. Verum quum nuncium, qui domum accelerat, diutius detinere non poſſim, id quod recepi me facturum, proximis literis expediam. Vale.

De Virtute informativa.

Epistola decimaquarta.

DVm ex Bononia, omnium bonarum artium Musæo, visurus Venetias Ferrariam proficiscerer, ac mœnia illius vrbis quæ tum instaurabant, perlustrarem, en forte fortuna venit mihi obuiam Leonicenus, vir de instaurata medicina benemeritus, quam à multis Arabum erroribus & barbarie vindicauit: quem quũ plurima salute impertiissem, simulque orarem, vt si qua Hippocratis aut Galeni opera latinitate donasset, illorũ me redderet participem; tum Leonicenus (vt literis semper cõiuncta est humanitas) benigne respõdit: Mi Langi, tuã salutationẽ beneuolo amplector animo, & vicissim quoque te saluere iubeo & opto: modo vero nihil te dignũ sub Chalcographorum incude habeo. Sed nolo te latêre, inter nostrates Medicos, Cæsarem Neapolitanũ, & Franciscum Caballum, de virtute informatiua esse eruditam altercationẽ, de qua olim cũ Marsilio Ficino ex Platonis Academia multa disserui: & quandoquidem de eius substantia inter Aristotelem, Galenum, & Auicennam est ingens dissidium, de illa modo Commentarium parturio, propediẽ editurus. Hæc ille. Quod si de hac Marsilii & Leoniceni scripta prodiissent, ne velut anser inter olores obstrepere viderer, consulto tacerem. Cæterum, quum boni viri officium, promissa præstare requirat: meã de hac re tam ardua opinionẽ te non celabo. Virtus sane informatiua, est spiritus in aerea seminis substãtia contẽtus, virtutib. animæ vegetatricis imbutus: suo calore viuifico, solis & stellarum calori proportionalis.

De virtute informatiua Auicẽna lib. 1. Fe. 1. doct. 6. cap. 2.

Virtutis informatiuæ definitio.

Tria nempe in ſeminis ſubſtantia continentur: Spiritus, quo eius ſubſtantia turget & ſpumeſcit

Venus ex ſpuma nata, Aphrodite dicta.

(ideo nõ temere Venus Aphrodite dicta, ex ſpuma ęquoris nata fertur) deinde calor congenitus, vtriuſq; parentis ſemen ad embryonis plaſma & fabricam præparans, & concoquens: hunc cũ calore ſpiritũ Ariſt. in libello de Mundo, his verbis erudite deſcribit, ἡ δ' ἐν φυτοῖς καὶ ζώοις, καὶ διὰ πάντων διήκουσα ἔμψυχός τε καὶ γόνιμος οὐσία, πνεῦμα λέγεται. Poſtremo virtus animæ vegetatricis, quam Stoici Plato & Hipp. naturam appellant, quæ materiã embryonis vna cum cœleſtis caloris influxu effingit & delineat. Hæc ſane in ſubſtantia ſeminis

Ariſtotelis ſolertia.

Auguſtin. Ariſtot. naturæ lumẽ appellat.

contineri Ariſt. ingens naturæ lumen dictus (qui tamen, vt ſepia effuſo atro ſanguine, ne à piſcatorib. capiatur, ſe abſcõdit: ita is arcana naturæ pleraq;, perplexa breuitate obſcurat) cum alibi, tum præcipue in libr. 2. de Generatione animaliũ tradit, dum ait:

a Verborũ Ariſtot. de ſemine, ex libr. 2. de Gen. animal. cap. 3 declaratio.

Ineſt in ſemine *a* omnium, quod facit, vt fœcunda ſint ſemina, videlicet quod calor vocatur: idque non ignis, nõ talis facultas aliqua eſt: ſed ſpiritus, qui in ſemine ſpumoſoque corpore continetur: & natura, quæ in eo ſpiritu ineſt, proportione reſpondens elemento ſtellarũ.

b Natura in ſemine quid ſit, Druſianus tertio Microtechni, Commen. 29. Plotinus lib. 8. tertiæ Enneadis.

Naturam *b* vero in ſeminali ſpiritu nil aliud eſſe ferunt Academici, quam animam vegetatiuam ab anima mundi, mediante calore ſolis & ſtellarum, rationibus ſeminalib. dotata, & illuſtrata, ſecundum quas ex ſpermate pro idea vniuſcuiuſq; ſpeciei ſobolem effingit, & format.

c Plotinus de natura formatiua quid ſentiat.

Proinde Plotinus *c*, fidus Platonis interpres, naturam hanc ab anima mundi profluere, illiusq; eſſe actum eſſentialem, & vitã ab ea dependentẽ, libro tertiæ Enneadis

neadis octauo asserit. & Themistius *a* hanc virtutẽ informatiuam esse animã in semine potẽtia animato inclusam, affirmat. Proinde vt anima *b* mundi ab æterna mẽte, omnium rerum opifice, ideis & rationib. seminalib. decorata, suo æthereo spiritu, totius viscera mundi penetrãs & fœcundans: nõ ex spermatib. modo, sed de excrementis quoq; (quæ etiã vitali principio & spiritu participare, Aristoteles li. 2. & 3. de Generatione animalium perhibet) secundum intellectuales diuinæ mentis ideas, *c* animalia effingit & procreat: sic in Microcosmo anima hominis diuinæ mentis ac cælestis animæ & stellarum virtutis particeps, ex spermate, congenito animalis calore, & spiritu, ad suscipiẽdam formam præparato, sobolem pro illius speciei ratione & idea format & producit. Sic quoque motores orbium & siderum intelligentiæ, sub concauo orbis lunæ cooperante æthereo siderum calore & spiritu, etiã citra semen, in terra & æquore animalia, & illorum (vt conchiliorum, serpentum & cancrorum, & quorundam piscium) effigies in petris effingit: ac ligna querna, & alia robora, præuia alteratione, & stipites terra obrutas in lapides, cotes, & trabes lapideas transformat. Ex foliis brassicæ, rore madidis, erucas: ex his tandem papiliones: ex lignis, vermes, cossos, & tabanos: ac ex fimo scarabeos producit: & ex limo Nili mures nasci, Diodorus tradit. Et quod omnem superat admirationem, ex iumentorum corpore terra obruto, apes: ex corpore equorum exanimato, vespas ac crabrones: ex asinorum vero, scarabeos, admiranda quadam metamorphosi procreat. Vnde Ouid.

a Themisthius hæc in Cõmẽt. de Anima, & 12. Metaphysicę.
b Animæ mundi actiones.
Macrobi' libro 1. de Somnio Scipionis, Cicero de Vniuerso, Plato in Timæo.
c De ideis hæc docte Eusebius de Prępar. Euang. lib. 11. cap. 10. & Augustinus lib. 83. Quæstionum.
Effigies animalium vnde.
Ligna cõuersa in lapides.
Erucæ.
Papiliones. Cossi. Tabani.
Scarabei.
De hac spõtanea animalium generatione Arist. li. 5. de Hist. anim. cap. 19. Plin. li. 11. cap. 31, & vltra l. 9. c. 58. Ma

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

crob li. 7. Satur. circa finem. De apum procreatione hæc Virg. 4. Geor. Plin. li. 11. cap. 20. & Ouidius libr. 15. Metamorph. Hieron. parte 3. Epistol. 32. & interpres Nicādri in Alexipharmacis.

Cognita, inquit, *res vsu: de putri viscere tauri*
Florilegæ nascuntur apes.---- Et,
Pressus humo bellator equus, crabronis origo est.

Cui nā hæc nisi cœlesti animæ mundi & siderū virtuti accepta referre oportet? Vnde Aristot. tertio de Generatione animalium, cap. 10. Platonis præceptoris sui dogma asserere coactus: Generantur, inquit, in terra humoreque animalia, & plantæ: quoniam humor in terra, spiritus in humore, calor animalis in vniuerso inest, ita vt quodammodo plena sint animæ omnia. Huius spiritum poetæ Iouis nomine dignantur. Ob id Aratus, μεσαὶ δὲ (ait) Διὸς πᾶσαι μὲν ἀγυιαὶ: *Iouis omnia plena*. Hæc cuncta Virgilius, diuino afflatus furore, his carminibus complexus est:

Arist. in li. de Mundo, eadem asserit, & Virgil. Æneid. 6. & Georg. Macrob. lib. 1. de Somnio Scipionis.

Principio cœlum ac terras, camposq́ liquentes,
Lucentemque globum Lunæ Titaniaque astra
Spiritus intus alit, totamque infusa per artus
Mens agitat molem, & magno se corpore miscet,
Inde hominum pecudūq́ genus, vitæque volucrū
Et quæ marmoreo fert monstra sub æquore pontus.
Igneus est ollis vigor, & cœlestis origo
Seminibus quantum non noxia corpora tardant.

Accipis ne modo, à diuina mente, primo omnium rerum principio & opifice, animam mundi suis ideis decoratā emanare, & ab ea stellarū siderūque intelligentias procreari? quarum virtutes per ętereū spiritum & calorē, velut virtus magnetis

Plato in Timæo copiosius hæc.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

tis ferro, ſeminibus & animabus noſtris illabuntur: quarum adminiculo natura ſiue anima cuncta effingit, format, & producit: niſi materiæ indiſpoſitio obſtiterit, tum monſtra producuntur. Et certe, quod eſt animæ rationali mens, id eſſe virtutem informatiuam animę vegetatrici, ab orbium motoribus & aſtris cœlitus datam & communicatam, aſſerimus. & vt mens in architecti intellectu ædificii exemplar fingit, ita virtus illa informatrix in anima & ſeminibus pro natura cuiuſque ſpeciei animaliū, & plantarum ideas producit. Deinde Galenus iure libro 3. 6. & 7. de vtilitate particularum, ſapientiſſimę naturę, quāuis indoctæ, ac diuinæ mentis in humani fœtus fabrica, opera admiratur & celebrat. Et his, promiſſa me præſtitiſſe arbitror. Si plura requiris, poteris Platonem, & eius interpretem Plotinum conſulere: qui in Timæo, cuilibet animarum generi peculiare aſtrum attributum eſſe affirmat. Vale.

Sic polus ſeptētrionalis eſt peculiare aſtrum magnetis.

De Cavsa Morborvm *coniuncta, & duplici illorum constitutione vel diſpoſitione. Epiſtola decimaquinta.*

SCISCITARIS à me, an morbus à cauſa ſui coniuncta differat, & an Galenus quoque illam inter cauſas morborum enumerauerit. Hæc certe te, vt tantum mihi faceſſas negocium, quęrere ſuſpicor: quum hæc ſolum ſit de verbis, velut de lana caprina, altercatio, te indigna. Tamen ne deſiderio tuo in tantilla re defuiſſe videar,

Morbi definitio à Galeno li. 2. de nat. ho. & Dif. morborũ.

rem ſic paucis accipe. Morbus quidem eſt διάθε-σις, id eſt, diſpoſitio quædam in animalis corpore, illius primo lædens operationem. At cauſa coniuncta, quam Græci vocant συνεκτικὸν αἴτιον, ἐστὶν, οὗ παρόντος, πάρεστι καὶ τὸ νόσημα, καὶ ἐξαιρουμένου, λύεται. id eſt, Continens cauſa eſt, qua præſente morb. adeſt, & ea ablata, diſſoluitur. Quæ quum de morborum diatheſi quoque vere prædicari poſſint, & quorum definitio eſt eadem, illorum quoque ſubſtantiam non differre, in confeſſo ſit: morbum quoque & cauſam coniunctam idem eſſe fatebimur. & quum actiones læſæ, ac alia morborum ſymptomata, ſint illius ſoboles: hanc quoque cauſæ rationem habere affirmabimus. Vnde veteres nõnulli Medici, qui actionẽ læſam non ſymptoma, ſed morbum eſſe ſtatuerunt, diatheſin operationes corporis primo lædentem, coniunctam eſſe morborum cauſam decreuerũt.

Gal. in lib. de Medic. & definitionib. Medicis, ac Auic. can. 1.

Gal. quib. in locis ponat causã coniunctã. Cauſam quoq; tremoris coniunctam. ponit Gal. in principio libr. 3. Epid. Hippocr.

Sic Gal. libr. de cauſis ſymptomatum quarto, neruorum à viſcoſis humorib. obſtructionem, aut illorum à torpedinis ſpiritu aut alio infrigidationem, aut coarctationem, ob quã ſpiritus à cerebro in neruos defluere non poſſit, eſſe coniunctã ſtuporis cauſam clare teſtatur. & in veſtibulo primi de Pulſuum cauſis libri inquit, τρίτον γὰρ δὴ τὸ γένος τῶν αἰτίων, οὐκ ἐν σφυγμοῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις ἅπασιν, ἓν μὲν τὸ πρῶτόν τε καὶ κυριώτατον, ὃ δὴ καὶ συνεκτικὸν καλοῦσιν, ἀπὸ τοῦ συνέχειν αὐτῶν τὴν οὐσίαν, ὠνομασμένον. id eſt, Tertium genus cauſarum, non in pulſib. ſolum, ſed in omnibus aliis, vnũ eſt primum & principaliſſimũ, quod continens appellant, à continendo ipſorum eſſentiam nominatum. Et in 3. Paruę artis lib. Diſpoſitio ea, inquit, quæ primum operationes

tiones

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

tiones naturales lædit, quam quidem ipſam dicimus eſſe morbi eſſentiam, vel (vt vetus translatio habet) cauſam. Quid multis? Lege Gal. in 30. aph. 7. libr. Com. & clare intelliges Gal. ſpumoſi excrementi in diarrhœa, à cerebri in ventriculum defluxu facta ſpiritum flatulentum cauſam illius coniunctam ſtatuere. Ex his confectum eſſe arbitror, diatheſin morbiferã ac cauſam continentẽ, eandẽ eſſe morbi eſſentiã, non ab Auicẽna modo, ſed à Galeno paſſim ſic appellatam: quia reſpectu ſymptomatum, quæ ſunt illius progenies, cauſæ rationem habeat. Cæterum quum hæc de nominibus altercatio curam morborum non variet, plus conduxiſſet ſcrutari, an morborum cura in ablatione cauſæ præcedentis, quam Græci προηγουμένην appellant, aut in extirpatione cauſæ continentis, quam συνεκτικὴν nominant, ſubſiſteret. Hæc ſanè vt dinoſcere poſſis, ſcire operæprecium eſt, geminas eſſe morborum conſtitutiones. Vnã, quorum eſſentia in facto eſſe ſubſiſtit, non amplius à cauſa præcedente dependẽs, quæ διάθεσιν immediate lædentem actiones, in corpore producit. Hanc Galen. libro de Locis affectis primo, propriam diſpoſitionem vocat, quę ſeparata cauſa, quę ipſam fecit, permanere poteſt. De hac perinde v. cauſa procathartica, nulla ſumitur remediorum indicatio, quoniã euanuit. Altera eſt morborum conſtitutio, quorum eſſe adhuc à generatione cauſę pręcedentis & efficientis depẽdet. Vt virus ex canis rabioſi morſu conceptum, ac per corporis molẽ diffuſum, per aliquot menſes, aut annos quoq; , velut quædam pharmaca δηλητήρια, diu deliteſcit, donec viſcerum & cordis naturam

Gal. libr. 1. Methodi copioſe hęc tractat. Idem de Cõſt. Med. morbum cauſã ſymptomatum nominat.

De hac morborũ cõſtitutione Gal. 3. Paruę artis lib. text. Com. 32. & lib. 2. aph. 22.

De rabie canis Dioſcorid. lib. 6. cap. 36. Galen. de chir. ad Piſo. & lib. 2 Prædictiorum Hip. Epid. librum.

ſenſim infecerit, tum ſubito rabies illa canina in hydrophobis emergit. Pariter quoque menſtrui ſanguinis impuritas, quo viſcera embryonis concreta ſunt, vt puriori eius parte fœtus alatur, aliquot annos intra viſcera latet, donec eius contagione, ebullitione in ſanguine facta, exanthemata, quæ Arabes variolas & morbillos vocant, producat. In tali morborum genere & conſtitutione, præcipue remediorum indicationes à cauſa antecedente ſumunt: qua ablata, morbus quoq; cum ſuis ſymptomatibus vna aufertur. Vt ſi quem dolor capitis ob bilioſum humorem in vẽtriculo contentum infeſtauerit: aut ſi quis collecto in ore ventriculi tenui excremento, ad cerebrum euaporante, ſcotomia laborauerit: ventriculo ab his per vomitum expurgato, hæc ceſſant. Hæc ideo tibi ſiguificaui, vt potius cauſarum cognitioni, quam de nominibus altercationi, animum adiicias. Vale.

De variolis & morbillis, hæc Auicenna lib. 4. Fen. 2. Tracta. 4. c. 6.

De dolore capitis & ſcotomia hæc Gal. lib. 1. de Locis affect.

AN IN CVRA EXANTHEMATUM *puerorum, & ſcabiei, ac morbi Gallici, & bubonibus, & eryſipelate, phlebotomia aut purgatio competat.*

Epiſtola XVI.

PROXIMIS tuis literis ſignificaſti, nudiuſtertius, an in curandis puerorum, morbi Gallici, ſcabiei, exanthematibus, & in ipſa eryſipelate, phlebotomia & pharmacũ alui deiectorium cõpeteret, ingentem inter veſtræ vrbis Medicos obortam fuiſſe altercationem: quam ex ſuperiori Epiſtola de cauſa morborum coniuncta, & duplici illorum conſtitutione, ad te ſcripta, facile dirimere

Eandem quæſtionẽ tractat. Concilia tor differẽt. 180.

mere potuiſſes: in qua ſane intellexiſti, hos morbos, quorum eſſentia non amplius à cauſa præcedente dependet, nec amplius corũ materia in alto corporis ſanguini permixta, præcordiis aut venis inſidet, ſed ad externam corporis molem naturæ viribus integre protruſa eſt, nec phlebotomia nec pharmaco purgatorio egere: niſi aliqua illius portio, aut contra natutam διάθεσις, in corpore adhuc reliqua fuerit. Vnde venerandus ille Medicorum coryphæus Hippocrates recte monuit: Quæ iudicantur, & integre iudicata ſunt, neq; mouere, neque renouare aliquid, ſiue medicamentis, ſiue aliter irritando, ſed ſinere oportere.

Hipp. lib. 1 Aphoriſ. 20.

Has vero integras humoris noxij excretiones in his morbis plurimũ accidere videmns, quę cũ ſanguinis ebullitione oriuntur: vt eſt febris bubonum, ephemera, ſudor Anglicus, eryſipelas, puerorum exãthemata: & hanc ſanguinis ebullitionem, vt in ſuccis & muſto ob aquoſa & cruda excrementa, vel putreſcentia, fieri conſtat.

Gal. lib. 4. de Simpli. medic. cauſas ebullitionis ſuccorum & ſanguinis ponit.

Nam quum in omnium rerum naturalium ſuccis, tria excrementorum genera contineantur: vnum terreſtre, quod in vino fex eſt: aliud aereum, quod dicto quoque in vinis flori reſpondet: tertium aquoſum & crudum, quod tempore aut calore ferueſcens, in humoribus & ſuccis ebullitionem facit. Sic quum puerorum viſcera materno ſanguine concreta & enutrita, qui ob deſidem mulierum vitam, & caloris imbecillitatem, plus æquo aquoſior, minuſque concoctus exiſtit: quis non illius contagione & ſordibus tenerum pueri corpus conſpurcari, & ſuperfluitatibus redundare credat? Quæ cum in maſſa ſanguinis, aut præcordiis,

De ſanguine materno Gal. in lib. de Venæ ſectione contr. Eraſ. med.

Exanthemata & vlcera vnde fiant.

calore febrili incaluerint, tum eas natura, velut mustum ebulliens feces, ad externa corporis eructat, vnde exanthemata fiunt. Sic quoque sanguis in epate, aut venis, vtriusque choleræ putredine efferuescens, illius sordes ad ambitum corporis expellit. Vnde in inguinibus bubones, in aliis membris erysipelata, serpigines, anthraces, & phlegmones oboriuntur. Et cum corpus per crisim à noxiis humorib. integrè expurgatum fuerit, quod vrina, sanguinis serum, sanorum lotio similes facta indicat: tum frustra phlebotomia aut pharmaco sanguinem purgaremus: & tum potius præfata morborum exanthemata ac reliquiæ & symptomata, facile externis remediis aut fomentationibus curarentur. Quemadmodum in illa diuturna peste, quæ Romæ Galeni temporibus sæuiit: His, inquit, qui mortem euasuri erant, pustulæ, quas exanthemata vocant, nigræ toto corpore confertim erumpebant: eratque intuenti perspicuum, reliquias eas esse sanguinis, qui in febre putruerat: quas velut cinerem quempiam, natura ad cutim trusisset, sicut alia ex superuacuis nonnulla protrudit. Verũ, inquit, medicamentis ad eiusmodi exanthemata opus non fuit, cum sua sponte siderent. Sic quoque ego scabiem & crurium œdemata, cum post aliarum febrium, tum præcipue quartanæ febris crisim oborta, sponte exolescere, citra omne medicamentorum subsidium, plus centies vidi. Quod si tum phlebotomia facta fuisset, aut pharmacum exhibitum, ingens fuisset periculum, ne per eas venas, per quas materia morbi expulsa fuerat, rursum ad interna viscera retraheretur.

Vrina exactæ crisis signũ. Gal. l. 4. Salubrium, & passim.

De exanthematib. pestilentia l. hæc Gal. li. 5. Meth. & in libel. de atra bile.

Scabies post quartanam, & alias febres salubris.

Hanc humorum per pharmaca retractionẽ

retur. Nam & ſtomachus famelicus alimoniam viſceribus & membris tranſmiſſam, per eaſdem vias repetere, alioſque humores è viſceribus in ſinum ſuum allicere poteſt. At quum illa fœda cutis aſperitas, vulgo ſcabies dicta, ex impuro ſanguine cholerico, vel aduſto, aut feculento ſalſi phlegmatis liquore, permixto oriatur (qualem epar ob ſuam dyſcraſiam, vel non raro ex eſculentis & potulentis mali ſucci producit) quem natura non confertim, ſed ſenſim cum corporis alimento citra ſanguinis ebullitionem ad corporis membra diſpergit, & illa ſua contagione inficit & alterat: vnde fit, vt eius ſucceſſiua regeneratio non modo ab epatis dyſcraſia, velut ab interna cauſa antecedente, ſed non raro quoque ab obſtructione ſplenis, cuius officium eſt ſanguinem expurgare: & à membrorum contagione quoque dependeat: proinde hic opus eſt, vt non modo inciſa vena, & crebra alui deiectione ſanguis expurgetur, ſed & vt epatis quoque intemperatura, ſpleniſque obſtructio detergatur, corrigaturque. Et tandem corpore prius ſic bene expurgato, operæprecium erit, vt externam quoque corporis molem potionibus ex theriaca ſudoriferis, aut balneis, thermisve ſulphureis, aut vnguentis ex hydrargyrio confectis, exſicces: & ab hac concepta contagionis lue, membra externa quoque vindices. Quandoquidem verò recentis morbi Gallici puſtulæ, cum ſcabiei præcipue feræ exanthematibus, magnam habeant affinitatem, quam communia vtriuſque remedia arguunt: ac præter externas contagionis cauſas, ambo ab interna corrupti ſanguinis & humorum præcordio-

Gal. libr. 3. de virib. natural. fatetur.

De orificiis venarum per quæ corpus purgatur, Alexãd. Aphr. libr. 2. Probl. 54.

Generationis ſcabiei cauſæ.

Hanc puſtularũ & ſcabiei, exanthematumque curam Gal. in ſecundum Epidem. Hipp. lib. Com. 6. ab unde docet.

Pleraque ſcabiei & morbo Gallico remedia eſſe communia.

rum infectione & ſordibus dependeant: quis obſecro, etiam poſt expulſas ad corporis ſuperficiem puſtulas, ſanguinis per phlebotomiam & pharmaca euacuationem, in vtriuſque cura, plurimũ momenti habere inficiabitur? Certe nemo. Cæterum vix vllam ſcio eſſe ægritudinem, in qua mulieres decoris faciei, ne ea cauis exanthematum veſtigiis deturpetur, maiorem rationem habeant. Proinde peculiare eſt illarum in hoc morbo problema, de quo nondum inter Medicos conuenit, an exanthemata acu aurea argentiave ſint aperienda. Atqui quum hoc problema ad veterem Medicinæ artem κοσμητικὴν dictam ſpectet, quæ naturalem corporis pulchritudinem conſeruare docet, æquum cenſeo, vt Medicus quid facto opus ſit doceat. Proinde ſi ſanies in exanthematibus liuida aquoſa, & indigeſta apparuerit, & ea ex aeris contagione peſtifera, quam crebro anteuertunt, pullulauerit, tunc ob acredinem & virulentiam humorum, vt illorum virus exhalet, & ne excedant, aperienda cenſeo: ita tamen, ne illorum cruſtula, quam Græci ἐφελκίδα vocant, vna auferatur. At ſi ſanies ſpiſſa alba & bene concocta fuerit, ſatius eſſe arbitror, ea intacta relinquere. Nam in huiuſmodi ſaniei generatione carnem quoque ſuccreſcere, qua puſtularum veſtigia explentur, nouimus. Ea verò remedia Coſmeticæ artis, quæ Auicenna in hoc morbo refert, plus ad puſtularum exſiccationem, quam ad illorum delenda veſtigia conferunt. Quod ſi faciei decorem conſeruare volueris, poſtquam cruſtæ ſponte deciderint, faciem cum decoctione lupinorũ, aut aqua deſtillationis florum fabarum mane & veſpe-

De coſmetica medicina. Gal. l. de Compoſitione medic. ſecundum loca.

Auicenna l. 4. Fen. 7. Tractat. 3. cap. 5.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

vesperi abluito, vel liquore tartari vsti stillatitio irrigato, & spe non frustraberis. Vale, & animæ pulcritudinem corporis venustati coniungere stude.

AN PHLEBOTOMIA SIT *pharmacis purgatiuis præmittenda.* *Epistola decimaseptima.*

SEDATA nuper contentione, nempe an materia morbi ad ambitum corporis expulsa, venæ sectio & pharmaca excretoria competerent: interim audio, aliam esse altercationẽ inter vestros Hæmophobos, Erasistrati & Arabum sectatores, Medicos, obortam, qui ob ebullitionem choleræ, omnem verentur venæ sectionem: nempe in morborum cura, qui tam per phlebotomiam quam pharmaca, euacuationem requirant, vtra præcedere debeat. Verum quandoquidem discordia Medicorum est pernicies ægrorum, concordia vero illorum salus, hanc quoque contentionem dirimere studebo. Constat sane, quod in omni repletione venosi vasorum generis, præcipuè plethorica, si primum incisa vena corpus euacuauerimus, tum pharmacum postea datũ inueniet venas & corporis meatus non ita refertos, nec obstructos vt pharmaci vires, natura duce, impeditæ totam corporis molem penetrare possint, & mira facilitate noxios educere humores. Si vero vasa fuerint sanguine, aliisve humoribus repleta, tum obstructis circa epar & mesenterium venis, pharmacum non ferenda alui tormina, cruciatus, & animi deliquia excitabit, ac venulas diuel-

Eadem docet. Gal. 4 Salub. & Auctor libelli de Affectuum in regionibus dignotione.

Hipp. hæc lib. 4. Reg. acuto. & Gal. lib. 2. aph. 8. docens.

let, nihil quoque effatu dignum educet. Proinde Hippocrates in omnib. fere morbis acutis in quibus humores non turgent, in phlegmone aliisve internis viſcerum tumoribus & apoſtematibus, & in quibus morbis omnes humores æque ſeruata eorum proportione augentur, virtute & ætate ægroti conſentientibus, curam à venæ ſectione auſpicatur. At ſi tantum vnus ex illis humoribus præter ſanguinem redundauerit, aut computruit, aut exigua fuerit ſanguinis boni ſubſtantia, aliorumq; humorum copia ſuperata, tum primum ab alui deiectione euacuationem molitur. Vnde Galenus, ſid9 illius interpres, in libro de Medicina facile parabili, in cura Iſchiadicæ paſſionis inquit: εἰ μὲν πολὺς εἴη ὁ ἐνοχλῶν χυμὸς, καθάρσει πρὸ τῶν χρηστέον τοῦ λυποῦντος χυμοῦ. εἰ δὲ πληθωρικὸν εἴη τὸ σῶμα, πρὸ πάντων παραλαμβανομένης φλεβοτομίας. id eſt, In cura doloris coxendicum, ſi multus fuerit infeſtans humor, purgatione primum vtendum erit humoris affligentis: ſi vero plethoricum fuerit corpus, primum omnium ſuſcipienda eſt phlebotomia. Illud vero tacite non eſt prætereundum, quum melancholia, velut fex in vino, in fundo vaſorum ſubſideat, & ob eius groſſitiem in expurgatione humorum pharmacis ſit contumax: Galenum prudenter curam, cancri ac elephantiaſis & vlcerum malignorum à phlebotomia exordiri. Proinde in libro de Medicamentorum compoſitione κατὰ γένη, gloriatur ſe curam vlceris cacoethici in crure, varicibus atra bile refertis circumſepti, à venæ ſectione inchoaſſe, poſtea pharmaco quoque melancholiam purgaſſe, tandem varices per tranſuerſum incidiſſe:

Hæc quoque eadē tradit Auicenna quarta primi. cap. 5.

Phlebotomiā morbis ex melancholia competere, teſtatur Gal. lib. 2. ad Glauc. & de Atra bile.

De hac vlceris curatione plura Gal. lib. 4. de Compoſ. medic. & in li. de Atra bile varices ſectione, & uulſione curatæ.

dixisse: ac sic vlcus, aliis immedicabile, feliciter cõsolidasse. Harum vero euulsionem, quamuis stans animo interrito, ac non contractis superciliis, C. Marius in vno crure tulisse fertur: illarum tamen curam, morbo videlicet grauiorem, in altero crure pati detrectauit. In huius altercationis discussione, vna cum Auicenna, pharmaca ea nominamus, quæ vulgus Medicorum electiue purgare asserit. De quorum numero sunt, vterque elleborus, & sesamoides, thurbeth, esula, mesereon, aut coccognidium & scamonea, quorum virtus vltra epar per vniuersum corpus dispergitur. At aliorum quæ benedicta & lenitiua vocant, qualis est manna, terebinthina, cassia, thamar Indorum, reubarb, epithymus, sene, & id salubrium pharmacorũ genus, ac denique clysteria ex his lenitiuis & medicinarum obstructiones aperientium & humores viscosos incidentium decocto confecta, horum inquam vsum ad eluendas ventriculi & intestinorum sordes & excrementa, ne his virtus pharmaci obruatur, & ratione vacui, in venas phlebotomia exhaustas, succedant: vt his quoque obstructi venarum mesenterij meatus aperiantur, ante phlebotomiam & pharmaca fortia non repudiamus. Nec alio nomine apud veteres Medicos, ante fortia solutiua, & ex ellebore aut narcissi cepe, vomitiua pharmaca vsus syrnesimorum inoleuit, qui erant mediocres ex melicrato & aliis lenientibus & abstergẽtibus euacuationes, quas nostri seculi Medici minoratiuas appellant: horum tamen omnium recta administtatio ex *a* prudentis medici iudicio conicturali dependet: id

De C. Mario, qui septies cõsulfuit, Pl. lib. 11. ca. 45. & Plutarchus in Apophth. Auicenna Fen. quarta primi, cap. 5.

Minoratiuæ euacuationes erant apud veteres quoque humorum ad excretionem præparatoria, sicut apud Alexandrũ & Actuarium nõnulla apoxemata.

De syrnesmis hæc Galenus in 2 Hipp. de articulis librum.

a Prudens medici iudicium vsu & ratione constat.

quod frequenti vſu & rationis exercitio in explorandis morborum cauſis & curis tibi comparare poteris. Vale.

AN CVRANDÆ PESTIS METHODUS *tam per phlebotomiam quam pharmaca euacuationem exigat, & quæ ſit alteri præmittenda. Epiſt.* XVIII.

VERVM id eſſe, ingenue fateri cogor, omnes encyclopædiæ artes, velut circulo quodam adeo cohærere, vt altera ſine alterius ope ſubſiſtere non poſſit. Ita quoque fateor, Medicæ artis problemata, velut anulos in aurea Platonis cathena, adeo eſſe connexa, vt alterum ſine altero ægre moueri poſſit, quin alia quoque attingãtur. Nam quum nuper in veſtra Academia diſceptatũ fuiſſet, phlebotomia ne in cura morborum, qui vtraque euacuatione egeant, ſit pharmacis præmittenda: en mox altera illi affinis ſubrepſit quęſtio, nempe An ratio curandæ peſtiferæ febris putredinalis, ante vel poſt alexipharmaci vſum vtranque exigat euacuationem, & quæ alteri ſit præferenda. Quum hæc duo problemata quorũ declaratio ex eiſdem fere indicationibus prodit, ita cohæreant, vt alterum ab altero ægre diuelli poſſit, æquum cenſeo, vt iſte quoque in circulo problematum nodus recte explicetur. Conſtat igitur, non modo plethoram & cacochymiam, ſed potius ipſam morbi magnitudinem, tam phlebotomiam quam purgationem & indicare, & expoſcere. Morbus vero quiuis trifariam magnus vel leuis dicitur: vel ob afflicti viſceris præſtantiam,

De aurea Platonis cathena Macr. lib. 1. de Somnio Scip. Plato in Ione. Lucret. lib. 2.

De magnitudine morborũ hæc Galen. lib. 4. & 7. Method.

tiam, vt cordis, cerebri, diaphragmatis, præcordiorumque phlegmones, & abſceſſus ac vulnera: deinde ob affectus magnitudinem, quam ſymptomatum ſæuitia, velut ſyncopis, delirium, & alia eiuſdem farinæ accidentia indicant: poſtremo ob eius malignitatem vel virulentiam, cuius materia (vt in cancro, atra bilis) in virulentis abſceſſibus & gangræna, & aliis, eſt coniunctioni contumax, ac κακοηθέστατος. Atqui quum hæc febris peſtifera, primum cor infeſtet, veneni contagione particeps, horrendis ſymptomatibus, delirio, bubone, & anthrace æſtuet, ac triplici ratione non magnus modo, ſed maiorum maximus iure dictus, vtranque certe, phlebotomiæ & per pharmaca euacuationē expoſcere videtur. Atqui hoc diui Hippocratis & Galeni præceptum in omniū magnarum ægritudinum cura non eſt perpetuum. Nam ſi quis venenoſorum animalium, quæ Græci ἰόβολα dicunt, phalangii ſcilicet, ſcorpionis ictu, aut aſpidis, canisve rabioſi morſu, vel telo virulento externe intoxicatus fuerit, tum horum curationis tantum duplicem indicationem Galenus & Damocrates ſtatuunt, vel virus euacuando, vel alterando. Euacuationem vero non pharmaco vel phlebotomia, ſed eorum medicaminum ope fieri ſtatuunt, quæ ſua vi calorifica virus attrahant & eliciant: velut ſunt cucurbitulæ, aut cornua, quibus veteres illarum vice vtebantur. alii labiis vulneri admotis virus exſugebant: alii locum affectum cauteriis adurebant, & exſiccabant, aut carnem vulneris excidebant. Vnde Damocrates poeta Medicus recte cecinit:

& in libr. de Artis medic. conſt.

Hanc curandi toxica methodum ſcribit Galen, libr. 13. Meth. & libr. 2. de Antidotis.

Leg. Actuarium de compoſitione diacarcini.

Damocratis versus de virulēti vulneris cura.

διό καὶ θεραπείας ἐστὶν ὁμογενὴς τρόπος.
καὶ γὰρ ἐπὶ τούτοις σάρκα τὴν τετρωμένην
ταχέως περικόπτειν σμιλίῳ δεῖ, καὶ πυρὶ
συκίας ἐπιβάλλειν, εἰ δυνατὸν, τοῖς τραύμασιν,
τοῖς δριμέσιν τε φαρμάκοις, καὶ καυστικοῖς
τηρεῖν τὸ τραῦμα πλείονας χρόνοις πλατύ.

Altera vero curandi venena methodi indicatio, in alteratione consistit. Alterabis vero his medicamentis, quæ vel qualitate vel tota substātia sunt veneno contraria: quorum ingentem syluam Dioscorides. lib. 6. Nicander, Galenus de Theriaca ad Pisonem, ac Corn. Celsus lib. 5. recenset. Has duas curandi virulentos morbos & toxica rationes dum pestiferis medemur febribus, quamprimum obseruandas consulo: quippe quum omne venenum ex sua genuina proprietate quam primum cor, fontem & domicilium vitæ, petat, ac tum derepente per vniuersa corporis viscera & molem dispergitur: quid obsecro magis necessarium, aut commodius comminisci poteris, quam vt primum omnium cordis cum his alexipharmacis, quæ qualitate aut tota substantia huic exitiali pestis veneno repugnant, subsidium & opem feras? in quorum catalogo præter theriacam Nicandri, & Mithridati compositionē, & pleraque à neotericis excogitata antidota, inter simplicia smaragdum, radicem angelicam, zedoariam, scordium, & eringium, ac petasites, primas habere experior. Bolus ex Armenia quum sit nobis ignotus, ei quo vtimur notho nihil confido. Sane præter hæc non minus tribuo ex succo pomorum citri, limonum, aranciorum: mali punici, oxylapathi, iuiule cū aceto & zuccaro de-

De hac veneni proprietate Gal. libr. 1. de Spermate plura.

Gentilis de nostro bolo Armeno idē suspicatur.

ro decoctis, quæ sua qualitate & congenita proprietate venenis & pestifero huic morbo resistũt, cordis quoque robur fouent, quod epithematibus, odoriferis externe applicatis conseruare ne cuncteris. At si circa emunctoria cerebri, cordis aut epatis, id est, iuxta aures parotis, sub axillis abscessus, in inguinũ adenibus bubo, virtute expulsiua cooperante eruperit, aut interim carbunculus in brachiis aut cruribus efferbuerit, tum festinanter velut in vulneribus virulentis medicamẽta quæ virus extrahant, ad locum affectum applicato: nempe cucurbitulas, aut emplastrum ex fermento, theriaca, farina sinapi & cepe sub cineribus cocto confectum: additis, opoponacis ac galbani gummis aceto acerrimo dissolutis, imponito, & abscessum ante maturationem scarifica, aut aperi, vel cauterio adurito. Si vero patiens ignem veretur, tum cauterium potentiale ex cantharidibus & fermento confectum, aut contusam ex oleo flammulæ radicem applicato: quæ sua virtute calorifera & ardente, non tantum noxios humores attrahunt, sed etiam non raro factas ex his collectiones aperiunt. An vero præter hæc, huius morbi noxii humores phlebotomia aut pharmacis sint euacuandi, hic adhuc sub iudice lis est. Verum cum morbi causa intra venas sanguini commixta contineatur, quid vetat, decima vel duodecima ab assumpto alexipharmaco, & finito sudore, hora refectis ante viribus, venam in eodem latere sub abscessu vel anthrace, in competenti membri loco, ætate & viribus suffragantibus, incidere? quum phlebotomia nõ tantũ infectos humores educat,

Eadem suader Corn. Cels. lib. 5. cap. 28.

ſed & obſtructiones aperiat, feruoremque febris remittat. Nec eſt quod verearis humorum ad interna reuulſionē, quum abſceſſus validis medicamentis attractoriis ſint cooperti, quę reuulſioni reſiſtunt. Vnde Galenus noſter, & illius ipſiſſima ſimia Paulus ex Ægina, curam anthracis à ſectione venæ vſque ad animi deliquium, excluſiue tamen, inchoare ſuadent: quod nec ego improbo. An vero in cura huius febris fortia purgationis pharmaca æque competant, non certe facile dixerim: quippe quum ea humores noxios magis conturbent, & per corpus diſpergant, & rurſum per viſcera ad inteſtina reuellant, roburque corporis diſſoluant, & venenoſa quoq; qualitate participent, ac non raro dyſenteriam, *a* ventrisq; fluorem proritare ſoleant, qui alioqui huius febris peculiare & vt plurimum lethale eſt ſymptoma: quo omnes fere in illa diuturna Romanæ vrbis peſte correptos, quos bolus Armenus non iuuit, interiiſſe, Galenus lib. 3. de Morbis vulgaribus teſtatur. Proinde Cornel. Celſus: Deſiderat, inquit, etiam propriam animaduerſionem in febribus peſtilentiæ caſus: in hac minime vtile eſt, fame aut medicamentis vti, aut aluū ducere. Si vero vires ſinunt, ſanguinem mittere optimum eſt, præcipue ſi cū dolore febris eſt. Cæterum ſi aluus obſtructa, ſua excrementa nō deiecerit, quis obſecro clyſteris lenitiui vſum diſſuadebit? Nemo. Et ſi morbus ſtatum exceſſerit, vt reliquiæ morbi extirpentur, medicamen purgatorium ex reubarbaro, agarico, ſiliqua Ægyptia, aut rore Syriaco, vel thamare Indorum, obeſſe non poterit: perinde ac illa fortia, diagridium,

a Fluxus vētris, peſtis ſymptoma Galen. libr. 3. Epid. & li. 5. ac 10. Methodi.

Libr. 3. c. 7.

dium, colocynthus, thutbet, elleborus albus, lapis Iaſuli, ac Mercurius ille præcipitatus, quũ venenum redoleant, prodeſſe nõ poſſunt. Iam tu probe noſti, me multos, de quibus etiam conclamatum erat, in hac peſtifera lue hac methodo curaſſe: primum, ſi aluus aliquot dies ante morbi initium parum vel nihil excreuerat, tum glande impoſita, aut leui enemate eam exoneraui: poſtea alexipharmacum ſudoriferum exhibui, quod pro ratione ætatis & virium, ſudorem duas vel tres aut plures etiam horas promoueret. Cordi epithema applicui: etſi abſceſſus vel anthrax eruperat, confeſtim emplaſtra quæ virus attraherent & emungerent, accommodaui. Tandem à ſudore hora ſexta vel ſeptima, refectis tamen prius aliquo iuſculo viribus, venam oportunam ſecui: at mox ab alexipharmaco, aliis ſingulis diebus mane & veſperi potagia alterantia, quæ ſua qualitate & tota ſubſtãtia veneno morbi reſiſterent, exhibui, & cor quoque confortarent: qualia ſunt quæ ex ſucco citriorum, limonum, aranciorum, acetoſæ & iuiulæ, cum momento aceti & zuccaro decocta conficiuntur. At in morbi declinatione, ſi appetitus edendi languebat, vt corpus tuto nutriri poſſet, ſanguinem à reliquis contagionis pharmacis paulo ante commemoratis expurgaui. Poſtremo chirurgis, ne vlceris aut carbunculi conſolidationẽ prçcipitarent: cocis vero, vt præſcripto tempore commoda eſculenta & potulenta ægro ſuppeditarent, edixi. Qua curationis ratione ingens ægrorum numerus, Deo optimo auſpice conualuit: qui te ab hac ſæua contagionis lue ſaluum velit. Vale.

Epilogus dictorum.

De cavsis svdoris Britannici, & quid sit apud Galenum febris Typhodes. Epistola XIX.

PRoximis ad affinem meum literis problemata Medicæ artis, ob causarũ naturalium condependentiam, arctissimo quodam nexu, velut annulos in aurea Platonis cathena, cohærere testabar: quo ænigmate diuinus ille Academiæ antistes, causas rerum naturales indissolubili lege consortii condependere significauit. At modo, quum rem pẽsiculatius obseruo, ea Medicorum problemata Lerneę paludis serpenti mihi simillima videntur, cui quum Hercules vnum desecuisset caput, confestim aliud subnascebatur: sic modo, vno dissoluto problemate, eñ mox aliud, de sudorifera illa Britannorum febre, suboritur: nẽpe, an sit pestilentiali homogenea, & sub illa sudorulenta febre, quam Galen. typhodea & helodea appellat, contineatur. Iste sane morbus qui Britannicus, ob regionis humiditatem, diu fuit ἔνδημος, id est vernaculus, & certę nationi peculiaris: quũ vero in Europa peregrinari & populariter à septentrione versus nos grassari tentasset, plerisque Europæ populis factus est epidemialis, & nostrorum delictorum vindex. Tria sunt certe flagella, fames, gladius, & pestis, quibus iusto Dei Israel iudicio pœnas peccatorum luimus. Peste vere nullum seuerius, quo mandati sui prę uaricatores acerbius afflixit olim. Quum Dauid contra Mosaicæ legis edictum, Ioab ducem, populum Israel censere iussit, 70. virorũ millia triduo peste perierunt. Nec cessauit pestis, donec Dauid

Quid sit morbus endemus, Galenus libr. 1. Epid. & lib. Reg. acut.

Primaria pestis causa.

De Dauide & peste, hæc 2. Reg. cap. 24. 1. Paralip. cap. 21. Ioseph. li. 7. Anti. cap. 13.

Dauid rex delicti ſibi conſcius, conſtructo in area Iebuſæi altari, cilicio indutus, pronus cadens in terrã, ſupplex culpã deprecaretur. Ita olim quoque, vt nunc, ſi quid delirabant reges, plectebantur Achiui. Id quod ethnici quoque verum eſſe cognouerunt. Nam & Apollo, ob raptã Chryſis ſacerdotis ſui filiam Aſtynomen, ſuis peſtiferis ſpiculis totum Græcorum exercitum confeciſſet: niſi Calchas vates Agamemnoni, vt Chryſeida patri redderet, & ea iratum Apollinis numen litare ſuaſiſſet. Ita pariter omnes primariam peſtis cauſam in peccata noſtra referunt, quã Deus noſtris offenſus criminibus, noxio ſiderum influxu, & temporum alteratione, ſub concauo orbis lunæ excitat. Proinde ſecundarias peſtis cauſas, vitiatas ab influxu ſiderum, & putrida ex barathris, lacubus, cadaueribus exhalatione, aeris & aquæ qualitates, aut ſubſtantias, recte Medici ſtatuunt: quibus quum carere non poſſimus, illorum vſu primaria corporis noſtri elementa, humores, & ſpiritus quoque infici fateamur oportet. Ita has eſſe duas peſtiferarum contagionum cauſas communes, & ea ratione in genere cauſarum homogeneas confitemur. At quandoquidem ſunt variæ temporum anni & elementorum alterationis ſpecies, epidemiales morbos ſpecie diſtinctos nemo negabit. Quæ vero ſpecialis ſit externa & interna ſudoris Britannici cauſa, id ſudor plane indicat: qui ſi præter ſyncopen aut vires corporis defectas, præcipue mane acciderit, repletionis vaſorum teſtis eſt locuples. Cuius, præter crapulam, inter externas cauſas, auſtralis temporum conſtitutio, cauſa eſt præcipua.

De hac Græcorũ peſte Homer. Iliad. primo.

Secundaria peſtis cauſa.

Has peſtis cauſas Lucret. lib. 6. deſcribit.

De ſudoris indicio hæc Hip. lib. 4. Aphor. 41.

Auster sane ventus miro tepore humidus, à meridie per deserta Libyæ, venenosis animalibus referta, quorum contagione infectus spirat. Vnde Statius Papinius:

An (inquit) *imbrifero Libyæ sudauerit austro.*

& Ouidius poeta eo antiquior:

Meridies, ait, *nubibus assiduis, pluuioq; madescit ab austro.* qui suo tepido humore corpore animalium adeo replet, & aggrauat, vt eo spirante minus esuriant animantes. Et coturnices (ait Aristoteles) cum ceciderint, si serenum aut aquilonium tempus sit, sociantur, & prospere degunt: sed si austrinum, moleste, propterea quod parum volant. Humidus enim grauisque auster est, Græce ab humiditate Notus appellatus: *Arboribus* (vt Virgilius cecinit) *satisque Notus, pecoriq; sinister.* Sunt enim Austri, ait in Problematibus Aristoteles suapte natura humidi, calidique: qua temporis constitutione febris committitur, quæ non nisi per excessum ambarum qualitatum illarum oriri soleat. Recte igitur Hippocrates, febres sudoriferas tum maxime oriri definit, quum æstas austrinis flatibus maduerit: ὁπόταν, ait, θέρος γένηται ἦρι ὅμοιον, ἱδρῶτας ἐν τοῖσι πυρετοῖσι προσδέχεσθαι χρή. id est, Quando æstas fit similis veri, tum sudores multos in febribus expectari oportet. Et Gal. in Prognostica Hippocratis ait, ἐν καύμασιν ἀμυδροῖς πυρετοὶ ἀνίδρωτες τὰ πλεῖστα, τοῖς δὲ ἐπὶ ψεκάσιν ἱδρωτικώτεροι γίνονται. id est, Per æstus squalidos & siccos, febres fere sine sudore eueniunt: per imbres vero, longe magis sudorulentæ fiunt. Proinde Galenus in Apologia contra Lycum, febrē bifariam diuidit. quasdam exacte siccas, quales sunt exqui-

Stat. lib. 5. Syl. Ouid. 1. Metamor. De austro idem Pli. lib. 2. cap. 49. De coturnicibus. hæc Arist. lib. 8. de Nat. anim. ca. 12. Virg. li. 1. Georg. Hæc Aristot. sect. 1. probl. 23. Hippoc. li. 3. Aphor. 6. Galen. libro 3. de Differ. anhel. & lib. 2. Prognostic. Febrium bimembris diuisio.

exquisiti causones, & alii febriles ardores, in quibus vehemens sitis, lingua sicca, cutis vt corium dura, & ingens in toto patiētis corpore squalor & situs apparet. alias vero ait esse exquisite humidas, in quibus ægri à primo die cōfertim sudant, & in sudoribus aut mediocriter aut nihil alleuiantur. quas Galen. τυφώδεις & ob sudoris madorē ἀπὸ τοῦ ἕλεος, ἢ ἑλώδεος, id est, à palude ἑλώδεις nominat. a Typhodes vero, à Typhoeo gigante, qui Iouis fulmine ictus, sub ardenti Ætna sepultus, cum ventorum turbine sulphureas eructat flammas, & saxa. Aut potius à typhone vento typhodes dicta, qui densa nube inclusus, præceps in terrā elisus, puluerem soli turbine verrit, arbores euellit, ac obuia quæq; pessundat: cuius exhalatio nubē erūpens, fulgure micat, ac nubes in largū imbrem resoluitur. Nā post has ecnephię typhonis, ac pręsteris ventorū procellas, repentinæ ingrauescere solēt pluuiæ. Sic in illa Britānici sudoris febre humores & ἰχὼρ sanguinis, velut in nube vapor, venis inclusus. quāprimum natura morbi iudex, noxios humores ab incorruptis sequestrauit, tum velut post typhonis procellas imber, sic hi febrili calore efferuescentes, cū sudore confertim per cutem erūpunt. Nemo igitur cordatus, hanc Britannici sudoris luē, febris typhodeos esse speciē negabit: veterib. vt creditur non adeo ignotam, vel inexpertā. Accipisne iam, pręter astra, austrinos quoque flatus (quos diuus Hironymus pluuiarū pincernas appellat) quibus ann. à Christo ex illibata virgine nato 1528, quo primum in Germania hęc sudoris cōtagio incrudescebat, tota illius anni æstas maduit, esse huius febris causas? quæ præter

a Febris typhodeos meminit Galen. li. 1. Aphor. 12. & li. 7. Aphor. 43. Quid sit febris typhodes. De typhoeo gigante Ouidius 4. Fast. Lucā. li. 5. Man. li 2. ca. 16. Strab. li. 5. De typhone vento Arist. lib. 3. Meteor. & Proble. sectione 2. Pl li. 2. c. 50. Luc. li. 6. Manil. lib. 2. c. 16.

Epilogus Epistolæ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

crapulam, etiam venas & arterias humore replebāt: quarū repletio obstructionem parit, obstructio putrediné gignit, quę febré incédit. Quare si quis hanc febrem appellet ephemeram putridam nihil moror. Quum enim huic, & pestilentiæ vulgari, externæ causæ sint communes, easdem quoq; illis prophylacticas esse cautelas arbitror. Quod vero ad curam illius attinet, natura citra Medici auxilium huic morbo per crisim medetur: nec est quod Medicus agat, nisi vt sudorem pro ratione ætatis & virium patientis moderetur: quarum robur conseruare Medicus studebit. Vale. Hoc tamen pro coronide huius Epistolæ adiicere libuit, Hippocratem morbum ex phrenitide & lethargo mixtum, τυφομανίην quoq; appellare.

De Coacta Et Irrita *sitis in febre tolerantia. Epistola* XX.

GAVDEO, mi collega, te Epistolam meam de sudore Britannico approbare. Multo vero magis lætor, quod libellum primum de cura huius, nescio à quo pseudomedico, aut ardelione potius, primo editum, Vulcano consecraueris. cuius auctor, dignior Vulcano fuisset victima: qui vtinam cum suo libello, quo plures quam morbus ipse interemit, ad extrema Arabiæ infelicis deserta & Syrtes proscriptus, ad illiusque feras dilacerandus condemnatus fuisset. Similis sane illi Medico, qui (teste Galeno) adolescentem sudore syncopali aut diaphoretico languentem in bal-

in balneum hypocausti ablegauit: & cum sudoris copia large proflueret, gauisus Medicus, ac si commodum sudoris tempus designasset, paulo post mortuo adolescente, ac eius necessariis vt homicida accusatus fuit. Qua accusatione digni forent nostrates Medici, qui ægros febricitantes inoportuna siti macerant. Nam vt illi, resolutis sudoris profluuio viribus, multos suffocarunt: sic hi non paucos inani sitis tolerantia perdunt, adeo vt non iniuria Erasistratus grauiter ob id Apollonium & Dexippum Hippocratis discipulos incessuerit, quod de hectimoritis cotylæ cyathis, quorum singulæ vix duas vncias continebant, vnum aut alterum tantum febricitantibus concessissent. In quo certe ab Hippocratis præceptoris dogmate, teste Galeno, longe desciuerunt: qui ait Hippocratem hæc redarguere, ne quis tanta siti affligat ægros; vt illis febricitantibus, aquæ tantum vigesimã cotylæ partem præbeat. Nam & Hippocrates libro quarto de victus in morbis acutis ratione: Causone laboranti ait, aquæ vel melicrati aquosi, & exacte cocti, bibere dato quantum volet. Proinde Galenus gloriatur, se frigida potione vbertim & tempestiue data, omnes causone affectos, morti eripuisse. Intempestiue autem datur plethoricis, ante corporis euacuationem: & si viscera humorum viscedine obstructa, vel phlegmone obsessa fuerint, aut humotis crudi copia obstiterit. Alias abundans frigidæ potio, præcipue in acutis febribus opportune data, inter alia illarũ remedia primas meretur: quę si causonis ardore laborantib. subducta fuerit, eas febre hecti-

Historiam hanc scribit Gal. in vestibulo lib. I. Prognostic.

Gal. lib. I. & 3. de Reg. acutorum.

De opportuna frigidæ exhibitione Galen. li. I. ad Glau. & 8. Methodi.

Causonis in hecticã permutatio. Gal. li. 1. de Diff. febr.

ca tabescere cogit. Vnde coactam in febribus cõtinuis sitim ob cordis & præcordiorum æstum, sanguinis adustionẽ, spirituũq; resolutionẽ, plurimum obesse, nemo mentis cõpos inficiabitur. An vero potus, in paroxysmis febris interpolatæ cõpetat, nõ parua est altercatio. Sunt qui Aphor. Hipp. edocti (quo ait, In accessionib. abstinere oportet: nã cibum dare nociuum est. & quib. per circuitum fiunt accessiones, in ipsa accessione abstinere oportet) in quouis paroxysmi tẽpore, non inediam modo edicunt, sed potum quoq; vetant, etiam picrocholis: quum tamen Hipp. potius de cibo quam potu id statuerit. quo fit, vt ægros siti intolerabili, qua nec maiori Tantalus apud inferos excruciatur, miseros conficiant.

Hipp. li. 1. Aphor. 11.

De Iulio viatore hæc Plin. lib. 7. c. 18

His Medicis nempe δοξοσόφοις Iulius viator Romanus eques, oportunus fuisset patiens: qui cum in pupillari ętate, aquæ subter cutem effusæ morbo laboraret, & humorum vsu à Medicis illi inter dictum foret, assuetudine naturam superauit, ac reliquum vitæ tempus abstemius vixit, ac in senecta nihil bibit: quum tamen vetus parœmia, senes, vt aquilas seniles cadauerum suctu, tantum potu viuere testetur. At certe Hippocrates in paroxysmorum declinatione adeo potum ægris nõ vetuisse, sed ob illius commoda in libro de Acutorum diæta primo, fere præcepisse videtur, dum ait: Pedibus frigore affectis, non solum à sorbitione, sed etiam à potione, maxime abstinendum est: sed tum sorbitionem & potum dabimus, quũ calor ad pedes vsque peruenerit. Nam hoc tempus maxime oportunum est cum in omnibus morbis, tum præcipue acutis, vbi febris & ingens

Senectus aquilæ suctu seruatur.

Et idem Hipp. libr. 1. Reg acut. ca. de Ptisan. v-berius.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

gens periculum ſubeſt. Hoc obſeruans Galen. in libro de Criſi, & tertianæ febris puræ cura, recte his verbis Medicos monet: Quum in vigore febris conſiſtit, calorque æqualiter quaqua verſus extenditur, nihiloque thorax plus extremitatib. calet, tum iam bibendi tempus ægrotanti adeſt, & ſtatim à potu plurimus vapor calens per cutem exhalabit, ſudoris nuncius: bilis quoque ſuperueniet vomitus, venter ſoluetur, bilioſum quoque emingent. His, Collega mi, perſuaſus, nil temerarium vulgi iudicium veritus, ſi patiens corpulentus, eiusque epatis ac ſplenis ſubſtantia inoffenſa fuerit, cum tota corporis moles æqualiter incaluerit, tum vel in ipſa febre Britannorum ſudorifera, vires ægroti puto refocillato, eo ſudorem elicies: quo cauſa illius paroxyſmi cõiuncta facilius ſudore difflari, & digeri per cutem poterit. Vale, meique memor eſto. Et ne de ſiti amplius mihi conqueraris, en poculum amicitiæ (velut apud Brachmanes Indorum philoſophi facere ſolebant) ex Tantali phiala tibi propino. Iterum vale.

Hæc Galē. lib. 2. de Criſi.

De Brachmanibus Philoſtrat. hæc in vita Apollonii.

De Morbo Virgineo.
Epiſtola XXI.

CONQVERERIS mihi, vt tuo fido Achati, filiam tuam Annam primogenitam, & iam nubilem, à multis procis, virtutum integritate ac ſtemmatis claritate, opumque facultatibus, auito tuorum maiorum generi non imparibus, in coniugem deſiderari: quos tu, ob filiæ imbecillitatē, abdicare cogaris. Nec id adeo tibi eſſe moleſtum,

quam quod hactenus nullus Medicorum internam morbi causam & essentiam explicare, simulque curam præscribere potuerit. Nam vnus esse cardialgiam ait, alius cordis palmum hic vero dyspnœam, ille matricis suffocationem: nec defuisse, qui ex vitio epatis esse ventriculi fastidium suspicarentur. quorum discors de filiæ tuæ morbo iudicium, effecisse ais, vt totus animi pendeas, nec quid facto opus sit discernere possis. Ob id à me de morbo filiæ iudicium, ac de nuptiis consilium fidele, pro veteri amicitia efflagitas: simulque quibus morbi symptomatis affligitur, recte primum declaras: cuius nempe faciei indoles, quum anno præterito roseo genarũ labiorumq; rubore floruisset, ea modo velut exanguia, pallescere triste, cor ad quemuis corporis motum contremiscere, arteriasque temporum sensibiliter pulsare, & in choreis adscensuve scalarum dyspnœa corripi, stomachum cibum, ac præcipuè carnem fastidire: & crura præcipue iuxta talos, ad noctem œdemate intumescere. Ex his sane accidentibus & signis morbi pathognomicis, quæ morbi causam & substantiam produnt, eiusque curam designant, miror vestrates Medicos morbi causas & naturam non agnouisse. Quod vero nomen illius non dixerint, id quum ad morbi curam nihil conferat, nihil quoque refert. Multæ sunt in morborum catalogo ægritudines, nomine & non cura carentes. Nec hic morbus propriam habet nomenclaturam, quàm cum sit virginibus peculiaris, virgineus quoque indigitari poterit: quem Brabantinorum matronæ, febrem albam, ob facici pallorem, & amatoriam appellare solẽt: quum palleat

Casus & accidentia morbi virginei.

De nomine morbi virginei.

Amantes pallent, teste Ouidio.

palleat omnis amans, & color hic ſit aptus amanti, quamuis febris admodum raro coincidat. Sed hic morbus virgines frequenter infeſtat, quum viro iam maturæ ex ephebis exceſſerint. Nam id temporis natura duce, ſanguis menſtruus ad matricis loculos, & venas ab epate defluit: qui quum ob illarum auguſta oſcula, quæ nondum patuerunt, viſcoſis quoque & crudis humoribus obſtructa, & denique ob ſanguinis groſſitiem, erumpere non poſſit: tum rurſum per venæ cauæ maioriſque arteriæ propagines, ad cor, epar diaphragma, & præcordiorum venas regurgitat: capiti quoque bona pars impartitur, & circa viſcera accidentia grauia parit, dyſpnœam, tremulum cordis palmum, epatis inflationem, ſtomachi faſtidium, cardialgiam: nec raro cum amentia epilepſiam, & delirium. Quod Hippocrates in libello de Virginum morbis, his teſtatur verbis: Virgines, inquit, quibus nuptiarum tempus aduenit, maturæque iam viro ſunt, ſpectrorum imaginariis terroribus affliguntur, præſertim quũ menſes deſcendunt. nam ante hoc, non admodum male afficiuntur. poſtea vero ſanguis in matricis locellos, tanquam effluxurus deſtillat & deſcendit. quum autem oſcula exitus obſtructa fuerint, ſanguiſque ob cibaria & corporis incrementum auctus, illic collectus ſubſiſtit plurimus, nec vnde effluat exitus venarum pateant, præ copia cor, ſeptum tranſuerſum, præcordiaque petit: quibus repletis, cor ſibi non conſtat, & torpet: ex torpore vero deſipit & delirat. Nil certe mirum: quum epar à feculento menſium ſanguine nõ expurgetur, & eo præcordiorũ venæ infar-

De cauſa morbi virginei.

Id quoque Gal. lib. 4. de Cauſis ſympto. & lib. 4. Reg. acut. affirmat.

Quo tempore menſes ad matricem deſcendunt.

Causæ difficilis anhelitus in hydrope & mensiũ retétione.

ctæ fuerint, hypochondriorũ viscera intumescere, & his diaphragma (vt in hydrope) coarctari, quod difficilẽ parit anhelitum, teste Gal. in fine tertii de Dyspnœa libri, vbi vniuersaliter inquit: Si internus tumor aut dolor circa hypochondria constiterit, tum parua & crebra fit spiratio. Deinde quum cor, stomachus & epar, vtriusque venæ chylis & arteriæ ramis, velut communi vinculo connectantur, his sane sanguine grosso, flatuosoque spiritu & vapore refertis & obstructis, vt hos cor extrudat, & deoppilet, ne suffocetur frequenti arteriarum & systoles motu eluctatur, & palmo contremiscit: quo defatigato, quid obstat ἀσφυξίας, καὶ πνευμάτων ἀπολήψεις, καὶ ἀπνοίας, id est, pulsus, & spirituum ac anhelitus interceptiones coincidere? quibus æger obmutescat, & vt deploratus iaceat. Vnde mehercle Galenus in acutorum diæta scite ait, δύναται δὲ καὶ πλῆθός τε καὶ πάχος αἵματος, οὐ μόνον τὰς ἀρτηρίας πνευματῶσαι ποτὲ, καὶ διέξοδον οὐκ ἔχειν, ἀλλὰ καὶ αὐτὰς ἰδίως ὀνομαζομένας φλέβας. id est, Potest autem & multitudo & densitas sanguinis non modo arterias inflare, & exitium obstruere, sed & ipsas proprie nominatas venas. Postremo, an filia tua hac affecta ægritudine, nubere debeat, & quæ sit huius curatio, en fidum ex Hippocratis diuite medicinarum penu consilium communicabo, qui in libello de Morbis virginum ait: Huius morbi deliberatio est, venæ sectio, si nihil obstiterit. Ego vero, inquit, præcipio, virgines hoc morbo afflictas, vt quamprimum viris cohabitent, & copulentur. si conceperint, conualescent: si vero in pubertate hoc morbo non corripientur, tum paulo post eas inuadet,

Hæc eadẽ Gal. lib. 4. de Causis sympto. & lib. 4. Reg. acut.

Venus virgineo morbo medetur.

De venæ sectione eadem quoque suadet Hippocr. l. 4. R. acut.

uadet, nisi viro nupserint. At vero ex maritatis, steriles magis id patiuntur. Hoc saluberrimo diuini Hippocratis consilio, si medicamenta menses prouocantia, & obstructionum aperitiua, sanguinis grossi subtiliatiua adiunxeris, nihil his præsentius reperire & excogitare poteris: quibus ego in huius virginei morbi cura nunquam falsus aut spe fui frustratus. Quare bono sis animo, filiam tuam elocato: nuptiis quoque ego libens interero. Vale.

DE PASSIONE CARDIACA. *Epistola* XXII.

QVANDOQVIDEM Hippocrates cor, ob solidam eius substantiam, nullo ab humoribus morbo corripi, ipsumque esse impatibile testetur, audio plerosque mirari, esse aliquem morbũ, qui à cordis dolore Cardialgia appelletur. Proinde scias, cardialgiam non cordis, sed mordacem ab acutis aut venenosis humoribus esse oris ventriculi affectum, quod veteres Græci Hippocrates, Nicander, ac Thucydides etiam, tempore belli Peloponnesiaci, quo Hippocrates opere & scriptis medicinam est professus, cardiam, id est, cor ob sympathiam & affinem loci situm, ac colligantiam appellarunt. Affligitur autem ventriculi orificium humorum acrimonia, quum ob diuturnam inediam, vel tristitiam, aut exercitii lassitudinem, flaua & putrida bilis in ventriculum defluit, & sua acredine bilis vomitum, & alui profluuiũ, cũ animi deliquio & sudore diaphoretico proritat: aut ob assumptum esculentorum aut pharma-

Hipp. in li. de Morbis.

Os ventriculi veteres cardiã, cor appellarunt, & vel hodie Germani quoque ita nominãt.

Gal. lib. 2. de Dog. Hi. & Plat. & lib. 4. de Caus. sym.

ciæ virus, qualia ſunt quædam fungorū genera, rana bupreſtis, ceruſa, gipſus, lac coagulatū: & ob matricis ſtrangulationes, & ſuppreſſa in viduis, virginibus & mulieribus menſtrua. vnde nonnulli morbum virgineum eſſe quoque cardialgiam contendebant, quum verius aliquanto illius accidēs dici poſſit. Sic vero, ob ſenſus acuitatem orificio ventriculi affecto, cerebrum ob neruorū, cor ob arteriarum colligantiam compatitur. Nā arteriarum maxima à corde exorta, poſtquam ſpinam dorſi perreptat, primum ſtomacho, deinde eius oſculo inſerta, ac tandem deorſum progreſſa, ventriculi fundo ſubtenditur: tum ſane in hoc cardialgiæ affectu longe ſæuiora accidentia ægrum infeſtabunt: nempe morbus Herculeus, ægre expergibilis ſopor, & veternus, catalepſis, delirium, ac melancholia, & cum copioſo ſudoris profluuio ſyncopis. Vnde Cornelius Celſus: Cardiaca, inquit, nihil aliud eſt, quam nimia imbecillitas corporis, quod ſtomacho languēte, immodico ſudore digeritur, vbi venarum exigui & imbecilli pulſus, ſudor autem ſupra conſuetudinem & modo & tempore è thorace, ceruicibus, ac capite prorumpit, pedibus tantummodo & cruribus ſiccioribus atque frigentibus, quæ citra febris æſtum & animi deliquium raro fieri ſolent. cuius, præcipue ſi à veneno acciderit, theriacam præſens eſſe remedium, Galenus Piſonem docuit. Accipis ne modo, cardialgiam à morbo virgineo plurimum differre? Hic nempe vt plurimum ſine febre, ex menſium conſtipatione, & venarum circa præcordia oppilatione: ille vero cum febre, ſudore, thoracis pulſu exili, ac ſyncopa, & ſtoma-

Oris ventriculi cū cerebro & corde colligantia, & ob id ſympathia.

Gal. lib. 4. de Cauſ. ſympt.

Corn. Celſus lib. 3. cap. 19. Gal. in Dif. Alex. li. 7. ca. 11. Aet. lib. 9. ca. 1.

Theriaca ſudoris cardiaci remediū.

ſtomachi roſione ingraueſcit : quæ ſi citra hæc præfata accidentia inciderit, qualis quoque eſſe ſolet ſtomachi ardor, tum non cardialgia ab antiquis, ſed cardiogmus appellabatur. Inuidia quoque, cum cor ipſum macerat, cardialgia dici poteſt: quam illis precor & opto, qui honorem & incrementum liberalibus ſtudiis inuident. Vale.

Cardiogmus.

De matricis præfocatione *Epiſtola* XXIII.

ACcepta ex proximis literis occaſione, non fruſtra miraris, cardialgiam, morbum virgineum, ac matricis ſuffocationem : morbos non minus graues quam periculoſos, cum eiſdem fere ſymptomatibus dyspnœa, epilepſia, veterno, ſyncope, delirio, ſuppreſſa voce, & pulſu latente ingraueſcere. Atqui amicorum optime, ſi tu matricis & ſtomachi cum cerebro & diaphragmate, cuius præfata accidentia ſunt peculiares morbi, per communes neruos & venas ac arterias colligantiam obſeruaueris, eiſdem quoque lege conſortii infeſtari accidentibus mirari deſines. Eſt ſane matricis præfocatio nil aliud, quam vteri ob ſiccitatem, vel ex retento menſtruo, aut humorũ affluxu aut flatu, ſiue exaceruata putridi ſpermatis virulenta exhalatione, ob repletionem verſus diaphragma, aut ad alterum latus conuulſio. Cui non raro ex retento menſtruo venarum obſtructio coincidit. Quippe ſi nerui, venæ, muſculi, adde & cornua matricis, mẽſiũ affluxu, aut viri coitu nõ humectentur, tũ exiccata facile verſus dia-

Matricis præfocatio quid. Gal. lib. 5. de Art. & lib. 6. de Locis affect.

phragma, & ad neruorum principium reuelluntur. Pariter si mensium repletione distenduntur, facile ad septum transuersum contrahuntur. Si denique sperma in vteri concauitate & vasis coaceruatum computruit, ineffabile est, quanto neruorum musculorumque nixu matrix conuellitur, vt eius virulentiam expellere possit. Quæ si ad cerebrum exhalauerit, exhorresco dicere, quam sæua accidentia ac deliria proritet. quibus viduas, virgines Vestales, ac obœsos quoque monachos corripi, cum in Germania, tum Bononiæ quoque vidi. Cum igitur diaphragma, præcipuum spirationis organum, & præcordia, vteri ad superiora conuulsione coarctata fuerint, nihil mirum, mulieres sic affectas, quas Græci hystericas dicunt, suppresso arteriarum pulsu & anhelitu, velut exanimes in terram concidere. Quæ Hippocrates, aut (vt Athenæus suspicatur) Polybius eius discipulus, in quarto de Ratione victus in morbis acutis, his verbis cuncta scite complexus est: Si quis, ait, repente obmutuerit, is venarum obstructione molestatur. Id si sano absque euidenti occasione accideret, venam brachii dextri internam secare oportet, & sanguinem pro corporis habitu ac ætate detrahere. His sic affectis, accidit faciei rubor, defixus oculorum intuitus, digitorū in manibus tremor, dentium stridor, maxillarum vellicatio, extremitatum refrigeratio, spirituum in venis & arteriis conclusio. Si verò ab atræ bilis affluxu, internæ corporis partes corroduntur, aut venæ aridiores factæ distenduntur, tum inflammatæ, ad se humoris affluxum alliciunt: vnde corrupto sanguine, & ita ob eius consistentiam concreto,

Libr. 2. Diphnosoph.

creto, vt ſpiritus per naturales meatus tranſire non poſſint, corpus & viſcera infrigidari neceſſe eſt. Hinc morbos comitiales, vertiginem, capitis grauedinem, loquelæ priuationem, ſpaſmos, & ſiderationem euenire oportet: præcipue ſi talis ſanguis & oppilatio, iam vel ad cor, epar, & cauam eius venam peruenerit. Quum vero Galenus horum Hippocratis verborum ſenſum genuinum recte intellexerit, qui dictorum ſymptomatum & morborum internas cauſas fere omnes complectitur: cur non ad vteri præfocationem & morbum virgineum accommodauerit, certè admiratione non caret. Ex his dictis quilibet facile coniicere poteſt, per virgineum morbum, ac matricis ſuffocationem, ob ſpiritus à ſanguine groſſo in venis præcordiorum coarctationem, calorem naturalem ſuffocari, corporis habitum infrigidari, & ob id inter morbos frigidos iure optimo reputari ab Auicenna & Conſtantino Medicis, & Galeno ipſo libro 4. Reg. acut. dum ait: ὅταν αὐταὶ φλέβες ὑπερπληρωθῶσι, βαρυνθῆναι τὴν δύναμιν ἀνάγκη, καὶ εἰς κίνδυνον ἀφικέσθαι τὴν ἔμφυτον θερμασίαν τοῦ ἀποσβεσθῆναι, πνιγμῷ τι παραπλήσιον παθοῦσαν. id eſt, Quando venæ ſuperimplentur, virtutem corporis gubernatricem aggrauari neceſſe eſt, & periculum eſt, calorem congenitum extingui, & prope ſuffocari, velut ignis nimia lignorum congerie ſuffocatur. Sed quæ tandem (obſecro) eſt anilis illa amentia, quum experimur, vterum odorifera, muſcum, algaliam, gariophilos, ac galliæ muſcatæ & cyphi ſuffitum adſectari: grauiter vero olentia, vt caſtoreum & fœtentem ex Syria aſſam, aduſti corii & pennæ ni-

Suffocatio matricis, & morbus virgineus ægritudines frigidæ Auicenna Fen. 21. tertii canonis.

dorem auersari & fugere, vt ob id vterum esse animal sensus & motus particeps suspicemur? & quamuis validis suis cornibus & ligamentis sit coxis & sacro ossi astrictus, in corpore tamen libere oberrare, Medicorum & obstetricum vulgus credat? etsi Plato in Timæo id asserere videtur, non tamen ea ratione, quod matrix anima rationali aut sensitiua prædita esset, sed quia rebus à natura productis omnibus inesse animam appetitiuam docuit: vnde & plantas ob id animalia esse, ac appetitu congenito ad sibi conferentia moueri censet. Eadem quoque ratione epar dulcia affectare, heliotropium ad solis accessum, magnetem septentrionem versus se inclinare videmus: qua vterum odorifera consectari grauiter olentia abhorrere experimur. Et cum in hac matricis affectione cor quoque langueat, nolim ea naribus admouenda, ita grauiter fœtere, vt vires cordis ac cerebri offenderent. Quare grauiter olentis assæ virus, ac adusti corii & pennæ nidorem non probo: perinde ac castorii, rutæ, ac scillæ odorem non repudio. Vnde Hippocrates libro primo de Mulierum natura: Si vteri, inquit, ad epar accesserint, muta derepēte fit mulier, & dentes conserit: tum manibus subtus depelle, ac infra epar & hypochondria, fascia mulierem constringito, ac ore aperto vinum odoriferum infunde, naribus graueolentia offer, subtus vero aromatibus bene redolentibus suffito. Non desunt Medici, qui hoc Hippocratis testimonio freti, Auicennam erroris accusent, quod vino mulieribus hystericis interdixerit, hic verbis. Caue ne des eis in potu vinum, quoniam aqua est eis conuenien-

Vterus, an vt animal, motu locali moueatur.

Hip. lib. 1. de Nat. mul. & Gal. de Com. medic secundum loca, lib. 9.

An fœtor hystericis competat.

Vinum an hystericis competat.

uenientior : nec carnes groſſas, & ea quæ addunt in carne & ſpermate. At ſi quis vtriuſq; auctoris ſcripta æque expendat trutina, nullum reperiet diſſidium. Nam quia in huius morbi paroxyſmo, ob virtutis languorem, ſpiritusque coarctationẽ, ſyncope crebro coincidere ſolet : Hippocrates accepta à virtute defecta indicatione, quæ cæteris præpollet indicationibus, pro reficiendo virtutis robore, aperto ægrotantis ore vinum odoriferum inſtillare iubet: Auicenna vero, quum ex ſanguinis redundantia, & coaceruati in vtero ſpermatis copia, matricis præfocatio oborta fuerit, tum ea quæ ſanguinem & ſperma in viduis & virginibus adaugent, recte vetat: qualia ſunt pręcipue, caro & vinum. Cæterum quum vteri præfocatio ex obſtructione venarum eius à ſanguine groſſo facta, prouenerit : tum ego aquæ potum penitus diſſuaderem, vinumque album tenue (quod Græci ὀλιγοφόρον appellant) magis vſui eſſe arbitrarer : præcipue ſi in eo, quæ menſes promouent, vt, libanotis, ſchinantum, pulegium, aut grana iuniperi, Græcis ἀρκευθίδες dicta, prius macerata fuiſſent. Vt vero tandem ad ea quæ petis, tibi de morborum differentia reſpondeam, ſcito cardialgiam eſſe primariam oris ventriculi affectionem : matricis ſuffocationem, citra vteri ad ſeptum tranſuerſum conuulſionem : morbũ vero virgineum, citra venarum in præcordiis, ob ſanguinis groſſi obſtructionem & conſiſtentiam, accidere non poſſe. Hæc, vt ſorori ac coniugi tuæ mederi poſſis, te celare nolui. Vale, ex Muſæo noſtro.

Differentia cardialgiæ, ſuffocationis matricis, & morbi virginei.

De Erotico Amoris Affectu. *Epistola* XXIV.

MAGNAS mihi, nomine totius muliebris sexus, egisti gratias, quod proximis duabus Epistolis morbi virginei & suffocationis vteri causas & constitutionem explicuerim: vt iam tam virginum quam puerperarum valetudini facilius prospici possit. Ais quoque, eo beneficio me illarum fauorem mihi deuinxisse penitus. Ad hæc suades subinde, vt simili ratione fauorem adolescentulorum, qui amoris philthro inescati, perdite amant, quoque demerear: & quid sit eros, siue eroticus ille amoris affectus, ab Arabibus *illisi* dictus, doceam: ac quibus tandem remediis demens illius affectio aboleri possit, aperiam? Quum igitur Cadmus Milesius (autore Suida) de hoc 14. libros conscribere non erubuerit, vt tuum quoque & adolescentulorum fauorem mihi conciliem, me non pigebit, de hoc amoris œstro, paruam conscribere epistolam. Et est sane hic amens amoris affectus, animæ concupiscibilis passio, in epate ac corde residens, à desiderio & rei amatæ simulacro, per oculos intra mentem concepta: cuius ægre saturabilis concupiscentia, per imaginationem, per communes quoque spiritus, in epate & corde exardescit. Vnde Plotinus amorem ἀπὸ τῆς ὁράσεως, id est, à visione heroa dici: at Plato à Græcis ἔρωτα nominari asserit, quia per oculos εἰσρεῖ, id est, animo & epati influat. id quod idem Plato in Timæo clarius his verbis testatur: Videbat, inquit, Deus partem animæ concupiscibilem talem fore, quæ rationem non

De hoc Auicenna Fen. 1. tertii canonis.
Cadmus Milesius erotici affectus scriptor.
Definitio erotici affectus.

Græca ἔρωτος etymologia. Epar animæ concupiscibilis sedes. Gal. lib. 3. 4. & 5. de Doct. Hipp. & Plat.

non exaudiret,& si quo sensu pulsaretur, nec rationi obtemperaturam, sed simulacris & visis nocte dieque maxime rapi. idcirco naturam iecoris procreauit, longe à cerebro rationis domicilio dissitam, & eius habitationem in eo disposuit. Et ideo Lactantius rerum venerearum libidines in epate contineri arbitratur. Et Homerus omnifariæ eruditionis parens & origo, scite finxit, Tityi amatoris iecur, qui Latonam deam deperierat, à duobus non saturandis vulturibus apud inferos nocte dieque discerpi, ac illius tamē fibras renasci. Similem certe carnificinam inexplebilis amor ille eroticus in viscerib. adolescentulorum exercet, qui nunquam, etiam re desiderata potitus, ita saturari potest, quin non illius imaginatione rursum famescat, & confestim in præcordia nostra, citra rationis iudicium, effrenis irruat, & intimam ossium medullam exedat. Vnde corpus adeo tabescit, vt Ouidius recte de eo conqueratur:

Lactant. de Op. Dei. cap. 4. De iecore Tityi hæc Hom. Odys. λ. Gal. de Doct. Hip. & Plat. lib. 3. Virg. 6. Aeneid.

Erotici affectus accidentia pathognomica.

Fecit amor maciem, & longa internodia crurum.

Exhaustis nempe amore viribus, corpus exangue pallet, oculi intra supercilia conduntur, cibum stomachus fastidit, longo suspirio ex imo pectore pulmo ingemiscit, mens vacillat, cor languet, ex rei desideratæ aspectu, motu pulsus tremulo fluctuat: quin solo nomine amicæ pellicis audito, harmonia pulsus variatur. Ex hac signorum syndrome Erasistratus medicus deprehendit Antiochum Seleuci regis filium, amore Stratonices nouercæ adeo tabescere, vt nisi indulgentia patris, compos voti factus fuisset, vitam cum amore exspirasset. Galenus quoque eisdem indiciis

De Antiochi amore hæc Gal. lib. 1. Prognost. & Val. lib. 5. De vxore Boetii hæc Gal. in lib. de Præn.

agnouit Iuſtam Boetii, viri Romæ conſularis, vxorem, Pyladis in theatro ſaltantis amore flagrare, & languere. Ah amor ſeuere, tigride quauis ferocior, non tandem diſpendio corporis noſtri ſatiaberis? ſed vis etiã eſſe paterni noſtri fundi calamitas? Nam quid miſer amator, vt iratam pellicem ſibi conciliet, non erogat? donec tandem inops factus, ab amica non agnoſcitur. idquod feſtiuo carmine poeta Græcanicus indicat, quo Soſicratem ex amore mendicum, cuius nomen amica eius non agnoſcere voluit, ita alloquitur:

Amor paterni fundi calamitas

Ἠράσθης πλουτῶν Σωσίκρατες, ἀλλὰ πένης ὢν
    οὐκ ἔτ᾽ ἐρᾷς λιμὸς φάρμακον οἷον ἔχει;
ἡ δὲ πάρος σε καλοῦσα μύρον, καὶ τερπνὸν Ἄδωνιν
    μηνοφίλα, νῦν σοὶ τοὔνομα πυνθάνεται.
τίς; πόθεν εἶς ἀνδρῶν; πόθι τοι πόλις; ἦ μόλις ἔγνως
    τοῦτ᾽ ἔπος, ὡς οὐδεὶς οὐδὲν ἔχοντι φίλος.

Hos verſiculos miro lepore Baptiſta Pius Bononienſis ſic latine reddidit:

Diues amas? Veneris ſolita non lampade ferues
    Pauper: habet tenuis pharmaca quanta fames?
Te vocat ante roſam, charum te dicit Adonim,
    Panthea nunc nomen vix tenet illa tuum.
Vnde? quis es hominum? quæ nam tibi patria? noſtin
    Verba miſer? tenues nullus amicus amat.

Amoris remedia ſcribit Auicen Fen. 3. can. 3. Aeg. lib. 3. cap. 17.

Huius clandeſtini & atrocis morbi pharmaca diuerſi diuerſa docent. Plerique nec eum ita ſeuere coercendum putant, quin amore languens, deſiderio aliquando fruatur. Nam (vt Suidas refert) quum Diogenis filius amore deſiperet, niſi pater oraculo Apollinis Delphici perſuaſus,

ſus, amorem filio indulſiſſet, patris ſeueritas filiũ perdidiſſet. Alii otium, vt Veneris fomitem, diſſuadent: ac mentem negotiis onerare, & nouis amoribus, ac honeſtis alio traducere curis, & aſpectum amicæ declinare præcipiunt. id quod Lucretius quoque monet, dum ait: In fine lib. 4.

Sed fugitare decet ſimulacra & pabula amoris,
Abſterrere ſibi, atque alio conuertere mentem.

Qui licet plura amoris remedia ſcripſit, alioſque docuit, ipſe tamen ex amatorio poculo furore correptus mortem ſibi conſciuit. Alii tempus & famem hunc compeſcere morbum tradunt. hinc inter Græca Epigrammata legitur,

Lucretius poeta amore periit.

ἔρωτα παύει λιμὸς, εἰ δὲ μὴ, χρόνος.

Raſis vero in libro Diuiſionum, remedia amoris, vt naturæ infeſta, non probat, dum ait: Cura amoris eſt, aſſiduatio coitus, ieiunium, & deambulatio, & ebrietas plurima aſſiduè. Nec ex humano ſanguine Magicæ vanitatis contra amorem remedium laudo: quamuis Iulius Capitolinus referat, Fauſtinam illuſtrem Antonini Pii imperatoris filiam, ac tandem Marci Antonini philoſophi vxorem, tali cruento remedio ab amoris affectione vindicatam. Nam quum ea gladiatoris amore flagrans fere contabuiſſet, Marcus imperator ad Chaldæos & mathematicos, qui ſuis nugis medicinam conſpurcarunt, id retulit: qui ſuaſerunt, vt occiſo gladiatore, Fauſtina partem tepidi cruoris abſorberet, viroque ſuo mox concumberet: ex quo concubitu Antoninus Commodus, homo crudelis (qui pugnis gladiatoriis ac cruentis cædibus, rempublicam Romanam fere attriuit) fertur natus. Ex eiſdem mago-

In vita Antonini.

Sanguis gladiatorum medecur amori & epilepſiæ. Plin. li. 28. ca. 1. Cor. Celſ. lib. 3. cap. 23.

rum deliramentis Plinius & Corn. Celſ. epoto iugulati gladiatoris calido ſanguine, comitiales curari morbos tradunt. Quidam (ait Celſus) iugulati gladiatoris calido ſanguine epoto, morbo comitiali ſe liberauit: apud quos miſerum auxilium, tolerabile miſerius malum fecit. Hæc certe, vt Tertullianus in Apologetico pie docet, ſunt dæmonum præſtigia, quos Magi, eorum antiſtites, cæde humana & ſanguinis effuſione delectari nouerunt: qui ob id ex hominum ſanguine pharmaca & ſacrificia inſtituerunt & finxerunt. At nos has dæmonum præſtigias, quũ per Chriſtum nobis illuxerit veritas, contemnimus & irridemus: in quem vt illius amore rapiaris, confide. Vale.

Cap. 14.

De Apoplexia, Epilepsia, *caro, comate, catocho, catalepſia, lethargo, & phrenitide, morborum cerebri differentia.* *Epiſtola* XXV.

Sacri ſignificationes ex Varrone, Feſto, & Marcello.
Liu. lib. 1.
Cic. lib. 3. de Nat. deor. Plutarchus in Probl.
Sacer, *der priß, oder in der Acht iſt.*

CVM nemo mortalium capitis morbos non execretur miraris epilepſiam tamen ſacrum dici morbum. Mirari certe deſines, ſi quam πολυσήμαντος, id eſt, plura ſignificans dictio ſit Sacrum, obſeruaueris. Nam ſacra olim erant vrbis mœnia, quæ tranſilire piaculum erat. Sacra erãt, quæ diis, vt olores Veneri, caper Baccho, dicata aut deuota erant. Sacer quoque is fuit, quem ob facinus commiſſum occidere impune licebat. Vnde Horatius inquit, *Inteſtabilis & ſacer eſto.* Ac quicquid deteſtatione dignum, vt *Auri ſacra fames,* ſacrum quoque dicebatur: & ita eryſipelas ſa-

las ſacer quoque ignis vocabatur Adde quod ea quæ magnitudinem antecellerent, veteres (auctore Plutarcho) ſacra: vt Homerus piſces marinos, & Medici poſtremum vertebrarum ſpinæ os, in volatilibus oropygium, in homine os ſacrũ appellant. Præterea quicquid diuinitus accidere olim ſuſpicabantur, id ſacrum quoque nominabant. Vnde veteris religionis *a* ſacerdotes, dæmonum antiſtites, vt prætextu religionis diteſcerent, deos homines morbis excruciare fingebat: de quorum numero epilepſia, ob id ſacer morbus dicta, cenſebatur. Qua fraude Machometes *b* morbum ſuum comitialem celauit, & fidem ſuæ ſuperſtitionis conſecrauit. nam hic impius Turcarum religionis auctor, quum morbo comitiali correptus, pronus in terram caderet, id religionis ergò fieri cauſatus eſt: nempe quod coruſcam angeli faciem, qui de inſtauranda religione cum eo communicaret, ferre non poſſet, quin auerſo vultu caderet. His credula nugis vxor, faciem eius velo cooperuit: & moritura eum ex aſſe hæredem conſtituit. Sacrum quoque, vt adytus templi, id dicitur, in quo ſacra ſunt recondita. Sic *c* caput ſacram Palladis arcem, quã mens diuinitatis particeps, vna cum ſenſibus incolit, veteres vt rem ſacram obſeruabant. nam per caput iurabant: illius nutu pacta confirmabant. & *d* ſternutantibus ſalutem precabantur: & ab vſu non modo ſuilli cerebri, ſed aliorum quoque animalium, tanquam à fabis, abſtinuerunt. Vnde merito epilepſia magnus & ſacer rei ſacræ, id eſt, cerebri morbus dicitur, qui eſt neruorum totius corporis conuulſio, ob ventriculo-

a De hac ſacerdotũ fraude Hip. in lib. de Sacro morbo, & de virg. morbis. Galenus lib. Prognoſt. Os ſacrum Gal. lib. 4. de vtil. part. Pollux lib. 2.

b Machometis epileptici dolus.

c Caput quare ſacrum Athen. lib. Dipnoſ.

d Conſuetudo ſalutandi ſternutantes ante tempora Gregorii inoleuit. Plin. lib. 28 ca. 2. Ariſt. lib. 1. de Nat. animal. cap. 11. Athen. quoque lib. 2.

Ab eſu capitis & cerebri, veteres, vt hodie Leodienſes quoque abſtinebant.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

Athen.lib. 2. rum cerebri, à viscosis humoribus aut grossis atræ bilis vaporibus factam obstructionem: cuius conuulsionis, pręcipue circa neruorum principia, tantus est impetus, vt non oculi modo distorqueantur, & nullus sensuum suo fungatur officio, sed spuma ex ore, & non raro vrina, citra voluntatis arbitrium, egeratur. Qui hunc morbum Herculeum profligare nouit, huic merito (vt olim Hippocrati, ob depulsum ex Illyria pestem) diuini honores decernerentur. Quos Menecrates, celebris huius morbi Medicus, sibi ademptos noluit, dum nunquam sane in publicum, nisi suis, quos curauerat, habitu deorum vestitis stipatus, & ipse vero purpura vestitus, aurea corona decoratus crepidatus, sceptrum denique in manibus velut alter Iupiter gestans, prodire solitus est. Hic si etiam apoplexiam fortem curare sciuisset, periculum fuisset, ne Iouem cœlo deturbasset, & se in illius subsellium constituisset. Est namque Apoplexia Latinis sideratio dicta morbus epilepsiæ affinis, totius corporis stupor attonitus, ob neruorum cerebri obstructionem à viscosis humoribus, medullari cerebri substantiæ impactis, factus: per quos cum spiritus animalis ad inferna organa defluere non possit, ea sensu, motu & spiratione manifesta priuantur, donec neruorum cerebri oppilatio, virtute illus, aut pharmaci vel cauterij reserata fuerit: tum in quamcunque corporis partem humores à cerebro defluxerint, illius neruos obstruunt ac relaxant: quorum resolutio Græcis ἀπὸ τοῦ λύω, id est resoluo, paralysis, paresis & paraplegia quoque dicitur. Est quoque alius cerebri morbus, dictis valde

Epilepsiæ definitio.

Menecratis Medici fastus. Athen.lib. 7. Dipnos.

Apoplexię definitio.

Paralysis, paresis, & paraplegia, idem.

Cataphora, coma, catalepsis & catochus, quid.

Cari definitio.

valde germanus, Græcis Cataphora, id est, procliuis in grauem somnum impetus: cuius carus, lethargus, coma, catalepsis ac catochus, germanæ sunt sorores. quarum primogenita carus, Latinè veternus & sopor dicta, est frigida & humida anterioris cerebri soporifera affectio, spiratione tamē illæsa, ex pituita vel vini vapore illic coaceruata. Vnde Suidas: κάρος, inquit, ἐστὶ ἡ ἐξ οἰνοποσίας ἐγγινομένη μέθη καὶ καταφορά. id est, Carus est ex vino ebrietas, siue cræpala, & grauis cum mentis impotentia sopor, ægre expergiscibilis, qui in comitialis morbi & febrium exacerbationibus, & craneo, trepano vel ictu depresso, aut iugularibus temporum venis aut musculis coarctatis, coincidere quoque solet.

Lethargi definitio.

Lethargus vero, illius consobrina, est inexpugnabilis & obliuiosa ex frigido cerebri humore vel œdemate somnolentia, cuius febris lenta, & obliuio, sunt inseparabiles pedissequæ: quæ ex diametro phrenitidi repugnat. Has esse genuinos soporis liberos, inexpergiscibilis dormiendi affectio testatur. Reliquum est, vt spuriam illius stirpis sobolem quoque censeamus, in cuius catalogo vtrumque Coma, Catalepsis ac Catochus, non tam ratione quam nomine diuersa numerantur: quæ cum vigilia somni imaginem referunt.

Comatis species & definitio. Gal. lib. 1. Prænot. & lib. 2. prædict. Hipp. & lib. 3. quoque.

Etsi generaliter quæuis præceps in grauem soporem propensio, Coma vel Cataphora dicitur:

Cataphora.

specialiter tamen duæ Comatis species apud Hippocratem reperiuntur: quarum prima κῶμα ἄγρυπνον, id est vigilans sopor dicitur,

Sopor vigilans, catochus & catalepsia, idem.

quem Archigenes & Philippus medici proprie Catochum & Catalepsiam appellauerunt, qui medius est inter phrenesim & lethargum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

morbus, vtriusque particeps: qui ex pituita bili permixta, est soporifera cerebri affectio, in qua æger instar leporis apertis oculis dormit: nec oculis conniuet, sed ἀσκαρδαμύκτως, id est indefesse & torue quemque intueri videtur. Altera vero Comatis species ὑπνῶδες καὶ βαθὺ, id est, profunda & fere narcotica, cum stupore corporis mentis somnolentia & stupor, adeo ægre expergiscibilis, vt capillorum in barba euulsione aut acuum punctura vix excitentur: quali sopore Dionysius ille Heracleotarum tyrannus præpinguis laborasse fertur, à quo nisi acubus punctus excitari non poterat, quas consilio Medicorum pro corporis obœsitate, longitudine diuersas parauerat sibi. Nec mirum. Constat enim sane, omnia animalia obœsa, vt vrsos, glires, vitulos marinos, ob cerebri humiditatem esse somnolenta.

Leporis somnus Pli. lib 11. cap. 37.

De Dionysii obœsitate & somno Athen. lib. 4. Dipnosoph.

Gliris, vrsi, vituli marini sopor.

Dormitis (inquit Martialis) *nimium glires, vituli que marini:*
Nil mirum, si vos crassa Minerua premit.

Hanc Comatis speciem Hippocrates & Galenus sub Cari nomine crebro comprehendunt, quæ singula, ipsissima illorum simia Paulus Ægineta, paucis verbis ita conscripsit: Si autem, inquit pituita bilioso humori in cerebro commixta fuerit, quemadmodum hic sopor causam mixtam, ita quoque appellationem compositam sortitur. ἄγρυπνον γὰρ κῶμα, vigilans sopor appellatur. Si autem in vniuersum cholera præpollet, omni insania vigil phrenitis fit, Si vero pituita exuperat, tum patiens sopore ægre expergiscibili corripitur, quem Medici Galeno antiquiores Catochon & Catalepsiam quoque nominarunt. Et vt res tibi

Paul. Æg. lib. cap. 9. & 10.

tibi clarius innoteſcat, horum differentias Galen. de Locis affectis mira breuitate docet. Atqui, ait, ſolutæ apoplexiæ, creberrime ſuccedere ſolet paralyſis. Sopore vero finito, bona valetudo magna ex parte ſubſequi conſueuit. Fit autem ſopor, auctore Hippocrate, muſculis temporum affectis: præterea in acutis quoque morbis. Inter ſoporem vero & apoplexiam morbus comitialis eſt medius, conuulſionem afferens vniuerſo corpori, ſed in paralyſim non finitur. horum trium morborum frigidus ac craſſus, aut omnino viſcidus humor cauſa eſt: verum & in ſopore & morbo comitiali, ventres cerebri magis, corpus vero cerebri minus; in apoplexia vero vtraque affici ſolent. in Catalepſi vero, & vigilãti ſopore, poſteriora cerebri magis moleſtãtur Quũ vero oſſe terebra perforato medius ventriculus fuerit attritus, ſopor hominem occupat: ſed neque conuulſione, neque difficili facta ſpiratione hæc apoplexiæ, illa morbo comitiali eſt peculiaris. in Catalepſi quoque & vigilanti ſopore ſeruatur ſecundum naturam ſpiratio: verum in ſopore palpebræ clauduntur, in Catalepſi manent apertæ. hæc ille. Si vero ex eodem Galeno differentiam phrenitidos ac lethargiæ addidero, tum nihil te in explicatione horum capitis morborum amplius deſideraturum arbitror. Ait namque in libro de Cauſis pulſuum: Vt phrenitis fit ex humore cholerico: ſic ex phlegmatico lethargus, qui intra ſubſtantiam cerebri naſcitur: phrenitis vero ſubtilem cerebri panniculum, & eius diaphragma occupat. Cæterum confido iam, hæc perplexa finitimorum cerebri morborum no-

Differentiæ morborum capitis, Gal. lib. 4. de Locis affect. cap. 2.

Phrenitidos & lethargi differentia, Gal. lib. 4. de cauſis pulſ.

ratione Hippocratis sollicitarunt, tibi satis fore cognita. Vale.

De Senvm Vigilia. *Epistola* XXVI.

Medicorũ concordiæ præconium. Lib. 1. de Acut. diæta. Causæ, quæ senes somnolentiæ arguunt. Somni definitio, ex lib. 2. de Temp. & lib. Gal. de Locis affectis.

Mens in somno nõ quiescit. Pedum lotio allicit somnum teste Alexan. Aphrod. li. 2. proble. 42.

Senes pituiosi.

QVAM vellem, vos, vt honoris Medicorum rationem haberetis, aliquando altercationis finem facere: non certe illius, quæ scrutandæ veritatis ergo, aut exercendi ingenii causa, in literarum palæstris fit: sed illius obstinatæ contentionis, quæ de re omnib. perspecta aut nullius ponderis, ad ostentationem fit. An nescis, altercando veritatẽ crebro amitti? Medicorum (inquit Galen.) διαφωνία, id est dissensio, iure ignorantiæ suspicionem arguit: συμφωνία vero, id est, concordia, iustam & magnam eruditionis spem pollicetur. Talem de vigilia senum controuersiam inter vestros ortam, ex his rationibus accipio scil. Quum somnus accidat ex venarũ cerebri, à frigidis & humidis cibi, potus, aut pharmaci vaporib. repletione, circa mirabilẽ arteriarum plexum, panniculos cerebri, aut temporum venas, facta: ac præcipue ex spirituũ circa cor & sensuum organa infrigidatione oriatur: tum omnes sensus torpent: sola vero mens nullo obstricta organo, ex somniis quæ fingit futurorũ præsagia, satagit. Vnde Medici rebus frigidis & humidis, lactuca, papauere, tepido dulcis aquæ lauacro, pedum capitisque fomentatione somnum conciliãt. Hinc, quum totũ senile corpus humidis superfluitatib. abundet: horumq; caput, somni domiciliũ, & pulmonem præcipue pituita abũdare, lipposi senũ oculi, stillans ex naribus

rib.coryſa,tuſſis, effluẽs ex ore ſaliua teſtẽtur:ſenes ideo iuuenib. natura calidiorib. eſſe ſomnolentiores cõtendunt. Nã calorem,& quæ calorifica ſunt,vigilias parere affirmant:quale eſt vetus vinum ἄκρατον,id eſt merum,quo cum Grammatici œconomus ſeſe ingurgitaſſet, reliquum vitæ tempus inſomnis tranſegit. Atqui hi toto errant cœlo. Primum quod ſenilis corporis conſtitutio in qua vterque calor humidum radicale depauit, non eſt naturaliter humida, ſed ſicca: id quod atrophia corporis, rugæ, macies, tabes ſiue maraſmus,neruorum quoq; durities indicat. Deinde quod ſenum ſanguis & cerebrũ non dulci phlegmate,ſed ſalſis humoribus ſcateat, quod ſcabies ſicca, alopecia, vitiligo ac cutis prurigo, peculiares ſenum morbi atteſtantur. Salſi nempe & ſeroſi humores in ſenibus,non tantũ ob cutis denſitatem coaceruantur, ſed etiam ob diuturnam concoctionem humorum:quæ teſte Galeno, nõ ſanguinis ἰχὼρ, id eſt ſerum modo, ſed iura quoque carnium & leguminum, quanto diutius coquuntur, tanto ſalſiora reddit. Accedit ad hoc, quod virtus nutritiua benigniores humores in corporis alimoniam inſumit: feculentiores vero & terreſtres ab his ſequeſtrat, qui tandem ex caloris aduſtione ſalem reſipiunt. Hinc ſudor,& vrina,& ipſum mare ſalſa fiunt: quod ob terreſtres exhalationes,& thermarum,ac ſalſi liquoris ex eius littorib. & fundo ſcaturigines, illi permixtas, cęteris aquis & denſius ac põderoſi⁹ ob id exiſtit: pręcipue cũ ſol,(ſub cuius circulo fluctuat) dulciores illius liquores exſuxerit:quo ita denſius fit, vt oua & nauigia onuſta in eo natẽt, quę in flumini-

Ex meri vini potu vigilia.

Ob quas cauſas ſenes ſint vigiles.

Salſedinis cauſa.

De coctione legumi num & carnis hæc clare docet Gal. li. 3. de Naturis alimẽtorum.

De ſudoris & vrinæ ſalſed. hæc Ariſt. Proble. ſectione 2.

De ſalſedine maris Ariſtot. ſect. 23. & li. 2. Mete. cap. 2. Macrob. li. 7. Satur. Lucreti⁹ li. 2. Arrian li. 1. de Euxini ponti nauigatione. Strabo & Plin. eadem.

bus pessum irent. Hinc & pontus Euxinus, quoniam ob influxum Phasidis & aliorum fluminum dulcescit, congelatur, & potabilis fit. Si quis tamen in profundum eius, vt Arrianus ait (εἰ δή τις εἰς βάθος καθῆκεν τὴν κάλπην, ἅλμυρον ἀρύεται) vrnā demiserit, salsum humorē hauriet. Ex his liquet, salsos humores ex terreno humore, à solis æstu & nostri caloris diuturna coctione genitos, esse siccos & calorificos, ac somni naturalis impedimenta. Quum vero his senum corpus ac præcipue caput refertum sit, senes esse adolescentibus somnolentiores, nullus rei medicæ consultus affirmabit. Sed illud fateri cogetur, phlegma salsum in senibus, velut acetum sua acredine, somnum turbare. Ac ne id tibi accidat, vino aquæ momento diluto, ac lactucæ ex acetariis esu, & dulcis aquę temperato lauacro tibi mederi poteris. Veteres quoque somni causa in cœna lactuca postremo vescebantur, quæ nunc appetitus excitandi gratia ex acetariis in principio esus. Vnde Martialis:

De lactuca hæc Athen. li. 2. Dipnosophist.

Claudere quæ cœnas lactuca solebat auorum,
Dic mihi, cur nostras inchoat illa dapes?

Itaque si talem mihi senescenti cœnam condixeris, libenter adero. Vale.

DE VINI CVM SALE ET AQUA MARIS MIXTURA. *Epist.* XXVII.

NVPER quum ab Illustrissimis principibus Palatinis (qui semper non modo Martis celebre, & sed paciferæ Palladis decus fuerunt) in eorum symposium, vnà cum fidis illorum à consiliis ministris accersitus fuissem, & nobis iam

vino

vino ciboque ſaturatis ſecundæ menſæ bellaria offerrentur: tum ego de more antiquorum conuiuii, griphum Theognidis poetæ diſſoluendum propoſui: ἤδη γάρ με κέκληκε θαλάσσιος νεκρὸς οἴκαδε, ζωῷ φθεγγόμενος στόματι. Quod de conchis, inſtar vmbilici orbicularibus, marinæ cochleæ aut limacis teſta, qua veteres pro ſalpinge vtebantur, Theognis ænigmate protulit. Et cum Iohannes Carocalla griphum explicare non poſſet, tum ego in illius cyathum vini, ſalem inieci. id quum cæteri cõuiuæ vidiſſent, me vt hominem temulentum, qui parum ſalis haberet, ac inter tantos principes iſta auderet, torue aſpiciebant. Tum ego: Boni conſulite quæſo, inquam. Nil certe à me temere factum eſt. Primum, quod apud veterum conuiuas non illaudata olim inoleuerit conſuetudo, vt qui griphum propoſitum diſſoluere non poſſet, is poculum ſalſuginis humore mixtum vno exhaurire ſpiritu cogeretur, vt ex Antiphane comico Athenæus his verbis teſtatur: καί τινα κόλασιν ὑπέμενον οἱ μὴ λύσαντες τὸν προτεθέντα γρῖφον. ἔπινον οὗτοι ἅλμην παραμισγομένην τῷ αὑτῶν ποτῷ, καὶ ἔδει προσενέγκασθαι τὸ ποτήριον ἀπνευστί. Quod & ego illi quoque in pœnam ſtatui.

De pœna griphum non ſoluentis, Athen. lib. 10. Heſychius in dictione Griphi.

Deinde ſalem ideo poculo eius inſperſi, quod vinum in eius cyatho mihi videbatur eſſe fæculentum, vt ſal id depuraret: qui non modo ſua grauitate vini fæculentiam in fundum trahit, & à corruptione ac nimia æſtus ebullitione præſeruat, ſed longe quoque ſalubrius quam ſulphur efficit. Vnde Conſtantinus in Gepponico inquit, ἅλες φρυκτοὶ, ἐμβαλλόμενοι, τὸν οἶνον τρέπεσθαι ἐπέχουσι, κωλύουσι δὲ καὶ πέρα τοῦ δέοντος ζέσαι, καὶ ἀφρὸν πλεί-

οὐα ἐπιγίνεσθαι. Imo torcularia quoque marina aqua eluere & irrigare suadet. Proinde Græci ac Romani olim, vt vinum defæcatius, ac etiam delicatius redderent, mustum aqua maris aut muria ad tertias decocta, certa mensura miscebãt, quam Columella libro tertio his verbis docet: Adiiciuntur, inquit, in aquæ dulcis sextarios quinquaginta, salis sextarius, & mellis optimi sextarius vnus. hæc pariter decoqui, & omnem spurcitiam expurgari oportet. deinde cum refrixerit, tum quantumcunque humoris est, tantum in amphora portionem humoris adiici. Quod si vero ager maritimus est, silentibus ventis, de alto quam quietissimo sumenda est aqua, & in tertiam partem decoquenda: tandem musto in cadis aromatibus suffitis admiscenda. Ob hanc vini cum aquæ maris temperaturam, vetus erat adagium Dionysium æquore mergendum: & Poëtæ, delphinos maris beluas Libero patri sacros esse fingebant. Verum Galenus vina generosa in Lesbo & Chio insulis nata, hanc æquoris cum musto mixturam non ferre, libro Methodi duodecimo testatur. Et vina quæ hac mixtura carebant, ἀπαράχυτα Græci nominabant. At si quinquaginta sextariis musti, vnus aquæ maris sextarius admiscebatur, vinum illud ἀνθοσμίαν appellabant. Hæc vina maris temperatura recte curata, caput cræpala non offendunt, ventrem laxant: stomachum tamen vellicant, inflationes commouent, cibi vero concoctionem promouent. At vinum dulce, quod sponte vel prima & leni præli pondere ex vuis in torculari prælo substratis, in lacum defluit, Mitylenæi & Græci Prodro-

Muriæ decoctio. Eadem M. Cato de re Rust. cap. 104. & 105.

Dionysium æquore mergẽdum prouerb. Delphini Baccho dicati.

Vina apartachyta. Gal. lib. 4. de compos. medic. generalium. & 12. Methodi.

De anthosmiæ vino, Athen. lib. 1. Dipnosoph.

dromon,& *Protopon, id eſt, vt Heſychius exponit, περὶ τοῦ γλεύκους τὸ πρόρρυμα, primum ante muſtum vini vuarum profluuium, appellant: quale delicatiſſimum in Noua Palatinatus ciuitate conficitur. quod Columella muſtum lixiuium nominauit, apta ſcilicet ſimilitudinis ratione. Nam vt lixiuium per madidum in colo cinerem deſtillat: ſic pariter liquorem vuarum in torculari de botris prælo ſubiectis ſponte aut leni preſſura primo effluentem, quod reliquum muſtum anteuertat, πρόδρομον id eſt præcurſorem, & πρότροπον dixerunt: & non id generis dulce vinum, quod tertia tãtum parte, vel dimidia vini per decoctionem derelicta conſtat, à Latinis *a* ſapa, ſiue defrutum dicta: non protropion, vt Montegnana medicus in conſilio de Dyſuria inepte ſentit, dixerunt. Hæc tu vina, ſi corporis maciem curare voles, liberius quam ſalſilagine macerata potare poteris: & abſtinere *b* à deuteriis vinis, quæ de ſecundaria ex acinis vuarum aqua maceratis colatura conficiebantur, à Romanis lora, à Græciæ vulgo thamna dicebantur, quæ auctore Dioſcoride fiebant ex vinaceis, vnde triginta vini cadi expreſſi fuerant, aquæ cadis tribus mixtis, ſimul calcatis: quodque expreſſum erat, ad tertias decoquebatur, & ſingulis decocti eius vini congiis ſalis ſextarii duo admiſcebantur, & poſt hyemem in dolia diffundebantur, ac potimum fiebat, & dicebatur. id quod Galenus lib. de Alimentis ſecundo, Conſtantinus in Geoponico, ſine ſalis additione conficere docent. Hoc vino æſtate choleræ ebullitionem, & ſitim, ſedare poteris: quod te latere nolui. Vale.

* De vino protropo & dulci Columella lib. 13. cap. 28. lixiuium appellat Athen. quoque. lib. 1. Dipnoſ.

Vinum prodromum, *beer VVein zu der Neuſtath.*

a De ſapa & defruto Columella lib. 13. & Dioſcor. lib. 5.

Barth. Montegnanæ error. Vina dulcia corpus impinguant.

b De vino deuterio, id eſt lora, thamna, Dioſ. lib. 5. cap. 6. Gal. de alim. lib. 2. Conſt. lib. 6. copioſe.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

DE MARIS SALSEDINE, ET *ſalis pinguedine. Epiſt.* XXVIII.

LITERIS tuis affirmaſti, me pleraque obſcura de maris & ſalis cum vino mixtura, medicorum loca, proxima epiſtola illuſtraſſe. Verum quam ob cauſam ſale muſtum fiat defæcatius, néque quod ſalis liquor vini fæculentiam ei implicitam ſua terreſtri grauitate in fundum cadi velut hypoſtaſim trahat, id non omnibus probari: quũ ſal ob ſuam pinguedinem potius enatare, quam ſubſidere debeat. Eius pinguedinem aqua marina clare docet, quæ flámmæ inſperſa, non tam eam extinguit, quam pariter incenditur: pinguedine eius alimoniam igni ſuppeditante, ob quam nec ſordes veſtium aut corporum abluit. Vnde Nauſicaa, Alcinoi regis Phæacum filia, quamuis mare paterna vrbis mœnia allueret, veſtes tamen ſuas, & Vlyſſem naufragum ſpuma æquoris madentem, non æquoris aqua, ſed flumine abluere iuſſit ancillas. Proinde Homerus, vates arcanorum naturæ conſcius, ita cecinit Odyſſeæ ζ.

Rationis ob quam ſal vinum deputat, confutatio. Pinguedo ſalis probatur Ariſt. in probl. ſect. 23. Idem teſtantur Ariſt. lib. 2. Meteo. Macrob. lib. 7. Sat. Plin. lib. 2.

αὐτὰρ ὁ ἐκ ποταμοῦ χρόα νίζετο δῖος Ὀδυσσεὺς
ἅλμην, ἥ οἱ νῶτα καὶ εὐρέας ἄμπεχεν ὤμους,
ἐκ κεφαλῆς δ' ἔσμηχεν ἁλὸς χνόον ἀτρυγέτοιο.

Vlyſſes, inquit, naufragus, & nudus, in littora Phæacum eiectus, ex flumine maris ſalſilaginem de corpore abluit, quæ dorſum & latos eius exaſperauit humeros, & à capite maris abſterſit ſpumam. Cæterum hi quam parum naturas rerum exploratas habeant, vel ex hoc coniicere potes, quod ignorant, corpora non ratione pon-

Aduerſæ opinionis confutatio. Corpora non ob grauitatẽ, ſed terreſtreitatem ſubmergi.

ponderis, aut leuitatis, natare vel ſubſidere: ſed pro elementorum, ex quibus conſtant, proportione, & dominio, locum inter elementa petere. Vnde paruus ſcrupulus ob terreã & compactam lapidis ſubſtantiam in flumine ſubſidet: in quo ingens trabs lignea, ob aeream eius & poroſam ſubſtantiam ſupernatat. Sic paruulus ſalis grumus, quiã plus terra quam aeris participat, in vino vel aqua ſubſidet: quum vter oleo plenus emergat. Nec ſal tantum, vt Ariſtoteles refert, frigore & humore diſſoluitur, & calido ac ſicco cogitur: imo calido & humido quoque eliqueſcit. Nam ſi ſalem raphano inſperſeris: aut raphani, qui natura calidus & humidus eſt, fruſta, ſalis aceruo indideris, ſal totus liqueſcet. Quare ne ſal tuum (vt illorum qui illud ob pinguedinem ſupernatare credunt) infatuetur, ſalis naturam diligenter explorato: quo melius omnibus aromatibus tua cibaria condies, & ventriculo cibum faſtidienti ſubuenies. quod & columbæ natura duce nouerunt, quæ vt languentem pipionum ſtomachum excitent, ſalem, aut terram quæ ſalem ſapiat, illis in os ingerunt. Vale.

Ligna cur in aqua ſupereminent.

Error Ariſtotelis in ſecundo Meteor.

Sal raphano liqueſcit.

Sal faſtidium ſtomachi tollit. quod columbæ quoque nouerunt.

DE SALVBRIORE POculorum materia. *Epiſtola vigeſimanona.*

NVPER dum Saturnalia de more veterum accerſitis amicis celebrares, vt conuiuæ Baccho libarent, variis poculis menſam adornabas: in quibus ſpectandis, non tam fabrorum induſtria, quam materiæ varietas, ex qua confecta erant,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

De corneis veterum ac regum poculis, Athen. li. 11. Dipnosoph.

omnibus admirationi fuit. Tum quærebatur, quę poculorum materia esset salubrior? Tunc ego, ne asymbolus conuiuio interfuisse viderer: id me ex veterum scriptis, paucis declaraturum pollicebar: antiquissimaque veterum pocula ῥυτὰ dicta, fuisse boum cornua. hinc ἀπὸ τοῦ κέρατος, id est cornu, crater: & vinum aqua miscere, κεράσαι veteres dicebant. Vnde Theopompus, apud Pæonas boues tam magna gestare cornua ait, quæ tribus aut quatuor vini sextariis vix adimplerentur, quorum reges & proceres ex his pocula conficerent, eorumque labra argento & auro obducerent. Regum namque pocula olim fuisse cornea, etiam Philostratus in libro de vita Apollonii Tyanæi testatur. Esse autem in vicinis Phasidos fluuii asinos, qui vnum in fronte cornu haberent, quo cum elephantis ferociter pugnant. ex illorum cornibus Indi pocula conficiunt: asseruntque, quicunque ex tali poculo biberit, eo die nullo morbo, nec vulneris dolore, aut ignis flamma offendi, nec veneno intoxicari posse. Hoc vero animal non rhinocerota, cui vnum ex naribus prominet cornu, sed monocerota Plinius appellat, vnicornes Indiæ boues: quales duos viuos Sultano ex Æthiopia muneri missos, ac circa templum Mechæ septis inclusos, Ludouicus Rom. patricius vel nostra adhuc ætate se vidisse gloriatur.

Regum Indiæ ex cornu monocerotis pocula Philostr. lib. 3. de vita Apolloni.

De virib. eyngehorns.

Cornu monocerotis venenomederi.

Ceruini cornu vires. Pli. lib. 8. cap. 22. Virgil. in Georg.

Varius cornuum in medic. vsus Gal.

At non solum monocerotis cornua, sed ceruorum quoq;, contra virus esse efficacia, experimēto cōstat, quorum nidore fugantur serpentes: & scobe eorum, vermes infantium enecantur. Non temere igitur veterum Medicorū instrumenta cor-

nea erant: cornibus liquores mensurabant: cornibus in scarificatione pro cucurbitulis, modo ex auricalco vel vitro conflatis vtebantur: cornibus clysteria, teste Galeno, administrabant. Et si ex læuigatis ceruorum cornibus, quum monocerotis desunt, pocula conficerentur, ea non improbarē. At vasis & simulacris quoque fictilibus, quæ plastes ex terra Samia finxerat, vsque ad Macedonū tempora tam in sacris quam in conuiuiis Græci & Romani vtebantur: nec aliis vasis Numa Pompilius diis litabat, quam (vt Cicero refert) fictilibus vrnulis capedunculis ac sypullis, quæ erant vasa fictilia, quibus in sacrificiis sacerdotes diis prælibabant. Ex fictilibus quoque tam Romani consules, quam aliarum gentium reges & cœnabant & bibebant. *Fama est* (inquit Ausonius) *fictilibus cœnasse Agathoclea regem*: qui ex plaste Syracusanorū rex designatus, noluit pocula quæ ipse olim ex luto finxerat, aspernari. Plin. quoque refert, Catū Elicium, cum Ætolorū legati ei ex fictilibus prandenti vasa argentea obtulissent, ea non acceptasse. Et tantus consul & victor, vsque ad supremum vitæ diem nec plura quam duo habuit argenti pocula, quæ L. Paulus socer ei ob virtutem, deuicto Perseo rege, donauerat. Nec vsum fictilium, vt insalubrem repudio: modo non sint ex terra palustri quæ putrilaginem oleat, aut mineris participet, sed ex terra pingui & spissa, quæ ignis in fornace coctura lapidescit, cōfecta: qualia sunt in Hispaniis Valentiana, in Germaniis Coloniensia, valde oportuna pharmacopolis (ad seruandos liquores, electuria & eclegmata) vasa. Verum in his eligen-

lib. 1. & 2. de Composit. medica. & li. 13. Methodi Athen. lib. 6. Diposo. Plin. 35. cap. 12. Cicero in Paradox. & lib. 2 de Nat. deor. Iuuenal. Sat. 6. Liu. libro. 1.

Plin. lib. 33. cap. 11.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

dis id tibi maxime proderit, quod, vt diuus Hieronymus ait, calix & vrceolus fictilis probantur prius, quam emuntur: sola vxor non ostenditur, ne antea displiceat, quam ducatur. quare empturus fictilia, si vinum infusum, saporem aut colorem mutauerit, vel terram resipit, illa quoque facilius quam vxorem semel ductam repudiare poteris. Quod si ita exacte concocta & præparata fuerint, tum minus admirabor Vitruuium, vasa fictilia melius saporis integritatem quam argentea retinere & conseruare affirmantem. At dum sobrietas & frugalitas ab antiquorum conuictu non exulabant, tum catinus & scyphus ac cissybium, ex ligno confecta pocula, in censu vasorum nobilium quoque erant. Cuius frugalitatis præclarum specimen de se M. Curius Samnitibus præbuit, qui in agresti sedens scamno, dum ex ligneo catino suis tostis vesceretur rapis, Samnitium legatis ingens auri pondus offerentibus: Narrate (inquit) vestris, M. Curium malle locupletibus imperare, quam ditescere: atque istud vt preciosum, ita malo hominum excogitatum munus refertote: & mementote, me nec acie vinci, nec pecunia corrumpi posse. Erat sane catinus vulgare vas escarium, quo etiam Romani tempore Numæ Pompilii vtebantur. Vnde Iuuenalis ait:

Vitru. li. Archit. 8. cap. 7.

Plutarh. in eius vita. Valer. lib. 4. cap. 389.

Catinus quid. Satyra sexta.

--------------aut quis
Simpullum ridere Numæ, nigrumque catinum,
Et Vaticano fragiles de monte patellas
Ausus erat? ------

Athen. lib. 11 copiose.

Certe nemo. In Vaticano autem Romanæ vrbis colle optima conficiebantur fictilia. Erat quoque

que Cissybium Græcorum ex ligno hederæ poculum, cuius meminit Homerus Odysseæ 1.

Κισσύβιον μετὰ χερσὶν ἔχων μέλανος οἴνοιο.

Tale ex hedera poculum gemina ratione conuiuia decere arbitror. Primum, quod hedera vini temulentiam suo frigore arcere creditur: & ob id Corybantes cornigeri Bacchi sacerdotes, hedera coronabantur. Deinde quod cauponum fraudes, qui vinum aqua miscent, eo poculo deprehenduntur. Nam, teste Catone, si vinum lymphatum in vas hederaceum effunditur, tum vinũ per poros resudat & effluit, aqua vero ob grossiorem vino substantiam remanet. Certe præclaras medendi vires plerisque lignis inesse, vt thamarisco & fraxino, nouerunt medici omnes: quorum hoc venenis & calculo, illud vero spleni obstructo pręclare medetur. Quare ligneos ex his cõpactos calices non improbo. Ex ligno quoque Guaiaco pocula torno excauata libens admitto. Sed cum Asia & Alexandria deuicta Romanorum opes creuissent, mollisque Græcorum luxus Roman. grauitatem eneruasset, tum quoque repudiatis fictilibus & ex ligno poculis, vestium & poculorum, ex ære Corinthio, crystallis & murrha, luxuria Romę inualuit. sunt enim myrrhina pocula, ex murrha gemma sculpta, quæ præcipue in Carmania, ex humore sub terra solis æstu concreto, velut lyncurium, coalescit: quæ non splẽdet, sed purpureis & coruscis in candore maculis versicolor, velut murena piscis nitet, quam ob id Cassius iurisconsultus inter gemmas non computat. At ex ea cęlata pocula vini saporem fouere, Martialis tradit:

M. Cato de Re rust. cap. 110.

Ex fraxino & thamarisco pocula.

Plin. lib. 33. cap. 1.

Murrha est lapis Chalcedonius, inde myrrhina fiebant pocula.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

Si calidum potas, ardenti murrha phalerno
Conuenit, & melior fit ſapor inde mero.

Laudatur Auguſtus Cæſar, quod capta Alexandria, ex regia ſupellectile nil, præter vnum myrrhinum calicem, retinuerit. Cryſtallina quoque vaſa, ex cryſtalli glacie, hyberno frigore ſub niuibus intra rupes concreta, ſculpta in deliciis habebantur: quibus noſtra ex vitro conflata pocula, in cenſu proxima ſunt. quæ eo nomine ſunt metallicis ſalubriora, quod nulla ſulphuris aut argēti, plumbi, ac ceruſæ virulentia participent: & ſuo congenito frigore, ſaporem vini quauis niue & glacie melius conſeruent. At quando cum diuitiis amor quoque argenti & auri creuit, & auri ſacra fames pectora hominum obſederat, tum primum, quamuis ſero, ſalubriora ex figulari terra lignis & vitro pocula metallicis ceſſerunt. Nam vaſa Corinthiaca, χαλκώματα dicta, tum primum ex ære fieri cœperunt, cum Corintho à L. Mummio deuaſtata incendio, ſimulachra ex omnifariis æris, argenti & auri metallis conflata, in vnam maſſam confluxiſſent. Gyges vero, primus Lydorum rex, templum Apollinis Delphici ex argento & auro donariis decorauit: Gorgias Leontinus orator, primus hominum auream ſtatuam, & ſolidam ſibi Delphis in templo collocauit. Ac tam rarus erat tum auri & argenteæ ſupellectilis quoque vſus, vt Fabricius Romanus, imperatores plus quam vnam ex argento pateram & ſalinum habere vetuerit. Vnde Duris ille Samius refert, Philippum magni regis Alexandri patrem, vnicam tantum ex auro phialam habuiſſe, quam noctu ſub puluinari

Plin. libr. 34. cap. 2.

Hæc Athenæus 6. Dipnoſo.

Plin. libr. 33. cap. 4.

uinari celare ſolitus eſſet. At poſt tempora Crœſi & Maſſaniſſæ, tantus in tota Europa argenti & auri inoleuit vſus, vt nihil in conuiuiis magnificentius haberetur, quam pleno ſeſe auro proluere: & Poppęa Neronis coniux ſoleas iumentis ſuis aureas indueret: tẽpla, triclinia, ac mulierum colla, & hoſtiarum cornua, auro fulgerent. Ante hæc tempora, & auri vſum, ex æreis poculis diis libabant, & bibebant: eorum quoque repoſitoria χαλκοθήκας appellabant. Herodotus Ægyptiorum ſacerdotes ex æreis tantum poculis bibiſſe, auctor eſt. At quum æs æruginem, ſtomacho infeſtum virus, facile (præcipue ſi vino vel aceto irrigatum fuerit) contrahat, aurea pocula mihi magis cordi forent, quum id corroborare & exhilare tradatur. At poculũ ex electro naturali, quod auro & quinta eius argenti parte conſtat, conflatum, quia ſtridore, & maculoſo in ſuperficie interna arcu, quo nitor eius obſoleſcit, virus infuſum prodit, cæteris etiam ex auro obrizo metallicis poculis præferrem, & fictilia quoque Æginetis relinquerem, quos Herodotus tantum ἐκ χυτείων ἐπιχωρίων πίνειν, id eſt, ex vrceolis aut ollis in Ægina factis bibere tradit. Eſt & aliud aurei poculi genus, ictericis valde ſalubre, erythrodani radicis, quam rubeam vocant, decoctũ, quod potum, aureum regii morbi colorem emendat, aureum ab antiquis medicis poculum dicebatur.

Plin. lib. 33. cap. 11.

Poculorũ ex ære vſus.

Lib. 2.

Pollux li. 6. cap. 16.

Plin. libr. 24. cap. 3.

Quod cum non magni conſtet, Petro Cyglerio meo nomine donare poteris. Vale.

De CRÆPALA, SIVE EX MERO *Cephalalgia. Epistola* XXX.

PRÆCLARAS mihi egesti gratias, mi Cygleri, quod aureo erythrodani poculo te donauerim: quod quantum sanitas diuitias antecellit, tãtum tibi omni tua supellectile charius esse affirmas. Quod si mihi quoque aliud esset populum, quod æque ex mero cræpalæ, ac illud ictericiæ, mederi posset: id multis sestertiis in aula principum pluris venire posse, recte mones. At certe non est mihi huiusmodi poculum, quo & ipse aliquando egeo, venale: sed quale sit, te pro veteri nostra amicitia recte docebo. Erat Cothon fictile Laconibus poculum: vnde κωθωνίσαι, id est, inebriari, Lacones dicebant. Qua ratione verò id citra animi & corporis offensam commode fieret, Mnesitheus Atheniensis medicus, in epistola sua de Cothonismo, docet. Et ne illius consilium Græcæ linguæ imperitis pariat fastidium, id Latine explicabo. Accidit autem (inquit) vt illorum qui se plurimo mero ingurgitant, corpus & anima grauiter offendatur. Verum quodam dierum interuallo inebriari, videtur mihi corpus expurgare, & animum recreare. Coaceruantur enim in nobis ex quotidiana potatione quædam humorum acredines, quarum opportunissimus est per vrinam exitus, & purgatio per compotationem maxime competit. abluitur enim vino corpus, quod est calidum & humidum. & vrina, quæ de nobis colatur, acuta est: nam & fullones cum ea vestimenta abluunt. Tria vero tibi compotanti erunt cauenda: Ne malum vinum

De cræpala vide Galen. lib. 5. Aphor. 5. Suidam. & Hesychium.

Athen. lib. 11. Dipnosoph.

Cothonismum copiose describit Iul. Pollux li. 6. c. 18.

Compotationis commoda. Athen. lib. 2. Fullones vrina vestes purgant.

num pendulumve bibas, neque merum non mixtum: neque te in compotatione bellariis secundæ mensæ repleas: ac cũ satis te vino impleueris, ne dormias priusquam euomueris: post vomitum vero parum lotus, quiesce. Quod si te non sufficienter euacuare poteris, tum plurimo calidæ aquæ vtaris lauacro. Accipis ne iam ex antiquissimo medico Mnesitheo, quo moderamine Lacones Cothone poculo vtebantur: & quod cothonismo corpus per vrinam & vomitum expurgatur: animus quoque φιλοτησίας poculo exhilaretur. Deinde si quis dulcedine vini inescatus, plus æquo biberit, qua ratione temulentia & cræpala curetur. nempe cum vigilia vapores vini dissipat, somnus verò his caput replet, ne temulentus dormiat, priùsquam euomuerit. Nec stomachus humorum corporis saburram commodius, quam repletus, exonerare potest. Vnde præter Galenum & Auicennam veteres medici inter salubria conseruandæ sanitatis præcepta, quouis mense alii semel tantum, alii bis vomere constituerunt. Nec stomachus bellariis, quæ sua dulcedine & viscositate epar infarciunt, est onerandus: nisi amygdala amara, aut poma cotonea vel cestiana, aut oua tosta coriandro aspersa fuerint. Galenus quoque ad concoquendam calidæ aquæ fotu cruditatem, temulentos altero die lauare, & à balneo capessere somnum iubet. ad quos Lacones speciale lauacrum sudatorium tepidario, vt Vitruuius refert, coniunctum, ac Laconicum dictum, constructum habebant, cuius Columella in prologo his verbis meminit: Mox deinde vt apti

De curanda ebrietatis ratione Galen. de composit. med. in gener. lib. 2. & de facile parabilibus. & lib. 2. de Med. se. loca & Rasis ad Almãs. lib. 5. cap. 74. & Macrob. li. 7. Saturn.

Quouis mense semel vomendum. Gal. lib. 4. de Vtil. par. & Auic. 4. fen. primi capitis.

Libr. 5. ca. 2. & 10.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

veniamus ad ganeas , quotidianam cruditatem Laconicis excoquimus , & exusto sudore sitim quærimus. Non tamen in quauis Cephalæa lauacris vti Galenus suadet: sed quando caput citra febrim incalescit, tum lauare, & à balneo vesci lactucis, ac sorbere ptisanam præcipit. quando vero à putridis in ventriculo humoribus, flatulenti vapores ad caput exhalant, ac vertiginem commouent, tum balnei vsum penitus dissuadet. Frons quoque hederæ succo irrigata, & folia brassicæ aqua rosarum madida, capiti applicata, ex vino cephalalgiæ medentur. Tantum enim est brassicæ cum vino dissidium, vt vites iuxta consitæ non coalescant: vnde eius comestio ebrietatem arcere creditur. & ideo Ægyptii, inquit Suidas, ante alia fercula brassicam coctam edebant, & primum in symposiis ex eius olere ferculum fiebat. Merito autem eandem vim quoque raphano tribuunt qui brassicam Græce κράμβην & raphanum dici; nostram vero radiculam, qua vescimur, ab Atheniensibus ῥαφανίδα nominari ignorant. Tu igitur ne abstemius viuas, hac ratione vini incommodis obuiam ire poteris. Vale.

Suidas in dict. κράμβη, & Athenæus libro 1. Dipn. Galen. lib. Comp. medic. sec. loca. Gal. li. 2. de Alimentis ca. de brassica.

DE FRIGIDÆ POTV Epistola XXXI.

Qui Medici frigidæ potum docuerint. Pli. lib. 26. cap. 3.

QVAM efficaces sint gulæ voluptates, vel ex hoc coniicere potes, quod pleræque gentes & hydropotæ plus ob frigus, aquam & niuem, quam vinum deorum nectar affectarunt: sed non pari ratione. nam hi voluptatis gratia ob frigus arte paratum, aquam vino prætulerunt. alii religionis

gionis ergò abstemij vixerunt vt perfida Iudæorum gens, ex lege Mosaica: & Thraces, illius ex Machometis constitutione æmuli, vino abstinēt.

Iudæi & Turcæ abstemii.

& Herodotus reges Persarum tantum aquam Coaspis fluuij potare tradit, quam peregre profecturi, prius probe decoctam ac vasis argenteis exceptam, in aurigis etiam ad venationem secum deferebant. Aquam quoque Nili inter regia munera adeo in deliciis habuerunt, vt Philadelphus eam ex Ægypto Berenici filiæ quæ Antiocho nupserat, in Syriam dono miserit. Et ne præcordia mero nimis incalescerent, caput aggrauaretur, aut frigus aquæ interna viscera oblæderet, Melampos primum aquam vino æquali miscere pondere docuit. vnde Hermes Aristophanis in Pluto exclamat: οἴμοι δ' κύλικος, ἴσον ἴσῳ κεκεραμένης.

De rege Persarum, & hydropotis, hæc Athen. libro 2. Dip.

& Hippocrates: Halyce, inquit, (id est, anxietudo) oscitatio, & horror, (si adsint) vinum æquale æquali potum, soluit ægritudinem. Quid multis? ne vlla potandi illecebra deesset, Alexandrini à Protagoride edocti, aquam singulari industria infrigidabant, qui aquam in testaceis vasis, interdiu sub aprico solis æstu calefacientes, aut eius terrestrem cruditatem ignis calore concoquentes, noctu in malo nauis aut fenestris ædium altioribus, ætheris frigori exponebant: mane vero, antequam sol illuxerat, subducta eius fæculenta hypostasi, puriorem aquæ partem vt salubriorem, in fictilibus hydreis, aqua aspersis, & pampini foliis aut lactucæ coopertis, sub paleas reponebant. Et nequid ad gelida ganeæ pocula deesset, niues ad æstatem vsque in subterraneis fossis, quernis frondi-

Lib. 7. apho. 56.

Gal. in 4. sexti libr. Epid. commentario. Athen. lib. 3. Dipnosoph.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

bus aut palea coopertas: Græcorum & Romanorum luxuria conseruare docuit. Vnde diuus Augustinus libro de Ciuitate Dei primo: Quis dedit, inquit, paleæ tam frigidam vim, vt obrutas niues seruet? vel tam feruidam, vt poma immatura maturet? Hinc Alexander ille magnus, dum præclaram Indorum ciuitatem Petram obsideret, triginta subterraneas scrobes effodit, quas niue ad infrigidanda militum pocula adimpleuerat. ita luxuria potus, commenta est reponendæ niuis officinas. Nam seruatur, ait Plinius, algor æstibus, excogitaturque vt alienis mensib. nix algeat. Heliogabalus quoque Romanorum imperator, in viridario domus suæ montem excauit, in quem hybernas niues & glaciem ad æstus refrigerium reconderet. Sed ante eū Nero, crudelis Romanæ vrbis pernicies, excogitauit decoquere aquam, vitroque demissam in niuem refrigerare, & in piscinis niue refrigeratis sub Caniculæ æstu lauare. Nec niuis algore tum cōtentabantur: sed eius aquam, per vas ex lapide velut pumice porosum bibere, ingeniosa sitis illecebra Romanos & Græcos docuit, quod colum niuarium appellabant, Vnde Martialis inquit:

Ael. Lampridius in eius vita. Plin. lib. 30. cap. 3. & Suetonius in eius vita.

Epigram. lib. 14.

Non potare niuem, sed aquam potare rigentem
De niue, commenta est ingeniosa sitis.

Has niuis delicias & refrigeria diu ante Romanorū reges & imperatores Gręci vsurparunt, quorū veteris comœdiæ auctor Stratis inquit, οἶνον γὰρ πίνειν ψυχόμενον ἐν τῷ φρέατι, χιόνι μεμιγμένον: id est, bibere vinum in puteo fontis refrigeratum, niue mixtum. Et quamuis ad curandos æstuātes ventriculi

triculi affectus, hanc plurimum conferre, Galenus in Methodo sua prædicet (dum; Vidisti, inquit, tu quosdam die vno, at potius hora, eos frigida potione leuatos, quorum aliis non modo recentem fontis aquam, sed etiam quæ esset niue refrigerata, dedi, veluti Romæ præparare solent, præcalefacientes primum; quam aquæ præparationem bis coctam appellant) hanc tamen frigidæ potionem idem Galenus in libello de Boni & mali succi alimentis, & de Renum affectibus eisdem verbis testatur, adolescentibus primum insensilem, sed morbidam tamen, in præcordiis alterationem parere: & inde ingrauescente ætate affectus in articulis, neruis visceribus, incurabiles afferre. Quare vt ab hac tibi temperes, fideliter tibi suadeo, ac quicquid veteres de niue scripserunt, id de crystallo & glacie, & sale, nitro vere quoque dici putato. quam niuem etiam nostris temporibus, ad vini refrigerium, Schlesitæ, Bohemi, Hungari, & Moraui in subterraneis scrobibus recondunt. Verum qua hanc stomacho obesse, ac illius villos relaxare, ex vitiata deglutitione vidi & sensi, illius vsum fastidiui, & dissuasi. Et data optione, mallem cum Nomadibus galactopotis, & Philino, lac bibere, quem Aristoteles & Theophrastus in tota vita, nec alio potu aut cibo quam lacte saturatum vixisse perhibent. Proinde quoniam viscera tua facile flatu intumescant, ab aquæ potu tibi caueto Vale.

Obscurus Galeni ex 7. Methodi locus illustratur.

Aquæ niuis incommoda.

Glacie in æstate potus refrigeratio.

Athe. li. 2. de Nomadibus. Strabo & Plin. eadem.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

De Falsa Erysipelatis Cura. *Epistola* XXXII.

Empiricos latronib. peiores, Galenus in libello de Prænotione, & li. 1. Prognost. testatur.

GAvisus eras, non tam meo, quam ægrorum nomine, quod meam curandi ægros operam generosis Rheni Comitibus Palatinis, illustrissimis Bauariæ principibus locassem. Primũ, quod terram incultam, cum ea quæ esset vino salubri & frumento fœcunda ac populosa, commutassem: deinde, quod mea opera & recta curandi ægros methodo, accolas Rheni ab empiricorum tyrannide, quos Galenus recte latronibus comparat, & à Iudæorum impostura me vindicaturum sperasses. At mi germane frater, quam ægre id fieri possit, rationes inexpugnabiles in prima epistola accepisti. Nam vt terra lætis fœcunda segetibus, tribulos, vrticas, lolium & carduos parit, quæ etiamsi eruncaueris repullulãt: ita Rhenus inter præclara medicorum ingenia, nullis secunda, fraudulenta quoque parturit, quæ magistratus indulgentia alit & tuetur. hæc vt cardui lætas segetes, ita illa fraudibus, adulatione optima quoque ingenia opprimunt. Quæ enim ciuitas, quis denique pagus, imperitissimum in re medica empiricum, λογίαβον garrulum, perfidum Iudæum, aut parrochianum totius Philosophiæ ignarum apostatam, non alit? quibus, vt feli cũ muribus captis, ita illis cum vita ægrotantium colludere impune licet: non sanguinem tantum cum vita: sed pecuniam quoque, qua paupercula vna cum liberis vxor alenda erat, emungere his permittitur. Hoc certe est præter boni pastori officium, non tondere & pascere, sed deglu

bere

bere pecus: cuius ſanguinem innocentem Deus, iuſtus ſcelerum vindex, ab auaris illorum manibus aliquando eripiet. Verum ne tu omnino ſpe fruſtreris, quam falſam curandæ eryſipelatis methodum Iudæi, & illorum aſſeclæ empirici, in locis, Rheno finitimis inſtituerint, paucis indicabo. Nam ſi qua etiam citra febrem, vel ſanguinis ebullitionem cholerici, puſtula vel macula rubea in aliquo corporis membro, præcipue in capite, temporibus, crure eruperit, id eryſipelam eſſe exclamant: ac miſeris ægris omni humectatione & lotione interdicunt. quo fit, vt magni nominis proceres neque caput aut barbam in viginti annis lauerint, nec ægri ſordes manuum abluere audeant. Vide quæſo, quomodo falſa opinio rationẽ captiuam ducit. Quare vt illorũ temeritatẽ agnoſcere poſſis, ſcito eryſipelas Latinis ſacrum ignem dici: qua diuum Anthonium, qui incendiis præeſſe creditur, eos qui eius numen non reuerentur, affligere arbitrantur: & quia eius imago, & quicquid donariorum vel porcorum illi conſecratum fuerit, campanulis inſignitur, accidit, vt hic quoque morbus à Germanis glockfeuer, & ob rubeum affecti loci colorem, das rothlauf appelletur. Hic ſane morbus eryſipelas eſt feruens, raro citra febrem ephemeram, ſanguinis cholerici in epate & viſceribus ebullitio: in qua cholera flaua, naturæ viribus à ſanguine bono ſequeſtrata, per inguina, epatis emunctoria, ad crura defluit, & protruditur: vel ad collum, caput, faciem & pectus, ſed cum maiori periculo, regurgitat: & non raro vulnera quoque obſidere ſolet. Quare vt phlegmon ſanguineæ, ſic

Glockfeuer vnd rothlauff. Germanice.

Eryſipelatis definit. Gal. lib. 14. Methodi. & lib. 2. ad Glaucõ. Paulus li. 4. ca. 21.

Erysipelata definit Gal. lib. 14. Methodi. & lib. 2. ad Glauco. Paulus li. 4. cap. 21.

erysipelas biliosæ fluxionis soboles: quæ inter vtranque cutem citra subiectæ carnis offensam diffusa, erysipelas purum appellatur. Si vero bilis flauæ crassior & acrior substantia, supremam corporis cuticulam, quam Græci epidermida vocant, & subiectam illi carnem exulcerauerit: tum erysipelas quoq;, sed nothum, aut herpes illi affinis dici potest. Ex his, ô germane frater, te satis intelligere arbitror, vtrumque phlegmonis & erysipelatis morbum, esse, præter solutionem continui, ex repletione abscessus calidos. Quare vtrumque per venæ sectionem, aut pharmaca cholagoga, euacuationem causæ antecedẽtis exigere, ac causæ coniunctę, per eum qui sensum fugit halitum, digestionẽ, ac loci affecti & feruentis choleræ cum resolutione refrigerationem postulare. At quoniam, vt Galenus ait, erysipelas non quantitate modo affligit: sed etiam ex vehementi inflammatione ac qualitate sicca excruciat: quare ipsum ampliorem refrigerationem & humectationẽ quam phlegmonem, requirere: proinde Hippocrates, Galenus, Auicenna, Paulus & Aetius, medicorum coryphæi, erysipelas curaturi post vacuationes rite factas, fomentationes ex succis vel decocto solatri, lactucæ, semperuiui, vmbilico Veneris, aut emplastra ex psyllii mucilagine ac lente palustri cum oleo Omphacino confecta applicuerunt, donec rubeus erysipelatis color liuescere, vel obfuscari videretur. postea emplastra quæ temperato calore materiam impactam discuterent, ex aqua marina vel muria, & ὠμηλύσει, id est farina ordei aut polentæ composita, applicabant: in principio tamen

De cura erysipelatis Gal. lib. 13. & 14. Methodi. ad Glauc. lib. 2. de comp. medic. general. libro 1. & de simpl. medic. lib. 3. Paulus li. 4. ca. 21.

exacerbationis, ne bilis efferueſcentis fluxus ſiſteretur, & ad aliquod viſcus internum principale regereretur, à frigidis, humectantibus, apocruſticis, penitus abſtinuerunt, præcipue circa emunctoria, applicare. Id quũ nequiſſimi pauperũ & ægrorũ expilatores Iudęi, agyrtæ & aliptę nõ intelligant, qua ratione id veteres medici ſtatuerint, & cauerint: omnibus vel ſemel eryſipelate affectis, per omnem ætatem humectatione, lauacris, capitis quoque lotione interdicunt: quo fit, vt à ſordibus corporum poris obſtructis, corpus per inſenſilem exhalationem non expurgetur, ſanguinem putreſcere, corpus pſora, vitiligine ac omnifariis ſcabie puſtulis conſpurcari cõtingat. Sed hos nebulones λογιάβους, qui ob turpe & ville lucrum animam proſtituunt, miſſum faciamus. Vadant igitur εἰς κόρακας & ad alteram eryſipelatis ſpeciem, prædictis longe pernicioſiorem, Galeno & aliis Arabum medicis vel non viſam, vel non cognitam, accedamus. de qua Plinius ille polyhiſtor, libr. viceſimoſexto: Ignis, inquit, ſacri plura ſunt genera: inter quæ mediũ hominem ambiens, qui zoſter appellatur, & enecat, ſi cinxerit. & certe merito à cingulo ζωστήρ appellatur: quoniam ob nimiam febre continua efferueſcentis choleræ copiam: inflammatione à lumbis, vmbilico & teſticulorum oſſeo vſque ad genua hominem cingit, ſepit, & circũdat. Hoc illuſtris Princeps & Marchio Brandenburgenſis Georgius in Onelſpachio correptus, ex vlcere cruris intempeſtiue à chirurgo quodam conſolidato, quod idẽ chirurgus, ne quid ad vlcus efflueret, faſcia arctiſſime ſtrinxerat, interiit. deinde

Sic Scribonius cap. 106. Hiera inquit, Pachi ad ſacrum ignem, quẽ zonam vocant, bene facit, ex aqua mulſa, detracto prius ſanguine.

post biennium, eodem erysipelatis zostere, illustris Princeps & Comes Palatinus Otthenricus, dux vtriusque Bauariæ, à lumbis ad genua vsque circundatus, ac febre continua ad deliriũ vsque æstuabat: quem ego Heidelbergæ, incisa vtriusq; pedis saphena, adhibitis quoque quæ febrem restinguerent, Deo auspice, à morte vindicaui: qui te ab hoc sacri ignis æstu, sui spiritus refrigerio, sospitem nobis conseruare velit, oro. Vale: & qui in amore nostri frigent, hoc sacro igne incalescãt velim.

DE MAGIA ET RERVM NATVRALIVM SYMPATHIA,

Epist. XXXIII.

MIRARIS, amicorum optime, postquam lux veritatis nobis per Christum affulserit, astus & dæmonũ præstigias nondum exoleuisse, & religionem ac medicinam adhuc esse adeo magicis vanitatibus refertam. Sed mirari desines scio, si reminiscatis, cacodæmonem, illum humanæ salutis hostem, ob superbiæ fastum, cum sua cohorte cœlo deiectum, se suosque simulacris idolorum insinuasse, ac suis oraculis, diuinationibus, & sceleratis sacrificiis non modo hominum mentes perstrinxisse, sed & religionẽ ac medicinam Magorum nugis contaminasse. quibus vt maior auctoritas accresceret, Magorum solertia in occultandis fraudibus sagax, medicinam, sacrosanctum Dei donum, sibi arrogauit. Ob id Ægyptiorum sacerdotes, à quibus Pythagoras, Empedocles, Democritus & Plato magiam didicerunt, quo quisque remedio sanitatem recupera-

De præcipitio dæmonum, Esa 14. Lact. lib. 2. cap. 7. Euse. lib. 7. cap. 6. August. de ciu. Dei passim.

Plin. lib. 29. ca. 1. & lib. 30. cap. 1.

De sacerdotibus Æiyptiorum &

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

perauerat, id conſcriptum, Memphis in Hephæſtio, Vulcani & Iſidis ſacrario, deponebant: & pariter Græcorum ſacerdotes, Magiæ antiſtites, ea in adytis templorum Apollinis & Æſculapii in Pergamo etiam recondita ſeruabant: quæ ſacerdotes velut oraculo Æſculapii edocti, ægrotis communicabant. quæ illi tanta fiducia acceptare ſolebant, vt plerique, ſacerdotum conſilio perſuaſi, quindecim dies à potu abſtinuerint. Accipiſne iam, quomodo medicina ad ſacerdotes, magos, dæmonumque cultores ſit deuoluta? Vnde Nicomedes in Euangelio ſuo, Magos Pharaonis, qui Ægyptiacis incantationibus in conſpectu Moſis & Aaronis virgas in colubros conuerterant, nō temere Medicos appellauit & Dioſcorides noſter, à ſacratiore vaticiniorum profeſſione, Prophetas non raro nominat. Ac vt rem totam exactius poſſis dinoſcere, quid ſit Magia paucis ediſſeram. Non erant olim Magi plebeiæ ſortis homines, ſed apud Perſas, Æthiopes, Chaldæos ac Indos, ex regia ſtirpe proceres, qui in ſecretioribus Philoſophiæ & artis Mathematicæ arcanis educati, ſagaciſſimi ſympathiæ rerum naturalium & diuinarum exploratores: ex quarum ſympathia & antipathia admiranda, & vulgo incredibilia opera producebant. Ineſt ſane cunctis vniuerſis rebus congenita inter ſe conſortii aut diſſidii proprietas, qua etiam citra viſibilem contactum mutuo afficiuntur, & alterantur. vt aurum hydrargyrū, ſuccinum paleas, magnes ferrum libens amplectuntur. at illud oleū, hic vero allium & adamantem reſpuit & fugit: qui cum ab omnib. aliis inui-

[Margin notes:]
Græcorū hæc Gal. lib. 5. de Cōp. med. gen. & lib. Epidemi. Herodotus lib. 1.

Sacerdotes olim medici & magi.

De Magis Pharaonis Exod. 7.

Sympathia rerum natu. & cœl.

Adamantis & magnetis antipathiam experientia negat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

Lupinæ & ouillæ pellis dissidiũ. Oppianus lib. 3. Cynegeticon. Leo gallũ timet.

Brassicæ & hederæ cũ vitibus dissidium. Cucumer oleo supposito incuruatur. Pallad. lib. 4. tit. 9. Chordarũ in diuersis citharis sympathia ex Boetio. Heliotropii & maluæ cum sole sympathia. De pulegio id Plin. & Cic. in lib. Diuinat.

ctus maneat, ſanguine tamen hircino diſſoluitur. An ne & hoc eſt præclarũ naturalis diſſidii ſpecimen, quod tympana lupino obducta corio, alia pelle cooperta agnina, ſonitu ſuo diſrumpunt: & leo, qui nec tigrim, nec elephantem aut vrſum timet, gallum tamen his longe imbecilliorem expaueſcit. vt plerique homines, qui muris aut felis conſpectum ferre non poſſunt: alii caſeum, qui inter delicatiora ſecundæ menſæ bellaria offertur, ad nauſeam vſque faſtidiunt. At braſſicam & hederã naturali odio diſſidere, & cucumeres ſubiecto, dum creſcunt, oleo intorqueri, agricolæ etiam norunt. Nec minus præclara ſunt naturalis ſympathiæ & rerum conſenſus exempla: cuius inſigne exemplum in fidibus citharæ aut teſtudinis apparet, quarum ſi vnam digito contrectaueris, confeſtim vniſona alterius teſtudinis chorda, illi correſpondens, ſua ſponte mouetur, & feſtucam ſibi impoſitam abiicit. Et herbas quoque cum aſtris eundem habere conſenſum, quotidie experimur, quum heliotropii & molochi flores motui ſolis obſequi, & pulegium ipſo brumali die Pleiadibus occiduis in coronariis florere videmus. At Orpheo, Theophraſto, & Proclo iudice, lapidibus longe efficacior eſt cum aſtris ac ſpiritibus conſenſus, quam herbis: qui non aſtrorum nominibus modo, ſed animis quoque hominum imperare videntur. Iaſpis nempe non modo ſacrificia diis accepta reddit, ſed Achates quoque animos coniugum conciliat, & ſupplices voti quoque compotes reddit. Vnde Orph. cecinit, vates magiæ peritus:

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

ἱμερτόν τε, γυναξὶ δυνήσεται αἴτεα θεῖναι,
καὶ θέλξει μύθοισι βροτοὺς, καὶ πάντα κομίζων,
ὅσσα κεν αἰτήσειας, ἀφίξεαι οἴκαδε χαίρων.

Lapides vero virtutis aſtrorum conſortio frui, inficiabitur nemo, qui ferreum compaſti perpendiculum, magnete confricatum, ſemper poli ſeptentrionalis ſtellam ſpectare obſeruauit: & qui Selenitem, candidum ex Arabia lapidem, pro lunæ incremento creſcere & decreſcere vidit. Ex his conſtat, plantas, radices, lapides, & aſtra, ac ſpiritus quadam diuina lege conſortii conſpirare. Quod non aliunde accidit, quam, vt Plato in Timæo docet, quod cuilibet rerum ſpeciei peculiare aſtrum, vt polus magneti: & cuilibet aſtro peculiaris intelligentiæ dæmon, vt proprius cuilibet homini genius, à diuina mente dicatus ſit. Quicunque horum ſympathiæ conſenſum & antipathiæ diſſidium nouerit: hic admiranda per herbas, lapides & ſpiritus producet magiæ opera: & horum illecebra, ſpiritus in ſui colloquium allicere poterit. Ideo Druides Gallorum magi, nulla ſacrificia abſque viſco, aut eius roboris vel quercus fronde Ioui ſacra celebrabant. Et quia horum omnium oportet magnum eſſe gnarum, ethnicorum magi philoſophiam naturalem, aſtrologiam & reliquas artes mathematicas, ac medicinam in ſuæ artis conſottium traxerunt, quod Plinius his verbis teſtatur: Magia, inquit, fraudulentiſſima artium, ſola tres alias imperioſiſſimas humanæ mentis cõplexa, in ſe vnam redegit. Natam primum è medicina, nemo dubitat: ac ſpecie ſalutari irrepſiſſe, velut ſanctiorem altioremque quam medicinam:

De ſelẽite, hæc Proclus in lib. de Mag. & Dioſ. li. 5. cap. 100.

Magiam ex ſympathia rerum conſtare, docet Proclus in libello de Magia & ſacrificio: Pſellus de dæmonib. clar. Cæſar. lib 6. Plin. lib. 16.

Lib. 30. c. 1

ita blandissimis desideratissimisque promissis addidisse vires religionis, ad quas etiamnum maxime caligat humanũ genus: atque vt hoc quoque suggesserit, miscuisse artes Mathematicas, nullo non auido futura de se sciendi, atque ea è cœlo peti verissime credente. ita possessis hominum sensibus triplici vinculo, in tantum fastigii adoleuit, vt etiam hodie in magna gentium parte præualeat, & in Oriente regum regibus imperet. Quod vel hodie verum esse, Nouæ insulæ, auspicio regum Portugalliæ repertæ, testantur: quorum reges magorum iussis, & nefariis illorum sacrificiis obtemperant & dæmonum cultui parent. à quo CHRISTVS nos redemit: quo ex deipara virgine nato, repente omnia dæmonum oracula conticuerunt. vnde Druidum religionem, inquit Suetonius, apud Gallos diræ immanitatis, ab Augusto, sub quo CHRISTVS natus est, ciuib. interdictam, Tiberius Claudius Cæsar penitus aboleuit. Et ne magiæ arcana diuulgata vilescerent, primum ea non monumentis literarum concrediderant: sed velut Iudæi secretiorem diuinæ legis interpretationem Cabala dictam, nephandis magiæ nugis quoque defœdatam, alter alteri vsque ad Esdræ sacerdotis tempora, veluti hæreditariis reuelationem successionibus communicabat: sic quoque Persarum & Ægyptiorum magi, ac Gallorum Druides, non fas esse censebant, ea literis mandare, ne in vulgum sacra efferrentur, vsque ad tempora Numæ Pompilii regis & pontificis Romani, qui Pythagorica sacra duodecim libris conscripsisse fertur, quos etiam in monumento suo recondere voluit:

Nouæ insulæ dæmonum magia gubernantur.

Sueton. in vita Claudii Plin. lib. 30. cap. 1.

Cabala Iudæorum, magorum nugis referta.

Numa Pomp. & Dardanus, mag. Liuius lib. 10. Dec. quartæ.

voluit: exemplo Dardani Ægyptiorum magi peritiſſimi, qui libros de Magia conſcriptos in ſepulchro ſuo abſconderat: quos erutos Democritus, vir in perſcrutandis naturæ viribus ſagax, tum commentariis à ſe editis illuſtrauit. Cæterum quum illorum magia mentes hominum præſtigiis dæmonum perſtringeret, & à vero ſacroſancti Dei conditoris cultu auerteret, factum eſt CHRISTI, pro noſtra à dæmonibus redemptione paſſi, benignitate, vt ea artium pernicioſſima, fraudibus plena, tandem exoleuerit: cuius auſpicio, & doctorum virorum labore, breui futurum ſpero, vt ea quoque è Medicina (quam ſuis Phyſicis ligaturis & περιάπτοις ac ἐπῳδοῖς & incantationibus, ad perniciem vitæ & ſalutis hominum conſpurcauit) exſtirpetur. Nec aliquem modo viuere arbitror, qui exactam illius cognitionem habeat: niſi perditos quoſdam ardeliones, qui mentiri non erubeſcunt, & ob pecuniæ aucupium animas dæmonibus proſtituunt, & deuouent: quos nec primis quidem labris magiam naturalem, quæ rerum naturalium ac cœleſtium ſympathiæ innititur, deguſtaſſe certum eſt, quæ tandem in varias diuinationis ſpecies degenerauit: quarum prima eſt à luctu dicta Goetia, quæ autore Suida eſt, ἐπίκλησις δαιμόνων κακοποιῶν περὶ τοὺς τάφους γινομένη, id eſt, inuocatio dæmonum maleficorum iuxta ſepulchra facta: quæ ob id aſpergine luſtralis aquæ & tædarum igne expiabantur, ne vel dæmones ea obſiderent, vel obeſſent: quem ritum ad nos emanaſſe, quiſpiam ſuſpicari poſſet. Huius Goetiæ germana ſoror eſt

Chriſtus à dæmonũ poteſtate nos liberauit.

Magia hodie ignoratur.

Goetia quid ex Suida.

De aquæ aſpergine, & igne, hæc Athé. ex Clidamo, lib. 9.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

ipſa Necromantia, quæ ad euocandos defunctorum manes, præter ſupplices coniurationis precationes, ſanguinem humanum, quo dæmones effuſo delectantur, vel ſaltem nigri pecoris aut agnorum cruorem requirit. vnde Vlyſſes conſilio Circes, diffuſo in ſcrobem cubitalem pecorum cruore, & melicrato, heroum Troiani belli animas, & ipſius Achillis vmbram & ſpiritum, ab inferis accerſiuit: quem Apollonius Tyanæus ſolis ſacerdotum Indiæ deprecationibus, quas Græci λιτανείας vocant: ſicut Appion grammaticus Homeri manes, vt illius natale ſolum exploraret, ab inferis in colloquium accerſiuiſſe, gloriantur.

Necromãtia.

Sanguine in ſacrificiis dæmones delectari. Hõ. Odyſſ. λ. Horat. lib. 1. Sat. 8. Lucanus lib. 6 Philoſt. lib. 4.

De Appione hæc Plin. lib. 30. cap. 1.

Sic quoque vatidicam anum in Endor, Pythone dæmone obſeſſam, ad Sauli regis colloquium Samuelis prophetæ vmbram verius quã animam, euocaſſe, Sacræ teſtantur literæ. Erat certe Pytho dæmon, qui Delphis & alibi, ſub ſpecie ſerpentis venerabatur à quo D. Paulus virginem vatidicam in Philippis obſeſſam, vindicauit. At certe has non fuiſſe defunctorum animas, ſed dæmonum ſpectra, præter Auguſtinum & Iſidorum, diuus etiam Chryſoſtomus recte ſentit. quæ theologis diſcutienda relinquamus, & alias Goetiæ ſpecies, quæ in medicinam irrepſerunt, percenſeamus: inter quas altera eſt ἐπῳδὴ, epode, id eſt, incantatio. Vnde Sophocles ait: οὐ πρὸς ἰατροῦ σοφοῦ, θροεῖν ἐπῳδὰς πρὸς τομῶντι πήματι: id eſt, Non eſt ſapientis medici, damnũ affectanti incantatione obſtrepere. Epodos quoq;, teſte Gal. hymnus, quo heroum & deorum præconia ante altaria in ſacrificiis decantabantur: ac lyricorum poetarum

1 Reg. 28. & in decre. cau. 26. quæſt. 5. can. Nec mirũ.

Act. 16.

Incantatio.

Triplicem Epodi ſignificationem exponit Galen. in fine operis ſui de vtilitate partiũ.

στροφὴ & ἀντιστροφὴ dicebantur. & epodium carmen, quo dimidii versus integris iambicis subiiciebantur. Epodos quoque, vt Hesychius & Suidas, ἡ ἐπᾴδουσα τοῖς νοσοῦσι παισὶ, id est, mulier dicebatur, quę pueris, à lamiis aut strigibus fascinatis, nocturnisque lemuribus lacessitis, carmine medebatur: quibus allium quoque appensum auxiliabatur. Vnde Q. Serenus poeta medicus ita cecinit:

De strigib. hæc Ausonius. Luc. li. 6. Ouid. lib. 6 Fast. Plin. li. 11. cap. 38.

Præterea si forte premit strix atra puellos,
Virosa immulgens exertis vbera labris,
Allia præcepit Zitini sententia necti.

Est igitur Epode incantatio, quæ solis ᾠδαῖς, id est, carminibus & verbis, vt plurimum barbaris, dæmonibus consecratis, constabat. Ob id Lucanus:

Mens, ait, *hausti nulla sanie polluta veneni*
Incantata perit. ---

Habuit & hoc maleficii genus in Græcia, ac nō adeo ante multos annos adhuc in Germania, suæ artis, sub medicinæ prætextu, suos professores. quos Plato libro de Republica secundo agyrtas, ariolos & vates nominat: qui ante ianuas diuitum, stipem petituri, oppidatim quæstus causa oberrabant, & diuina quadam virtute, carminibus & sacrificiorum mysteriis se morbos infligere, inflictos quoque curare: & si quid sceleris à diuitibus, aut eorum proauis esset commissum, id magica sacrificiorum celebritate, suffimentorumque odore expiare, eorumque inimicos tam sontes quam innocentes ἐπῳδαῖς, id est carminibus oblædere posse gloriabantur. Quos non tantum argute, sed pie & sancte diuinus Hippocrates, in libello de Sacro morbo ita redarguit, & impie-

Agyrtæ, germ. *Die fahrende schuler.*

Sancta cōtra Goetiam diuini Hippocr. verba.

tatis accusat: Qui, inquit, lustrationibus & magicis incantamentis morborum affectiones depellere se iactitant, hi victus indigi, verba eorum ad dæmonium referunt, vt quiddam se amplius scire vulgo ostentent, & homines decipiant. Expiant enim morbo correptos, sanguine & sceleribus inquinatos, iniustos & intoxicatos: ac expiamenta alia sub terram defodiunt, alia in mare proiiciunt: alia ad montes desertos, ne quis ea contrectet, asportant. At Deus (inquit) qui maxima ac sceleratiss. peccata purgat, nostra est liberatio. Qui certe sui filii natiuitate & immolatione nos à cruento dæmonum cultu & potestate liberauit. Si enim, vt idem asserit Hippocrates, homo carminibus lunam deducere cœlo posset, tum certe Deus & mens diuina, astrorum conditor ac rector, hominum potestati magorumque incantamentis (quod dicere nefas est) esset obnoxius. Sed, vt Plutarchus tradit, Aganice, Hegetoris Thessali filia, siderum in pleniluniis defectus perita, ac temporis, quo luna obiectu terræ vmbra obscuraretur, gnara, quum hæc mulierculis credulis præsagiret, lunam subducere cœlo visa est. Quare recte Socrates dixisse fertur, incantationes esse verba animas decipientia humanas: quæ ne quidem assis facio, quum nullum effectum realem naturaliter producere, nec ob id sanitatem in ægritudinem commutare possint, nisi diuinæ censuræ maiestas annuat: aut nisi quis forsan, vt ex confidentia in medicum, pharmacis plus energiæ, sic ex fide verbis incantationum aliquid vitium accrescere, non temere suspicetur. Est etiam tertia alia Goetiæ species, quæ

Plutar. de præcept. connub.

Fraus Thessalorum incantandi sidera.

Fidei & fiduciæ efficacia.

quæ Medicinam quoque ſuis veneficiis polluit, Pharmaca dicta, amatorii poculi aut pharmaci (à Græcis philtrum dicti) præparatio: cuius Iuuenalis ſatyra ſexta meminit:

Hic magicos affert cantus, hic Theſſala vendit
Philtra, quibus valeant mentem vexare
mariti.

Nam inter hæc amatoria veneficia, hippomanes equi, & in extrema lupi cauda pilus, & os de rana viridi, in formicarum aceruo exeſa, reputantur. ſiniſtri enim oſſis contactu amorem, dextri vero diſſidium excitari, tradunt. Sunt & huius Goeticæ plures ſpecies: nempe epatoſcopia, hydromantia, geomantia, haruſpicina, & reliqua id genus diuinationum artificia, quibus cum medicis nihil commune eſt. Ea igitur dæmonum cultoribus condonamus: & vna cum Eccleſia Chriſtiana gratias Deo agimus, qui ſua natiuitate nos liberauit de diabolica poteſtate.

De hippõ, & lupo. Plin. lib. 8. cap. 22. & 42. de rana lib. 32. cap. 4.

De physicis medicorvm *Ligaturis, & periaptis, & annulis.* *Epiſtola* xxxiiii.

QVANDOQVIDEM ex magia, Phyſicæ ligaturæ, characteres, periapta, ſigilla, & annuli in Medicinam irrepſerint, petis, an hæc in curandis & prçcauendis morbis, vſui eſſe arbitrer, tibi vt reſcriberc velim. Itaque quum hactenus nihil æque ex animo deſiderauerim, quam Medicinã ab impoſtorũ fraude expurgari, & à ſuperſtitione vindicari: vt tuæ honeſtæ petitioni pareã, æquũ eſſe cẽſeo. Quare primũ õiũ ſcire debes, phy-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

De physica ligatura, Arnoldus in libel. de parte operat. Ligaturas & decreta pontif. cau. 26. qu. 5. can. Nec mirũ, detestantur.

ſicas ligaturas ab occulta rerum proprietate dependere: nempe ex cœleſti ſiderum conſtellatione, & impreſſione, pro vniuſcuiuſque ſpeciei conſtitutione, omnib. indiuiduis, aut pro ſingulari cõplexionis gradu aliquibus tantum illius ſpeciei indiuiduis congenita. Vnde cum ſaphirus oculos non oblædat, repertus eſt tamen vnus, qui prima applicatione aciem viſus obtudit: & in Auſtria gemelli, qui obiectis ſolis ad ianuas corporis lateribus, ſeras aperiebant. Si cõſtat, animalia, mineralia, & vegetabilia, ratione ſpecificæ aut indiuidualis conſtitutions, in generatione illorum cœlitus aliqua imbui virtute, aliis rebus adeo contraria & interneciua, vt illarum operationes ſiſtat, & liget. vnde phyſica ligatura originem & nomen habet. Sic præſentia adamantis, & alij, magnetis actiones, ne ferrum attrahat: & oleum, ne ſuccinum paleas alliciat, obſiſtit, & ligat. Alyſo, hypericoni, & moly herbis tantam inesse contra malignos ſpiritus antipathiam, vt quemadmodum luporum capita ianuis affixa, ſic has herbas in ædibus ſuſpenſas, ab hominibus & pecore veneficia, ne faſcinentur, arcere & amoliri, grauiſſimi authores tradant. Vnde Homerus, magiæ peritiſſimus vates, Mercurium moly contra veneficia Circes Vlyſſem muniuiſſe, cecinit. Proinde de his periaptis & amuletis, quæ ratione nituntur naturali fidem non derogamus: de quarum ſubſtantia, vaporum defluuia inſpirata, vires corporis reficere, internamque morbi cauſam alterare poſſunt. nam † contacta tridente torpedine marina piſcatoris manus obſtupeſcere: & & echeneida piſculum quamuis velocem, nauis pro-

Gemellorum Auſtriæ admiranda proprietas.

Adamantis, allii & magnetis antipathia.

Succini & olei antipathia.

Dioſ. li. 3. c. 37. Plin. libr. 28. cap. 10.

Odyſſ. 10. & 11.

Gal. de vtil. reſpir. Plinius li. 9. & paſſ. Plin. lib. 32. c. 1.

procella ventorum agitatæ cursum sistere videmus. Sic quoq; melanthii semen, catarrho: radicē pœoniæ albæ, quæ altera est nostri dictami species, epilepsiæ: & stercus lupi alligatum, colicis mederi experimur: non, vt Pamphilus medicus sentit incantationis viribus: sed quod ab illorum substantia vapores quidam, velut atomi, defluerent, qui inspirati cerebrum siccarent, morbique causam suis viribus alterarent. Vnde Galenus experientia horum edoctus: Periaptis (inquit) sic confidere oportet, vt substantia illorum, & nō incantationis magorum verba, iuuet. Cui Theophrastus libro de Plantarum histor. nono ita subscribit: Potius, inquit, absurda illa putentur, quę alligata, & veneficiorum aduersantia vocantur, & tum corporibus, tum domibus vnice opitulari creduntur: quæ commenta hominum esse plana videntur, qui suas artes magnificare celebrareque cuperent. Vnde non temere Antoninus Caracalla imperator, teste Ælio Spartiano, eos condemnare statuit, qui contra tertianas & quartanas febres periapta gestarent. Quare merito aniles illos versiculos, ex sacræ scripturæ verbis, aut barbaris dæmonum nominibus concinnatos, vna cum diuo Augustino despuimus, qui in Euangelio Ioannis tractatu septimo ait: Illi qui homines seducunt per ligaturas, per precationes, & per machinamenta inimici, suis precationibus miscent nomen CHRISTI, vt lateat ipsa seductio. Et quamuis Costa ben Luca apud Hebræos, quorum Cabala his ligaturis scatet, de his librum cōscripsit: ac Alexander Trallianus, Iater à Mesue dictus: & Gordonius quidam, ac alii medici, non

Gal. lib. 6. & 10. de simpl. med.

Lucianus in Dial. Philos. periapta lepide irridet.

August. de Periaptis sententia.

paruam illis fidem adhibent: ego tamen eas, præcipue quæ verbis constant, non assis facio. Simili vanitate, præter annulos & sigilla, eos quoque characteres nectere videmus. Affirmant enim, quaslibet res naturales à stellarum radiis, illis proprie dicatis, peculiari charactere virtutis illarum participe insigniri, quam in res quibus applicatur diffundit. Ob id omnib. tam erraticis quam fixis suos effingunt characteres, quibus se morbos & infortunia depellere posse gloriantur: adeo nullum tam est impudens mendacium, quod teste vel prætextu aliquo careat. Sed esto, quod ita se res habeat. attamen vt stellarum nomina & numerus soli Deo cognitus, sic illarum circa hęc inferiora effectus & signacula soli Deo sunt explorata. Proinde recte regius ille propheta Dauid de Deo cecinit: Qui in numerato habet, innumeras alioqui, stellas & singulas illarum suis appellat nominibus: quæ nullus humanus intellectus assequi potest, & sine quibus magi suos producere effectus non possunt. Fuerunt & alii Ægyptiorum Magis characteres, quibus sacra deorum nomina, & religionis arcana, vulgo celabant: quos D. Hieronymus, & Orus illarum scriptor & interpres, literas Hieroglyphicas appellant, inter quas, ollæ ardentis effigies Ægypti caliditatem, calix verò passionem significabant: quem Christus tamen, pro suis patris arbitrio, à se auferri petiit. Sed his ad morborũ curas non abutebantur. Erat & aliud characterum genus, quod cœlitus plerisque ex diuina reuelatione datur: qualis per somnium Antiocho regi, cognomento Soteri, sub figura triplicis pentagoni,

De characterum potestate & generib.

Plinii Secundi dictum lib. 8. cap. 22.

Vis & nomina stellarum soli Deo cognita.

Psal. 146.

Hieroglyphicæ Ægyptiorũ literæ.

Olla ardens & calix.

Tertium characterum genus.

goni, qui in Græcas ὑγίεια id eſt ſanitatis literas reſolueretur, contigit: quo ſignaculo quum pro bellica teſſera in veſtibus militum intexta vteretur, de Galatis inſperatam adeptus eſt victoriam. Et Iudas quoque, cognomine Machabæus, accepto ab angelo ſacri tetragrammatis ſignaculo, Antiochum Eupatorem primum cum quatuordecim millibus hominum & pleriſque elephantibus, poſtremo cum triginta hominum millibus feliciter proſtrauit. Et quis neſcit, Cōſtantinum Magnum, viſo in æthere crucis charactere, iuſſumq; in hoc ſigno vincere, Maxentium tyrannum apud Miluium pōtem debellaſſe? cuius præclarum victoriæ monumentum, vel hodie adhuc arcus triumphalis Romæ, è regione Amphitheatri conſpicitur. quare non temere olim crucis character, futuram ſignificās ſalutem, inter ſacras Ægyptiorum literas, quo & Serapidis Dei pectus decorabant, reputatus fuit. Sed has admirandas characterum & verborum operationes, à ſolo Deo, & hominum fide dependere, veræ pietatis cultores recte affirmant. Nam & Philippus Apoſtolus eunuchū, niſi prius fide bene inſtructum, ſacro baptiſmate initiari noluit. tanta etiam vis ſacramentorum verbis, ex fide accreſcit. Recte igitur Rabi Moyſes ille Ægyptius, libro primo Perplexorum, capite ſeptuageſimo ſecundo, mendaces & ſtultos eſſe illos pronunciat, qui ſoli figuræ, ſoli ſcripturæ, ſolis lineamentis, ſolis denique vocibus, aere fracto natis, tantam miraculorum vim & poteſtatem tribuant. At certe ſuperſtitiones Magicæ, reſectis hydræ capitibus, & ex eadem ceruice re-

Antiochi character pro ſigno bellico.

Machabæi character.

Conſtantini character. Euſe. lib. 9. Eccleſ. hiſtoriæ.

Character crucis apud Ægyptios.

Capnion de arte cabaliſtica idem ſentit.

Act. 8.

nascentibus, similes videntur. En vix vna & altera è Medicina superstitione ligaturarum ac characterum extirpata, mox altera ex eadem Magiæ & Astrologiæ radice, superstitio annulorum & sigillorum suboritur: quos hac ratione confici, Thebit philosophus, & Magiæ antistes, ad conciliandam alicuius stellæ virtutem tradit: dum luna eandem stellam in medio cœli aut ascendente constitutam trino vel sextili aspectu feliciter intuetur, tum ex auro siue argento, aurichalco, aut quouis metallo stellæ huic dedicato, annulum conflare præcipit, in cuius σφενδόνην, cauitatem, lapidem, subiecta herba, huic stellæ appropriata, defigere iubet. his annulis animum exhilarari: hostes, cacodæmones, & morbos, profligari, miraculaque fieri perhibent. Sic Gyges Lydorum rex annulo suo, in cuius σφενδόνη lapidem, draconis capite exemptum, incluserat, sese (regem, & obstantes occisurus, vt impune cum regina concumberet) inuisibilem reddidit. Et Alexander Trallianus medicus Herculis imaginem, leonem suffocantis, annulo inclusam, cholicis mederi asserit. Tradunt quoque Eudemum philosophum, annulos contra serpentum morsus, fascinationes, dæmonia, & morbos confecisse. Vnde Iosephus gloriatur, se, præsente Vespasiano imperatore, vidisse quendam de gente Hebraica Eleazarum, naribus cuiusdam à dæmone obsessi, annulum, cuius signaculo radix à Salomone reperta erat subdita, applicuisse, & dæmonem de naribus odorantis extraxisse: qui cum repente in terram concidisset, Eleazar coniurationis Salomonis cantico, dæmoniũ proscripsit. Hinc idẽ Ioseph. Salomonem

Annulorũ & sigillorum confectionem Albertus quoque libro 2. Mineralium docet. tract. 3. ca. 1. & 3.

Plato lib. 2. de Rep. Philost. lib. 3.

Tral. lib 10. cap. 1.

De Salomone & Eleazaro hæc Ioseph lib. 8. antiq. cap. 2. Crinit. lib. 9. cap. 5.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

monem magicæ artis peritiſſimum fuiſſe, & Moſen Hebræorum legislatorem in Ægypto magia initiatum: annulos amoris & obliuionis confeciſſe tradit. Sed qua magia inſtructi fuerint, non docent. Erat enim quædam magia, quæ inuocatione malorum dæmonum, eorum præſtigiis & ſpectris mentes hominum perſtringebat, & cruentis ſacrificiis, verbis coniuratoriis, additis quibuſdam ſuffumigiis lapidum, & herbarum (vt cnebiſii cardui viribus) dæmones in colloquium alliciebat, quam Goetiam appellarũt. Hanc Moſen & Salomonem non arbitror ignoraſſe: ſed eo nomine didiciſſe, vt illius impietatem redarguere poſſent. Erat altera ſacratior magię ſpecies, à Græcis Theurgia dicta, quæ erat per ſacroſancta nomina & precationes, angelorum & bonorum ſpirituum (qui veri vnius Dei Iſrael operum ſunt nuncii & executores) imploratio. Huius Salomonem & Moſen, vt vnius veri Dei cultores, peritos fuiſſe, in confeſſo eſt. Ideo Plinius Moſen & Lotopeum Iudæos aliam Magices factionem inſtituiſſe ſcribit: nec eum vnquam fallaci dæmonum Magiæ addictum fuiſſe, Ioſephus contra Apollonium & Lyſimachum, qui illius impietatis Moſen accuſarunt, argutiſſime probat. Salomonem vero, diuinum ſapientiæ antiſtitem, tantum à ſuperſtitioſa dæmonum Magia abfuiſſe conſtat, vt auctore Ioſepho, Deus ei præſtiterit virtutem & artem contra dęmones, ad vtilitatem hominum, qua eorum morbos mitigaret. Vnde dæmoniorum, qui humana obſidebant, & morbis affligebant, exorciſmi inuen-

De duplici Magia hęc Suidas, & Pſellus ac Iamblicus.

De Cnebiſio carduo, quē Ægyptii appellant Cuus, Proclus de Magia & ſacrificio. Dioſ. lib. 3. cap. 15.

De Moſe hæc Plin. lib. 3. c. 1. Euſeb. de præpar. Euang. lib. 8. cap. 2. Ioſeph. lib. 2. contra Appionem, in Act. Apoſt. ca. 1.

Ioſeph. lib. 8. antiquit. c. 2.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

tio, Salomoni accepta refertur. Quare qui tam sanctos viros Goetiæ insimulat, iste eos iniuria afficit maxima: quæ artium nugacissima, falsis promissis mentes hominum adeo inescauit, vt de morborum cura consilium petituri, tamen neglecto medico, nec implorato Dei auxilio, qui Plutonis tartara ac magicam illam annulorum cathenam confregit, ad sagas dæmonumque cultores confugiunt à quibus Ieremias propheta iure sciscitari posset: Nunquid resina non est in Galaad? aut medicus non est ibi: Verum hæc dæmonum præstigia & ludibria olim aliquid ponderis habuisse, non inficior: verum quum Christo ex illibata virgine nato, omnis illis potestas, de qua nos captiuos in libertatem asseruit, adempta sit, hæc magorum incantamenta esse nugas constat: quas vt Christi blasphemias & decreta pontificum 26. quæst. 5. canone, Nec mirum, seuere detestantur. At nos in Deum & medicum, quem creauit altissimus, confisi, eius verbo & medicinæ subsidio sanabimur.

Ierem. cap. 8. diuus Hiero. parte 3. tract. 14. epist. 76.

AN DIVINATRICIS ASTROLOGIÆ *obseruationis & Mathematicæ Ephemerides medico conducant.*

Epistola XXXV.

ADERAS tu quoque, amice multis nominibus obseruande, dum in Lipsensi Academia, frequenti discipulorum consessu Procli sphæram, & reliqua Cosmographiæ rudimenta interpretabar: tum te audisse arbitror, quantis præconiis Astronomiam diuinitus ab Æpyptiis reper-

repertam, commendaueram. Hæc enim ſane ſiderum cœleſtium varios, ſed certa tamen lege, progreſſus, ſitus, motus, & coitus docet: quæ ſummum ſummi Dei opificium illuſtrant, Deumque tanti operis opificem teſtantur, ac cuncta ſublunaria lumine & motu ſuo fœcundant, alterant, & conſeruant: ex horum obſeruatione totius orbis climata, regionum ac vrbium ſitus, locorumque interualla metimur: anni mẽſes, dierum horas & tempora, cum diuerſis horologiis, ſiderum ortu & occaſu menſuramus. Et horum polique obſeruatione Phœnices freti, primum fragilem truci pelago commiſerunt ratem: ac ſolis lunæque eclipſes ad temporis momentum certe præſagire poſſumus. quæ quum Chriſto pro nobis paſſo intempeſtiue incidiſset, Deum mundi auctorem pati, Dionyſius Areopagita agnouit. Quas ſolis obſcurationes, ſed ſtato motus cœli tempore factas, niſi Gallus Sulpitius, cum Macedonibus conflicturus, militibus prædixiſſet, exercitus eius ſubito ſolis defectu perculſus, turpiter fugam arripuiſſet. Hæc eadem reliquorum etiam ſiderum ortus & occaſus agricolas & medicos docuit: penes quos, temporum anni qualitates ac aeris conſtitutiones, plurimum variantur: quod ſcire, & diligenter obſeruare, præcipue ad morborum vulgarium prænotionem, medicorum maxime intereſt. Vnde ſcite Hippocrates in libello de Aëre & aqua: Oportet, inquit, aſtrorũ exortus & occaſus cõſiderare, præcipue canis Arcturi, & Pleiadum. morbi.n. his in dieb. maxime iudicantur: alii ſane perimunt alii deſinũt, aut in aliam ſpeciẽ ſtatumq; mutantur.

Aſtronomiæ præconium.

Verba Horatii lib. 1. ode 3.

Hippocrates lib. 2. aphor. & Gale. in tertio cõmen. lib. 1. Epidem.

Aëtius li. 3. cap. 164.

Quod & Aetium medicum dedita opera obseruasse, præceptum eius testatur, dum inquit: Vigesima quinta Septembris æquinoctium fit autumnale, quod triduum maxima aeris præcedit intempestas. quare cauere iubet, ne à 15. die Septembris, vsque ad 24. diem, venam incidamus, aut pharmacis, aut quouis alio vehementi motu corpus tentemus. Has certe temporum & partiũ anni mutationes, ad morborum cognitionem & curam, ac de his prognostica, operæprecium est medicum obseruare. quas sol & luna ac reliqua sidera, non ob diuersos illos lunæ imaginarios angulos, aspectus & configurationes, sed ob signiferi circuli obliquitatem, qua ratione nobis appropinquant, vel à nobis secedunt, & radiorum diuersas in sublunaribus rebus & locis refractiones, suo illo cœlesti & viuifico vniformis substãtiæ calore producunt, qui omnis qualitatum contrarietatis expers elementorum tamen qualitates suo lumine & motu excitat, fœcundat, fouet, & conseruat: ac sub concauo orbis lunæ, pro infinita materiæ subiectæ varietate, diuersos ac infinitos, & ob id nulla arte comprehensibiles effectus producit. Nil igitur mirum, nostros astrologos, ne dicam planetarios illos circulatores, dum ex astris futura præsagire volunt, toties à scopo veritatis aberrare. Recte igitur Ptolemæus in libro qui Aliarba inscribitur, effectus stellarum ait esse varios & incertos: quoniam incertum est, qua ratione materia subiecta cœlestem fluxũ recipiat. Hoc ignorantes, inquit Albertus, multi qui ex astris diuinant, sæpe mentiuntur, & abominabilẽ faciunt suis mendaciis scientiam,

Causæ mutationis temporum anni.

Cœlestis caloris substantia.

Materia variat astrorum affectus. Gale. lib. 2. de dieb. Criticis.

Contra astrologos diuinatores.

Albertus lib. 2. de mineralibus tract. 3. cap. 3.

entiam, quum tamen ſit alioqui bona & vtilis. Sic & medici, qui ex ſolo vrinæ indicio de morbis decernunt, ſtatuunt, & diuinant, ſuis nugis medicinam defœdant, & exoſam reddunt. Ptolemæo ſuccinit Auerrois in Auicennæ Canticis, dum ait: Ars aſtronomiæ eſt debilis, & falſum eſt plurimum quod in ea exiſtit. At hæc de ſola aſtrologia diuinatrice dici putato, cuius aſſertores plus illi attribuunt, quam præſtare ars poſſit: cuius perfectam cognitionem, vt Magiæ, nec habent, nec vnquam aſſequentur. Vnde Philoſtratus: Sed ergo, inquit, aſtronomię ſcientiam, atque adeo omnem diuinandi artem, humanę naturę metas excedere puto: & an quiſpiam vere ipſam nouerit, neſcio. Diuus tamen Auguſtinus, eos interdum aſſequi veritatem, occulta dæmonum afflatione tradit, qua neſcientes afficiuntur. Ob id Ptolemæus in primo Centiloquiorum libro, ſolos numine afflatos particularia prædicere poſſe affirmat. De hoc genere hominum ſunt olim à Chaldæis plus ſeducti quam edocti aſtrologi, quos Genethliacos vocamus: qui ex planetarum coitu, aſpectibus ac dignitatib., quas ex cœleſti natiuitatis figura, quam cœli thema appellant, nati vitam, necem, fata, morbos, coniugia, & vtrãque fortunam prædicere audent. Vnde Phauorinus refert, id præſtigiarum offuciarumque genus homines æruſcatores eſſe commentos, qui cibum & quæſtum ex mendaciis captarent. in quos & Gellius illud Accianum detorquet:

De his Auguſtin. lib. 2. ſupra Geneſ. & libr. 2. de doct. Chriſtiana, & lib. 5. de ciuitate Dei copioſe.

Contra aſtrologos Genethliacos.

Ephẽerides aſtrologorum Decreta. cau. 26. q. 7. cap. quis exiſtimaret. dãnant, ob quas &

Nihil credo auguribus, qui aures verbis diuitant
Alienas, ſuas vt auro locupletent domus, & loculos.

Paulus Galatas cap. 4. grauiter incessit. Gell. lib. 14. cap. 1. Hæc Iamblicus de Mysteriis ex Porphyrio adducit.

Nec adeo nuper hæc fatidica, ne dicam vaniloqua astrologorum hæresis fuit oppugnata: sed & olim Porphyrius, teste Iamblico, totius eorum artificii fundamentum his verbis euertit, & abnegauit, dum ait: Si quis cognosceret figuram natiuitatis, dominumque figuræ, inueniret quoque dæmonem suum, & solueretur per ipsum à fato natiuitatis. Sed subdit, illam scire, & hunc inuenire, esse impossibile: & regulas astrologiæ esse incertas & incomprehensibiles, auctore Chæremone. Nam certe, quis in tam præcipiti siderum nocturna & diurna vertigine, quum minima momenta ingentes parturiant mutationes, quæ vix quispiam cogitatione assequi possit, quis inquam, exacte natiuitatis thema cõstituere possit, non video. Adde, quod obseruationes astrorum motus organa, raro sunt ad amussim facta, sed plurimum manca. At his longe insolentiores sunt, qui fastos dierum, aut Mathematicas ephemerides, quas Calendarum tabulas appellant, quotannis edunt: in quibus quo die nouas induere vestes, pecuniam numerare, emere & vendere, peregre proficisci, pueros ablactare, (vix risum continere possum) quando vnguium præsegmina abscindere, adde & caput aut barbam radere, faustum felixque sit, ex lunæ cum reliquis astris aspectu præscribunt. Sed in his citra damnum ludere & nugari possunt. Nec tantum id refert, quantum hoc, quod nullo habito temporum periodi, concoctionis morborum & crisis discrimine, quo die pharmacis aut venarum sectione, cucurbitularum applicatione, corpus euacuare competat, statuere audent. O flagris di-

gnum

gnum facinus, quo innumeros perdunt ægros. Nam esto, quis plethoricus, luna leonem subeunte, vel combusta pleuritide corripiatur, huic ne venam incides? at astrologi, quia luna subintrat leonem, domum Soli planetarum principi & illustratori dicatam, hoc vetant. At si biduum vel triduum, donec luna solis domum exiuerit, distuleris, ex affluxu humorum apostema ita augmentabitur, vt nec resolui nec maturari possit. Vnde miserũ ęgrũ auxilio destitutũ, mori vel peripneumonia, aut phthisi cõtabescere oportet. Siquis angina vel febre synocha laborauerit & luna fuerit infortuniis obnoxia, differesne venæ sectionem, donec luna suis infortuniis fuerit exuta? tũ certe, nisi morbi principiis obstiteris, ægrũ perdes & nimis sero frustra medicinam parabis. Has lunæ obseruationes adeo Galenus nihili fecit, vt etiam magnopere laudet medicum, qui quinquagenarius in Cephalalgia nocte sibi venam inciderit: At longe magis desipiunt, dum opportuna exhibendis pharmacis tempora designant. Gal. li. 12. Therapeuticæ.

En Hermes propositione 74. pharmacum purgatorium, quum luna subit signa Zodiaci ruminantia, dare vetat: vt arietem, taurum, capricornum. Ridiculum certe. Veretur enim, quum hæc animalia cibum ruminent, ne pharmacum quoque ad os regeratur, & ex deiectorio alui fiat vomitorium. Non minus ridiculum est, quod Ptolemæus in Centiloquio ait, pharmaca exhibita dum luna fuerit Ioui coniuncta, hebetari. Si vero maleficis Saturni vel Martis aspectibus configurabitur, ea periculosa fore asse-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

rit,quoniam vita noſtra in calido & humido ſubſiſtit,quibus qualitatibus Iupiter præeſt.Quare ſi luna huic acceſſerit, tum vires & robur corporis adeo inualeſcere tradunt, vt vigorem pharmaci ſuperent,adeoque eneruent, vt humores noxios expurgare non poſſit. At longe rectius ſentiunt medici qui corpora effœtis viribus languida,pharmaco aut venæ ſectione vacuare diſſuadent: quibus tum recte vtimur,quum vires corporis probe conſtiterint.Norunt certe,virium naturalium robore & calore operationes medicinæ promoueri. Nec adeo ſenile Saturni frigus,aut Martis calorē verentur,vt quum luna his coniuncta fuerit, opportuno auxilio deſtituant ægros. Nam neque hic adeo inflammat corporis humores,vt non ſub eo exiſtente luna, etiam frigidi inualeſcant morbi:nec ille adeo infrigidat,aut eos congelat,vt nō, in quouis eius ad lunam proſpectu, etiam calidi morbi incrudeſcāt.Fruſtra igitur illius calorem,& huius frigus verentur aſtrologi. At bone Deus,tū ſibi maxime ſapere videntur,dum membrum ferire ferro aut phlebotomo vetant:& cauent, ſi luna ſignum huic membro dicatum peragrauerit. Aiunt enim, quum luna corpus maxime humectet,tum membrum id humoribus præcipue redundare: quo nomine, euacuatione tum potius egeret.At huic Ptolemæi & Almanſoris dogmati, Meſſahalæ doctrina ex diametro repugnat: qui curam morborum auſpicari iubet, quum luna ſigna loco affecto appropriata ſubintrauerit. Ergo ſi quis phrenitide aut angina correptus fuerit,quāuis luna arietem, taurum vel geminos pererrat, Meſſahala,& quiuis peritus medicus,curam à venæ

næ humeralis sectione inchoabit: quod tamen Almanſor, Ptolemæus, & omnes alii aſtrologi prohibent. At illorum ſucceſſores aſtrologi, & medici planetarii, hoc tenaci contradictionis viſco impliciti, Dædaleas ſuæ vanitatis pennas non aliter extricare poſſunt, quam quod ea præcepta in morbis, quorum cura ad tempus differri poſſit, ſint obſeruanda: vbi vero morbus non fert inducias, ea nihili eſſe curanda. Ergo iſti ſiderum aſpectus in morbis acutis nihil ponderis habebunt? id quod tamen in veſtris mathematicis ephemeridibus vulgus non admonetis, aut fateri erubeſcitis. At prudenter Galliarum, Angliæ, Hiſpanorum & Italiæ aſtrologi ab infamia ſibi cauent, qui nullas huiuſmodi præſagiorum, aſpectuum, & ne dicam mendaciorum tabulas, in vulgus edunt: quas populo & ægris eſſe pernicioſas, hoc proprio eorum præcepto eos facilè conuincam. Tradunt, ſi quis pharmacum ſumpſerit, aut venam inciderit, dum luna natalitia ſigna ſextæ aut octauæ domus obſederit: hunc mortem ægre euaſurum. Quum igitur cuilibet homini propria ſint ſui natalis ſigna, neceſſario infertur, quoſdam dies ad medicinæ vſum aliis eſſe ſalubres, aliis vero hominibus lethiferos. Quæ igitur eſt illa veſtra dementia, qua dies phlebotomiæ & pharmacorum, tanquã æque omnibus profuturas, in veſtris ephemeridibus ita indiſcriminatim aſſignatis? At obiicies mihi Galenum, qui tempora partus, ac dies & motus criticos lunæ acceptos refert, pro ratione ſedecim angulorum, quos luna quouis menſe peragrat: & Marſilium Ficinum, qui integro libro de vita cœlitus conſeruanda conſcripto, hanc aſtrologorum

Gal. lib. 2. & 3. de diebus criticis.

curandi morbos methodum docuit,& approbauit. Hæc Marſilium Ficinum ſcripſiſſe , etiam ſi reuiuiſceret , inficiari non poſſet : qui agnita veritate, tandem palinodiam Angelo Politiano &Pico Mirandulano canens, ingenue fatetur,has aſtrologorum obſeruationes , vt quomodolibet ad vitæ conſeruationem profuturas, ſe congeſſiſſe, non vt eas probaret,ſed potius cum Plotino grauiſſimo Platonis interprete derideret. ac ambobus congratulatur , quod aſtrologica vanitatum & ſuperſtitionum portenta tam argute quam ſanctе confutauerint : & quod contra aſtrologos, qui Ioui eripere cœlum fruſtra more gigantum molirentur , hic vt Palladis alumnus, ille vero vt alter Hercules , egregie decertauerint.

Hæc Marſil. Ficin. lib. 12. Epiſtolarũ.

Quantum vero ad Galeni Mathematicam de diebus criticis rationem attinet, nos medici vna cum philoſophis concordi ſuffragio quoque fatemur,partus,animalium fœtus, arborum fructus pro ratione lunaris motus & luminis augmento coaleſcere,maturari, & eniti : ac dies morborum criticos, ſiue prælιatorios dicere mauis, promoueri, niſi materiæ illius actioni ſubiectæ indiſpoſitio obſtiterit, quæ has lunæ, ſolis & aſtrorum omnium actiones euariat: quod & Galenus lib. de diebus criticis ſecundo his verbis fatetur: ὡς τεταγμένον τι χρῆμα ὁδοῖν ἡ φύσις, ἐπειδὰν κρατῇ τῆς ὕλης ἀναλογίαις τισὶν ὡρισμέναις, καὶ περιόδοις τεταγμέναις, αἱ κινήσεις αὐτῆς γίνονται. τὰ δὲ ἀλόγως παρεμπίπτοντά ποτε, καὶ συγχέοντα τὴν τάξιν, ἐπειδὰν μὴ κρατῇ τῆς ὕλης, ἀλλὰ ἐμποδίζοιτο: tum citra omnem ordinem, aſtrorum natura, non euicta materia, effectus producit.

De materia ſublunarium eadem tradit Auicen. li. 4. fen. 2. trac. 2. capit. 1.

Gal. in princ. 2. libri de diebus criticis. De natura ſiderũ hęc Gal. loquitur.

ducit. Constat igitur, has dierum indiciariorum, prouocatoriorum, & criticorum obseruationes, & effectus, magis ex causæ morbi materialis, præcipue febrilis & acuti dispositione, concoctione, statis morbi temporibus, & symptomatibus dinosci, & dependere, quam ex astris: vt recte Hippocrates in Aphorismis, Prognosticis & Epidemiis passim docet. qui quare diebus imparibus coincidat crisis libr. 4. de Morbis, scite causam reddit, dũ inquit: Diebus parib. corpus de ventriculo & vasis humores attrahit, quos dieb. imparibus propellit, & protrudit. cuius certum hoc est signũ. Quicunq; enim febre continua correpti, pharmaco in diebus paribus vsi sunt, hi nunquam nimium sunt purgati: qui vero diebus imparibus forte medicamentum sumpserunt, hi crebro nimium purgati interierunt. humor (inquit) ægroti magis diebus imparibus turbatur, nimirum corpore humorem ad ventriculum transmittente. Hinc quoque videmus, tertiana febre correptos, vt plurimum in principio vel augmento paroxysmi, morbi humorem, qui ad stomachum regurgitauit, euomere. At nostri astrologi, nulla habita diei morborum paris vel imparis ratione, dies purgationum & phlebotomiæ præscribunt. Quas tamen dierum obseruationes, in victus ratione & tempore constituendo, Asclepiades iure, vt vanum, repudiauit: neque in vllo die, quia par vel impar esset, maius vel minus periculum subesse dixit. Proinde recte Corn. Celsus, ipsas morborũ accessiones intueri, ex hisque quando cibus dandus sit coniectare iubet. Sed quando vena incidenda, aut æger purgandus, rectius causa & morbi cõcoctio,

Diuina Hippocr. ex libro 4. de morbis verba.

Cor. Celsus lib. 4. cap. 4.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3656/A

vires corporis, ac accessionum tempora, quam astra indicabunt. Et ne sub hoc ardenti caniculæ æstu astrologis stomachum vel bilem moueam, neue mihi succensere possint, verbis doctissimi philosophi & astronomi, Augustini Niphi Suessani hanc Epistolam concludam. Currant, inquit, huc in nostrũ libellum Mathematici nostrorum temporum, qui vanitatibus Arabum, maxime Albumasaris innixi, multa, vti circulatores, aut fabulatores, in eorum annuis emissionibus scribunt: & hoc, quia Ptolemæi præcepta negligunt, quem non minoris facimus Aristotele: hũc Physicorum deum, illum Mathematicorum monarcham, edam (inquit) nunc nunc. O vtinam morte non præreptus fuisset. vbi vanitates horum legere poteris. Interim tamen hæc mea & Augustini Niphi scripta & dicta, vt à Cynicis maleuolorum oblatrationibus defendas, oro.

Hæc Augustinus Niphus li.4. de diebus criticis.

DE EPHEMERIDVM ASTROLOGOrum origine. *Epist.* XXXVI.

QVAM perniciosæ sint astrologorum nostri temporis ephemerides, ex intempestiua Petri Wirth Lembergij, adolescentis ad præclaram literarum frugem nati, morte facile coniicere potes. qui quum non ferendo pleuritidis dolore ad spatulas vsque conflictaretur, & medicus secare venam præcepisset, aduenit subito male feriatus monachus apostata, qui medicinæ imposturis quæstum parabat: qui quum in epheme ride nescio cuius nam astrologi hunc diem nullo auspicato phlebotomiæ signo crucis signatam videret